

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Quartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Locato, & Conducto. Tit. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](#)

De Emptione, & Venditione, Tit. XVII. 133

decis. 106. n. 3. Lond. Gom. in §. item si quis postulante,
n. 10. Infis. de actionib. Palat. in reper. cap. vestrar. de
donat. inter virum, & uxor. s. fin. 2. Conar. in cap. quam-
vis paltum, p. 1. §. 4. n. 5. vers. septimo, & lib. 3. var.
c. 17. n. 5. Seraph. de priuilegi. iurian. priuileg. 9. 4. Gutier.
d. c. 6. n. 19. Menoch. conf. 12. 8. n. 15. Cald. Pereira d.
c. 31. n. 70.

¹⁴ Vel contumaciter absit. Notatur ad hoc, quod vbi
per contumaciam emperor condemnatus, euictio ces-
sat, Bellacom. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 38. n. 60.
Surd. decis. 22. à prime. In dubio namque presum-
tur condemnatus non ex defectu causae, sed ratione
contumacia, l. si ideo, in princ. ff. de euictione. l. emperor,
C. edem, Felin. in cap. cum Bertoldus, n. 23. de re indi-
cata, Conar. lib. 3. var. c. 17. n. 9. Hippol. in prax. §. pos-
quim, n. 53. Perez tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. 194. in fine,
Mascard. de probat. concl. 6. 14. n. 4. vbi resolut quod
emperor in dubio non potest agere de euictione, nisi
probet quod defendere causam quantum in se fuit,
& non fuerit contumax, & n. 5. quod emperor ostendere
debet se prosequuntur fuisse suam appellationem
vique ad finem, eti. constituer sententiam fuisse la-
tum contra ipsum, & ipsum appellasse. Illud adver-
tere oportet quod vendor tenetur semper de euic-
tione, licet illam expressa non promiserit, cum
euictio sit de natura emptionis, l. cum dubitatur, &
n. Bald. C. de euict. lat. Tiraq. de retract. lib. 5. 29. gloss.
lib. num. 4. & ideo procurator constitutus ad venden-
dam potest promittere de euictione, licet id expre-
sam non habeat in mandatis, Tiraquell. d. num. 4.
vers. hincque procurator, & fuit dictum in Terraci-
en. molendini 28. Iannary 1628. & in Romana offi-
cij 31. eiusdem mensis & anni, coram R. P. D. meo
Piromano, referit Ferent. in annot. ad decis. 5. 81. Buratti,
litera A.

¹⁵ Defendat. Coram indice, quo emperor conuentus
est, licet alias vendor ex suo priuilegio alibi esset
conuenientius; l. vendor, ff. de indic. l. 1. C. vbi in rem
actio. Ordin. Regia Lufitan. lib. 3. tit. 45. §. 6. vbi pa-
rens meus, Soat. de Pace in praxi. tom. 3. c. 1. §. 3. n. 12.
D. Barbos. d. l. vendor, à n. 13. 21. Cald. Pereira d. c. 31.
à n. 82. Mendez à Castro in praxi seculari Lufit. lib. 5.
c. 5. n. 7.

¹⁶ Quid si vendor sit Clericus, an teneatur empor-
tem laicum defendere coram suo iudice, quo con-
veniuit est; vide Ordin. Reg. Lufitan. lib. 2. tit. 1. §. 11.
& apud Caffelanos l. 57. in fin. tit. 6. p. 1. Boér. dec. 69.
num. 27. Conar. pratic. cap. 8. num. 2. vers. qua qui-
dem, Grammat. decis. 21. num. 4. Capyc. decis. 197.
num. 7. Marant. de ordine iudic. p. 4. difft. 11. num. 78.
Guillelm. Bened. in cap. Raynatius, verbo uxorem in 2.
num. 125. alias 417. Gail. lib. 1. obseru. 37. n. 7. Anton.
Gom. d. c. 2. num. 39. col. 8. Austerian. tract. de portare
seculari, reg. 2. num. 9. vers. quando fallit, Girond. de
gabellis. part. 4. §. 1. num. 15. Perez l. 4. vers. hic est,
quod Clericus, tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 143. Humad. d.
l. 57. gloss. 6. Mysling. cent. 1. obseru. 22. ad fin. Azeued.
l. 5. num. 2. tit. 4. lib. 5. noue recop. Fachin. lib. 2. cor-
ruct. 37. col. 2. lit. D. Gam. Lufit. decis. 332. num. 1.
Surd. conf. 222. num. 20. & conf. 396. num. 7. Franc.
Viuian. N. eap. decis. 49. num. 8. Cenall. commun. con-
tra commun. q. 588. & tom. 7. q. 896. num. 6. 27. Bobadil.
in sua politica, lib. 2. c. 18. num. 169. Modern. de iuris-
dict. p. 4. cent. 1. casu 34. Cened. ad Decretum collect. 37.
num. 8. Molin. de iuris. tract. 2. difft. 380. vers. quando
vendor. Stephan. Gratian. difcept. forens. cap. 22.
num. 35. Cardos. in praxi indicum, verbo emptio, n. 34.
D. Barbos. l. vendor 49. à num. 138. cum seqq. ff. de
indic. Cald. Pereira de empt. c. 31. num. 84. Mendez à
Castro in praxi Lufitania, lib. 3. c. 5. §. 11. vers. secundū
Barbos. Collect. Tom. II.

amplia, Curt. Philip. part. 1. §. 5. num. 20. Bernard.
Grat. ad praef. Camera Imper. lib. 1. concl. 37. confid. 8.
Camill. Borrell. in summa omnium decis. 7. n. 90. cum
seqq.

¹⁷ Per iniuriam.] Vel imprudentiam iudicis, qua ven-
ditori nocere non debet, cum emperor ex defectu iuris
non suceumbat l. si per imprudentiam, ff. de euict. l. emp-
tior, C. edem. Conar. d. c. 17. n. 19. Perez tit. 7. Ordin.
pag. 195. Menoch. conf. 361. n. 1. Secus si per impru-
dentiam Adiucati, quem contumacem, vel indoctum
adhibuit, ex Cald. Pereira d. c. 31. n. 29.

In gloss. Ineuictu. l. ibi, quod si per venditorum ste-
nit, &c. Notatur ad hoc, quod vendor vbi latitat,
& impedit ne fiat denuntiatio, tenetur de euictione,
absque alia denuntiatio, vt per Mascard. de probat.
concl. 6. 14. à n. 20.

In ead gloss. libi, Item si emperor compromittit, &c.] ¹⁸
Enicta re per sententiam arbitrii emperor contra ven-
ditem de euictione non re & agit, nisi compromis-
sum eius voluntate; aut ex necessitate fieret, puta ex
forma statui, vel alio iure ad hoc fuisse coactus em-
ptor, ve per Bened. Capr. tom. 2. commun. opin. lib. 8.
tit. 28. n. 47. pag. 400. vbi Bellacomb. n. 56. pag. 401.
Surd. decis. 22. n. 1. Cald. Pereira d. c. 31. n. 31.

Adiucere quod emperor potest recuperare à vendi-
tore sumpturn, quos fecit in lite, & etiam daigna, &
interesse eo casu, quo res non fuit enicta, vt per An-
ton. Gom. tom. 2. c. 2. n. 47. Mich. Gras. d. tom. 2. lib. 8.
tit. 28. n. 11. pag. 398. vbi Vezin. num. 52. pag. 400. &
n. 54. pag. 401. Cald. Pereira d. c. 31. n. 3. Et ad amissio-
nem augmenti valoris, ex Farin. nouiss. Rot. decis. 1. 3.
n. 2. alias p. 4. diuers.

De Locato, & Conducto.

Tit. XVIII.

S V M M A R I V M.

- Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
- Locationis, & conductionis materia vbi tractetur offenditur.
- Locator, & conductor unde, & quotplex dicantur, offenditur.
- Locatio est coimentio, qua factum solitum persona-
rum vili officium exercentium, vel usus rei pro-
certa mercede conceditur.
- Merces in locatione debet esse certa, non simpliciter
constituta, alias esset contractus immunitatus.
- Merces certa quando dicatur constituta.
- Merces certa, que in locatione intervenire debet ar-
necessario sit constituta in pecunia numerata,
an vero sufficiat quod constitutur in alia qua-
cunque specie ostenditur.

V P E R hanc rubric. scripserunt Zabar. ¹
Ioan. Andr. Imol. Anan. Anch. Panorm.
Barbat. Guid. Papæ, Guillerm. Durand. in
breuiario aureo iuris Canon. fol. 99. verso,
Ioan. de Londris in breuiario sanctorum
Canon. fol. 174. Martin. Melhart. in epitome Decretal.
fol. 111. verso, Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon.
Dan. Venator. in analysi method. iuris Pontif. pag. 419.
Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Casian. & Ana-
stas. Germani. in parasititis ad 5. lib. Decret. sub hoc tit.
non Barth. Carthag. in exposit. tit. iuris Canon. sub cod.
& nouissim. Didac. de Britto.

M D

A B B O S A
Ius Can.
O. 2. 13.
GVI

134 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

De materia tit. agit apud Lusitanos Ordin. Régia lib. 4. tit. 23. & apud Castellanos tit. 8. p. 1. & latè materiam prosequuntur Verrut. de verborum signific. verbo locatio, Anton. Gom. tom. 2. var. cap. 1. de locato, Cancel. var. cap. 14 de locato, Pichard. in rubr. Inſtit. de locatione, Vitiān. Kirchon. Soar. & alij tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. de locato, pag. 654. cum seqq. Mozz. de contract. tract. de locato, Petr. Gregor. Syntagma iuris, lib. 27. de locato, Carot. in specials tract. de locato, Cardoso in praxi iudicium, & Aducat. verbo locato, Morda in emporio iuris, p. 1. tit. 10. de locato, Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. comment. lib. 5. de locato, Pinel. in l. 2. C. de refind. vendit. p. 2. cap. 3. num. 4. cum seqq. Valasc. de iure emphyt. quest. 2. 1. & 2. Soar. de Face in praxi. tom. 3. cap. 6. §. 3. Cabed. p. 1. decis. 92. Fr. Ludsonic. Beja reffons. casum conscient. p. 2. casu 20. Ex doctis Patribus Societatis Iesu v de locatione eruditè tractarunt Molin. de iſſit. tract. 2. diſp. 456. cum seqq. Lell. ed. tract. lib. 2. c. 24. Rebello de obligatione iustitiae, p. 2. lib. 14. Paul. Comitol. reffons. moralium lib. 3. quest. 12. num. 4. & q. 29. num. 4. Valer. Reginald. in princiſori penitent. lib. 2. 5. cap. 38. à num. 486. cum multis sequentibus, Layman. in Theolog. moral. tract. 4. cap. 22.

Locato.] Dicitur à verbo locare, & inter alia significat in aliquo loco ponere, unde qui in fundo aliquem constituant ad vtendam, vel habitandum, locare dicuntur; conductor vero à verbo conducere, hoc est, secum ducere, tradit ex Varrone lib. 4. de lingua Latina, Donel. comment. iuris Civilis, lib. 13. c. 6. n. 30. cum seqq. Quo sit locatorem appellari, qui rem suam alteri vtendam, vel factum proprium pro mercede concedit, conductorum vero dici qui mercedem dat, ut vsum consequatur, quia dictum eius res locata sequuntur, ut ex Brilon. tradit. Pichard. in rubr. Inſtit. de locato, Cujac. lib. 2. obſeru. 28. Moscon. dilucidat. totius iuris Civilis, lib. 3. tit. de oblig. ex contrah. dilucid. 17. n. 123. multoties tandem locator dicitur qui dat mercedem, conductor, qui accepit, ut multis exemplis ostendunt Cujac. & Pichard. obi. sup. Verrut. de verbis. signif. verbo locationis, & ita veteres promulgeb. his verbis vtebantur, ut constat ex l. veteres, cum l. seqq. ff. de actionib. empi, & ex l. i. ff. de superficie. notat. Conan. lib. 7. comment. iuris Civilis, c. 15. Petr. Gregor. Syntagma iuris, lib. 27. in princ. Strach. de mercat. tom. 1. tit. de nauib. p. 3. in princ. quicquid teneat Cujac. lib. 9. obſeru. c. 15.

Locatio antem, & conductio in hunc sensum accepta varie à Doctribus definitur, ut per antiquiores, in rubr. huīus tit. & ff. & C. cod. Sot. lib. 6. de iſſit. quest. 1. art. 1. Petr. Gregor. vbi sup. num. 3. & in partit. iuris Canon. lib. 3. tit. 16. c. 1. Cujac. in paratit. ff. & C. hoc tit. Verrut. d. verbis signif. verbo locatio Anton. Gom. var. tom. 1. de contract. c. 3. Moscon. d. dilinc. 17. n. 122. Donel. d. c. 9. n. 20. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. comment. lib. 5. tit. 1. num. 2. refert plures, & propriam assignat Carot. in tract. huīus tit. in princ. Sed inter omnes illa mihi melior definitio videtur, & quæ magis essentiam rei explicat, quæ sequentibus continetur verbis. Locatio est commentio, quæ factum solitum personarum, vile officium exercentium, vel vīs rei pro mercede conceditur. Ponitur, commentio, loco generis, quia multa dantur conuentiones, quæ non sunt locationes, l. 1. §. conuentio, & §. fin. l. iuris gentium 7. ff. de partis, l. ex hoc iure, ff. de iſſit. reliqua particulae ponuntur loco differentiarum. Adicci, factum, ut ostenderem veram locationem dari non solum quando res locatur, prout significat verbum, rei, in definitione positum sed quando etiam opera, l. in operis 29. l. qui iſſit. 33. §. qui mercedem, l. opus 39.

l. qui operas 41. cum multis aliis, ff. hoc tit. l. si hi 22. C. cod. Duxi, solitum, ut excludantur facta, seu opera, quæ sua natura non soleat locari, quia quantumcumque merces interueniat etiam in pecunia numerata, si factum tale est, quod non soleat locari, non locatio, sed contraēt innominatus, do ut facias, dicendus erit, l. naturalis. §. at cum do, ff. de prescripti. verb. l. si pecunia 5. in princ. vbi gloss. verbo acceperis, & verbo repereris, ff. de condit. causa data. Adicci, vile officium, ut excludant opera mechanica, & excludant liberales, & similes, l. 1. ff. de var. & extraord. cognit. l. 1. ff. se mensur salutis modum dix. Posui, vīa, ut intelligatur in locatione non transferri dominium sed solum vīum, l. non soler, ff. hoc tit. & itavt ab emptione & venditione distinguatur, quæ licet pretio, & consensu contrahatur, sicut locatio mercede, text. in princ. Inſtit. hoc tit. §. pretium, & §. item pretium, Inſtit. de empti. attamen in venditione dominium tranſfurit si qui vendit dominus est, l. clauibus 74. l. cum manu fata 80. §. nemo, ff. de contrah. empti. Addidi, pro certa mercede, in primis ut ostenderem differentiam inter locationem, commodatum, & precarium, in quibus licet vīus ad tempus concedatur, gratis tamen sit, §. item is, cui, Inſtit. quibus mod. re contrah. oblig. l. 1. ff. de precari. Deinde ut intelligatur mercedem in locatione debere esse certam, non simpliciter constitutam, alia enim est contractus innominatus, text. in princ. Inſtit. hoc tit. l. si merces 28. ff. cod. l. si vir uxori 53. ff. de donari. inter virum, l. si conuenientia 23. ff. commun. diuid. Pinel. in rubr. de refind. vendit. p. 2. 6. 3. num. 5. Petr. Gregor. d. lib. 27. cap. 1. num. 10. Mantic. d. lib. 5. tit. 1. num. 5. & tit. 2. à princ. Cerra autem merces constituta dicetur, si fiat relatio ad aliquid ex quo de eius certitudine confer, veluti si contrahentes se referant ad pensiones annorum prateritorum & ad legem, vel consuetudinem, sine estimatore, quibus certa merces prescribitur, tunc enim valet locatio, d. merces, in princ. l. his, cap. venditio 7. ff. de contrah. empti. Pinel. d. cap. 1. à princ. & cap. 3. num. 2. Valasc. de iure emphyt. quest. 11. num. 5. Cardin. Mantic. d. tit. 2. num. 5. Questio dubia est, in huiusmodi certa merces necessaria sit constituta in pecunia numerata, an vero sufficiat quid constitutatur in alia quacunque specie? Communis sententia in ea est opinione, scilicet non dari veram locationem nisi merces in pecunia numerata constitatur, ita gloss. verbo si res, in l. naturalis, §. at cum do, ff. de prescripti. verb. gloss. verbo non dabatur, in l. 1. §. si quis seruum, ff. depositi, & in l. si olei, cod. tit. Bald. & communiter Doctores dictis locis, Baldum, & alij in princ. Inſtit. hoc tit. Anton. Gom. d. c. 3. num. 3. Lazarte de decima vendit. c. 1. ex num. 2. Cardin. Mantic. d. lib. 5. tit. 1. num. 11. & tit. 2. num. 25. Fachin. controv. lib. 1. c. 82. Carot. in tract. huīus tit. p. 1. quest. 1. de mercede numerata, à princ. Donel. comment. iuris Civilis, lib. 13. cap. 6. col. 3. ad fin. Contraria opiniones, scilicet non esse de substantia locationis quid merces constitut in pecunia numerata, sive in alia quacunque re, materia, vel specie, tenuit originaliter Corras. miscell. lib. 2. c. 11. sequuntur Pinel. in rubr. de refind. vendit. p. 2. cap. 3. ex mun. 28. Cujac. tract. 8. ad African. ad l. & hac distincō, ff. hoc tit. Valasc. de iure emphyt. quest. 20. num. 5. Mench. lib. 3. vīfreg. c. 53. Pichard. in princ. Inſtit. hoc tit. n. 27. vido apud eos.

SVMMA

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 135

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicati sunt Magistri, & scholares Bononienses, qui ante tempus conductionis conductores hofstriae aliorum Magistrorum, vel scholarii sive eorum consenserunt, & numerique.
- 2 Scholares veteres conductores sunt preferendi nouis super conductione domus, intellige ut ibi.
- 3 Statutum, de quo in hoc text. est locale, & habet locum Bononiae solum.
- 4 Excommunicatio, de qua in hoc text. non comprehendit locatores, qui secundum l. ne cui, C. hoc tit. etiam durante priori locatione poterant domus suas locare alii scholariis.

C A P. Ex rescripto. I.

Clem. III.

Magistri & scholares Bononienses, qui ante tempus elapsum conductionis hofstriae aliorum Magistrorum, & scholarii conductores sive inquinitorum consenserunt, excommunicantur, & hoc decretem singulis annis in audiencia Magistrorum, & scholarii recitentur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabat. Joan. Andr. Butr. Imola. Anan. Host. Anch. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Pap. Cened. collect. 3. 6. Vnu. in rationib. 3. iuris. Pont. pag. 182. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 432. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 1. 2. c. 2. & nouissime Didacus de Britto.

Hanc eandem conclus. firmant & explicit Bonac. commun. crimin. verbo excommunicantur Magistri, Silvestri. in summ. verbo excommunicatio. il. 9. ex n. 8. Tamen. in summ. verbo excommunicatio. il. 5. casu 17. n. 6. Narr. in manu. 2. 7. n. 114. vers. 4. Quintil. Mandos. in gloss. facultatum in superscript. in verbo ad perpetuum rei memoriam. pag. 14. lin. 13. vbi ait quod decisio huic text. est specialis quoad ciuitatem Bononiæ, Lal. de Zanchis de priuileg. Ecclesiast. priuileg. 19. n. 14. Rebuff. de priuileg. schol. priuileg. 10. Jacob. Benn. de priuileg. In reconsulitor. p. 1. priuileg. 9. n. 1. in fine. Vincent. Carot. in tract. de locato. p. 2. iii. de sentent. excomm. à princip. Soar. de censur. discur. 2. secl. 3. num. 3. Filiuc. tratt. 14. cap. 3. quæst. 7. Bonac. de censur. extra Ballam. discur. 2. quæst. 2. punto 37.

Super conductores, &c. Per hunc text. tenet glossa in l. vlt. verbo manet. C. de locat. predict. lib. 11. Scholares veteres conductores esse preferendos nouis super conductione domus, & ita limitari l. ne cui, C. hoc tit. sequuntur Anton. Gom. tom. 2. var. c. 3. num. 5. Rebuff. de priuileg. schol. priuileg. 9. Valasc. de iure emphy. 9. 2. 4. n. 2. vbi tenet hos specialiter fuisse constitutum in hoc text. Sed intelligendum est, quando antiquus scholarius vult præferri novo conductori non scholari, scimus quando & antiquus & nouus domus conductor fuit scholarius, quia tunc dominus poterit eandem locare cui voluerit, iuxta resoluta per D. Barbos. ad l. 1. p. 1. n. 51. ff. soluto matrimon. & Carot. de locato. p. 3. tit. de libertate super materia. d. l. ne cui. q. 1. num. 15.

In commun. audiencia, &c. Ergo statutum, de quo hic, est locale, & habet tantum locum Bononiae, vt per Sylvestri. verbo excommunicatio. 9. num. 114. Narr. in manu. 2. 7. n. 114. Clar. lib. 3. §. fin. 9. 77. n. 26. Perez. 1. 8. tit. 2. lib. 1. verbo studios. pag. 45. D. Barbos. Collect. Tom. II.

bos. d. l. p. 7. n. 52. licet contrarium sequi videatur Rebuff. in primil. 10.

In gloss. Sub excommunicatione, ibi, sed quare, &c. Notatur ad hoc quod excommunicatio, de qua hic, non comprehendit locatores, qui secundum d. l. ne cui, etiam durante priori locatione poterant domus suas locare alii scholariis, sine Magistris, Rebuff. d. priuileg. 10. ad fin. Carot. d. q. 1. n. 23. & 24. D. Barbos. d. l. 1. p. 7. n. 52.

Cætera ad materiam huins text. parum conducentia, vide apud Cened. ad Decretal. collect. 36.

S V M M A R I V M.

- 1 Fructus decimorum, & beneficiorum possunt locari, bis cum quibus conditio Ecclesie sit melior, statuto diaecsanri contrario non obstante.
- 2 Episcopus in synodo non potest facere statuta in praedictum aliorum inferiorum absque ipsorum consensu.
- 3 Decimorum, & beneficij fructus possunt, unicuique etiam laico locari.
- 4 Beneficii redditus licet inspecto iure Decretalium contra solemnitatem iuris locari possint ad modicum tempus, id est, ad nouennium usque, hodie per Extrinsecus. Ambitiola, restrictum est usque ad triennium.
- 5 Commendatarii perpetui possunt locare fructus ad plures annos sicut alijs titulares.
- 6 Locatio ad alienationem extenditur, quando per eam transferatur utile dominum, quia scilicet fit ad longum tempus, puta ad decen annos.

C A P. Vestra. II.

Innoc. III.

Fruetus decimorum, & beneficiorum possunt dare. Fri ad afflictum illis, cum quibus potest fieri maior conditio Ecclesie sua, dummodo haec locatio non extendatur ad feudum, vel alienationem, dictæ canonrum Episcoporum statuto contrario non obstante. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabat. Butr. Joan. Andr. Imol. Anan. Hostiens. Anch. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Pap. Vian. in rationib. lib. 3. iuris Pontif. pag. 183. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 433. remissione Ximen. in concord. part. 1. & 2. & nouissime Didacus de Britto.

Statuto contrario non obstante.] Notatur ad hoc quod Episcopus in Synodo non potest facere statuta in praedictum aliorum inferiorum absque ipsorum consensu, vt per Duen. reg. 2. 49. Henrie. Bothænum in tract. de Synodo Episcopi. p. 3. art. 1. n. 19. inter Doctorum tractatus, tom. 1. 3. p. 2. Graff. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 2. n. 68.

Fruetus vestiarum, &c.] Notatur ad hoc quod fructus decimorum, & beneficij possunt unicuique etiam laico locari, vt per Conarr. lib. 1. cap. 17. num. 5. vers. sic & laici, Monet. de decimis; cap. 5. quæst. 3. num. 6. 4. Rebuff. eod. tract. quæst. 10. num. 38. & 9. 14. num. 33. & in compendio alienat. num. 27. Carot. de locato. part. 2. tit. de decimis, num. 6. & 7. Molin. de instit. tract. 2. discur. 466. num. 10. D. Barbos. in l. Titia. num. 47. & in l. usfructu. num. 16. & 27. ff. soluto matrimon. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. comment. lib. 5. tit. 32. num. 12.

M 2 Licit

ARBOSA
Ius Can.
O. 2. 5.
CIVI
18

136 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- 4 Licet inspeccio iure Decretalium redditus beneficij citra solemnitatem iuris locari possint ad modicum tempus, id est, ad nouennum usque, hodie tamen per Exiranag. Ambitiose, de rebus Ecclesie, inter communies, restrictum est predictum tempus, usque ad triennium, & si vlera fiat, in firma erit talis locatio, ut ibi Deo dante dicam.
- 5 Commendatarij perpetui possunt locare fructus ad plures annos sicut alij titulares, ut per Rebuffi in praesi beneficij, iur. de commendatione, n. 2. Gonzal. ad reg. S. Cancel. gloss. 5. §. 8. n. 14.
- 6 Locatio ad feudum, vel alienationem, &c. Extenditur autem locatio ad alienationem, quando per eam transferut vtile dominium, quia scilicet fit ad longum tempus, putatur ad decem annos. Vide Titaq. de retract. ligiaq. §. 1. gloss. 1. 4. n. 8. 1. Sarm. lib. 3. select. c. 2. num. 31. Valac. de iure emphyt. q. 2. o. n. 19. & q. 29. a. 2. & 5. Pinen. in l. 1. p. 3. n. 6. vers. ante alia, C. de bonis mat. Menoch. de arbitrio casu 31. Mozz. de contract. tract. de locato, iur. de divisione, locat. n. 7. Gnt. in L. nemo potest, n. 50. & Canon. lib. 2. c. 8. a. n. 22. Card. Tusch. lit. L. conel. 40. 3. Card. Mantic. d. lib. 5. iur. 4. num. 7. Ceuall. q. 199. num. 5. D. Marta in votis notiss. decis. voto 37. n. 4. Cald. Pereira ques. forens. lib. 1. q. 11. n. 2.

S V M M A R I V M .

- 1 Pensionis, seu mercedis remissio fit propter sterilitatem sine conductoris culpa contingente, & n. 2.
- 2 Sterilitas ut dicatur ad remissionem faciendam pensionis, adeo magna requiritur, ut ex fructibus perceptis derivatis expensis non posuerit dimidia debite pensionis persolui.
- 3 Sterilitate stante non fit colono mercedis remissio, quando sterilitas ipsius culpa evenit.
- 4 Pensionis remissio non fit quando sterilitas contigit ex virtute rei proprio.
- 5 Pensionis remissio non fit quando calamitas, que fructus abstulit, consueta est in illis locis, vel regionibus.
- 6 Conductor quando renuntiant casibus fortuitis, non fit remissio mercedis propter sterilitatem.
- 7 Casum fortuitorum renuntiatione non comprehendit insolitus, & qui rarijime contingunt.
- 8 Pensionis remissio denegatur in simplici colono partario.
- 9 Pensionis remissio fit in emphyteusi si ex eo solutio magna pensio, que fructibus respondeat, alias secus.
- 10 Fluminon inundatio ravinus contingens inter casus fortuitos numeratur.
- 11 Locustarum edacitas causat pensionis remissionem.
- 12 Incendium inter casus fortuitos numeratur.
- 13 Hostium incursus facit ut pensionis remissio fiat, nisi conductor habeat predium in confinibus agrorum, in quibus solent esse hostiles incursus, vel sciebat tempus belli imminere, ut n. 15.
- 14 Pensionis remissio vel est facienda ob causam sterilitatis, intelligitur pro rata obtinentis sterilitatis.
- 15 Conductor se casu fortuito impediatur frui re conducta siet iuncta pensionis remissio pro rata temporis.
- 16 Pensionis remissio vel est facienda ob causam sterilitatis, intelligitur pro rata obtinentis sterilitatis.
- 17 Conductor se casu fortuito impediatur frui re conducta siet iuncta pensionis remissio pro rata temporis.
- 18 Sterilitas cum ubertate praecedentis, vel subsequenter anni etiam interpellari potest compensari.
- 19 Vertitas quando dicatur, ostenditur.
- 20 Pensionis angenda non est colono propter ubertatem.
- 21 Inquilinus etiam iniurias ante tempus locationis finium per locatorem expelli potest, si superueniat necessitas ut locator in domo inhabiter.
- 22 Locatorem si locata domo indiget ad patrem, vel ad unum, filium, aut fratrem potest conductorem expellere.
- 23 Conductor propter superuenientem casum potest rem conductam deferre ante finium locatioris terminus.
- 24 Conductor potest dominum deferre si in ea terris imarginibus, & tumultibus inquietetur.
- 25 Conductor propter superuenientem casum e domo conducta discedens, tenetur domino denuntiare, & claves tradere, si commode potest.
- 26 Successor conductoris non potest expellere colonum propter superuenientem necessitatem.
- 27 Scholaris non potest e domo conducta expelli etiam minus eam velit pro sua necessitate.
- 28 Conductor non potest expelli e domo, si dominus promisit durante conductione illum non expellere.
- 29 Conductor non potest expelli per dominum ex superueniente necessitate, quando locatio fuit facta ad longum tempus.
- 30 Locator durante tempore locationis potest expellere conductorem, si dominus locata indiget refectione.
- 31 Locationis tempore existente necessitate non potest locator conductorem expellere.
- 32 Locator si propter superuenientem necessitatem conductorem expellat, non tenetur ad interest.
- 33 Locator etiam extracasum necessitatis non tenetur precise stare locatione, sed liberatur prestando interest.
- 34 Conductor expelli potest si re conducta abutatur, nisi dominus a principio ciret.
- 35 Conductor si inducat in dominum meretricis, aut malos homines, e domo expelli potest, nisi dominus effet iuxta Hispaniar. vel ad talia consuetura, ut n. 36.
- 36 Meretrices e vicinia expelli possunt.
- 37 Meretrici dominum locans non peccat, dummodo non intendat dominum concedere ad meretricium usum.
- 38 Dominus domi propter vite turpitudinem e domo propria, & vicinia est expellendus.
- 39 Mulier conjugata, que meretricio more vivit, si maritus est concubus, & ipsis uxoris leno, potest e vicinia expelli.
- 40 Mulier, que non questus causar. se capta aliquius amore illi sua copiam facit, potest e vicinia expelli.
- 41 Conductor expulso ob rei conducte abusione durante tempore locationis, an renuntiabitur pensio pro rata temporis ostenditur.
- 42 Doctores habent facultatem expellendi obstrepenes, ne per tales strepitum distractabuntur, si praeueniant eum, quem volunt expellere.
- 43 Conductor si non solvit debito tempore pensionem, statim expelli potest.
- 44 Scholaris qui non solvit pensionem, potest e domo expelli.
- 45 Conductor si non solvit pensionem potest expelli etiam stante patre de non expellendo illum durante tempore locationis.
- 46 Conductor potest non solvit debito tempore pensionem, statim expelli potest.
- 47 Conductor potest expelli, qui defecit in minimo numero pensionis.
- 48 Locator an possit conductorem qui pensionem non solvit, propria auctoritate expellere, ostenditur.

C A P . Propter sterilitatem. III.

Gregor. IX.

Prelatus debet facere remissionem pensionis pro rata, quando coloni patiuntur sterilitatem cum magno incommodo sine propria culpa, sed virtus rei, vel calu

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 137

casu fortuito contingente, nisi libertas praecedentis, vel subsequentis anni compenset sterilitatem. Item inquilinus potest expelli ante finitum tempus condutio- nis in quatuor casibus, primò si dominus vult dominum habitare, secundò si necessitas expellat qđd dominus reficiatur, que necessitas non imminebat tempore locationis, & remitti debet penitus pro rata: tertio quando peruersè conuersatur in domo: quarto quando per biennium non solvit Canoneum, nisi cele- riter satisfaciendo sibi prouideat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. And. Imola. Anania. Butr. Host. Anch. Henric. Barbat. Panorm. Guid. Pap. Henric. Canif. Cened. collect. i. 16. Vix in rationali libri 3. iuris Pontificij, pag. 183. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 433. remissione Casal. in concord. & Ximen. in concord. p. 1. & nouissime Di- dacus de Britto.

2. Collige ex text. mercedis, seu pensionis remissio- nē fieri propter sterilitatem sine conductoris culpa contingentem, in ideam est text. in l. ex conducto 16. §. si vis tempestatis, & l. si merces, §. vis maior, ff. hoc tit. licet. C. eodem, & apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 27. & apud Castellanos l. 22. tit. 8. part. 5. Cour. pract. c. 30. a princ. Pinel. in l. 2. de rescind. vend. part. 1. cap. 3. num. 18. Menoch. conf. 37. num. 71. & de arbit. casu 76. 8. & 440. Redon. de rebus Eccles. non dien. c. 18. de remiss. mercedis conductori, vel empliu- m faciendo. Vincent. Caroc. de locato, p. 3. tit. de remiss. mercedis, Ioseph. Ludou. commun. opin. tit. de iure emphit. concl. vnic. ex vers. que autem sterilitas, Salaz. de iur. & consuetud. cap. 1. ex num. 88. Anton. Scap. de iure non scripto, lib. 4. cap. 25. ex num. 1. Cont. in memor. verbo conductor. Alph. de Leon. resp. 67. Valasc. de iure emphit. q. 27. n. 23. Cened. ad Decret. collect. 116. num. 1. Mozz. de contract. tract. de locato, tit. de acci- dentalibus locati, a n. 1. Surd. decis. 155. num. 6. & decis. 326. Alexand. Raudens. conf. 17. p. 1. n. 38. vol. 1. Mench. illustrum, c. 54. n. 1. Madeira in annadufer. iuris Civilis, c. 16. Cenall. communium contra commun. q. 57. a n. 1. in emporio iuris, p. 1. tit. 10. in prud. n. 28. & q. 1. Molin. de iust. tract. 2. diff. 495. Bernard. Graue. ad practicam Camere Imper. lib. 2. concl. 23. Cardofo in praxi iudicium verbo locatio, a n. 32. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. comment. lib. 5. tit. 8. num. 30. Gama Lufit. decis. 42. num. 1. Cald. Pereira de extint. emphyt. cap. 3. num. 24. ad finem, Bernard. Graue. ad practicam Camere Imper. lib. 2. concl. 23. num. 3. cum seqq. Castill. lib. 3. quotid. cap. 3. a num. 36. Molin. de iust. tract. 2. diff. 495. vers. dubitant Doctores, Less. eod. tract. lib. 1. cap. 24. dub. 3. num. 17. Rebello de oblig. iustit. part. 2. lib. 1. 4. de conducto, & locato, q. 7. Azor. iustit. moral. p. 3. lib. 8. de locato, c. 10. à princip. Bellot. disquisit. Clerical. p. 1. tit. de Clerico debitore, §. 9. num. 3.

Sime culpa coloni.] Notatur ad hoc quid stante ste- rilitate non sit colono mercedis remissio, quando ste- rilitas culpa ipsius coloni evenit, quid videlicet non seminauerit vel negligenter coluerit predium, vel non purgauerit malis herbis, vel custodiam debitam non adhucbuerit, Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. §. fir. Valasc. d. quæst. 27. num. 39. Surd. decis. 87. a num. 3. D. Marta in votis noniss. decis. voto 1. num. 18. Molin. diff. 495. n. 13. Azor. d. lib. 8. c. 10. q. 2. vers. prima. Rebello d. lib. 14. q. 8. num. 2. cum seqq. vbi etiam resoluuit non excludant colonum, qui nec semi- nauit, nec coluit predium, si postea constiterit per fortuitum calum fructus fore omnino vastandos si nascerentur.

Amplia secundò, vt nec etiam fiat remissio mercedis quando sterilitas contigit ex vitio proprio, vt per Gom. d. c. 3. n. 18. Catot. d. tit. de remiss. mercedis, q. 8. num. 41.

Amplia secundò, vt nec fiat remissio mercedis, quando calamitas, quæ fructus abstulit, est confusa in illis locis, vel regionibus, probat apud Lusitanos Ordin. Regia lib. 4. tit. 27. in princ. vbi parentes meus, & apud Castellanos l. 22. tit. 8. p. 5. vbi Gre- gor. Pinel. d. cap. 3. num. 30. Surd. conf. 34. num. 4. Mozz. d. tit. de accidentalibus locati. n. 31. Catot. d. quæst. 8. n. 1. cum seqq. Morla d. tit. 10. q. 1. n. 20. vers. 2. Cardin. Mantic. d. tit. 8. n. 6. in fine, Castil. lib. 3. quotid. cap. 3. a num. 24. Molin. diff. 495. num. 12. Azor. d. lib. 8. cap. 10. quæst. 2. vers. septima, Rebello d. lib. 14. q. 8. num. 1.

Amplia tertio, vt nec etiam fiat remissio merce- dis propter sterilitatem quando conductor renun- tianit casibus fortuitis, vt per Pinel. d. cap. 3. num. 26. Valaf. d. quæst. 27. num. 37. Catot. d. quæst. 8. num. 109. nisi peregrina fuerit substantia, quia tunc excusatne conductor à solutione pensionis etiam quod fulce- perit in se casum fortuitum, Surd. decis. 326. num. 55. Rot. in Rauenaten. Pincii 18. Marty 1619, coram bone mem. Patriarcha Manzanedo Remissatio ta- men casum fortitorum non comprehendit infol- tos, & qui rarissime contingunt, vt per Pinel. d. c. 3. num. 29. Mench. vsfrequent. lib. 3. cap. 54. num. 6. Valaf. d. quæst. 27. num. 36. Azened. lib. 2. a num. 9. tit. 9. lib. 9. noua recipil. Anch. Regiens. lib. 3. quæst. famil. quæst. 36. num. 7. & 8. Catot. d. quæst. 8. num. 6. Gutier. de iurament. confirmat. part. 1. cap. 24. num. 6. Ceull. quæst. 702. Molin. diff. 495. vers. dubium est, Cardin. Mantic. d. tit. 8. num. 3. & 18. Castil. d. cap. 3. a num. 7. Rebello d. lib. 14. quæst. 8. num. 18. Nam ca- sus insolitus non comprehendit etiam quod quis suscipiat in se periculum casum fortitorum, Aym. conf. 95. n. 2. & conf. 294. post princi. vers. in quibus locis, Surd. conf. 326. num. 52. vbi circa fin. ampliat etiam ac- cedente iuramento, ac etiam si fuerit dictum de casu cogitato, & incogitato. Gratian. discept. forens. c. 195. num. 8. & 9. Calus autem insolitus dicitur contin-

M. 3 gera

ABBOSA
Ius Can.
O. E. 5.
C. VI.

138 Collectanea Doct.in lib. III. Decretal.

gere præter omnem cogitationem , & verisimilitudinem Rot. decif. 7. 25. n. 11. p. 1 dñers. Beller. d. §. 9. n. 13. Corn. conf. 12. lib. 4. relatus à Menoch. de arbitr. casu 8o sub n. 7. Burfat. conf. 16. num. 71. volum. 1. Bcc. conf. 8 2. vol. 1. Dicitur etiam casus insolitus, qui rarissime contingit, ita quid in mille annis non enenit nisi vna vice , secundum opinionem Bart. in l. scio §. medico . ff. de auro leg. Gozadin. conf. 27. num. 9. & 24. Natt. conf. 66. sub num. 6. Vel secundum aliam sententiam dicitur casus insolitus, qui in centum annis non enenit, nisi semel. Corn. conf. 23. col. perm. vol. 2. Rip. de peste , in rubr. de priuilegi. contract. num. 10. Menoch. conf. 37. num. 14. Burfat. conf. 16. num. 73. ita quid insolitus dicitur ille casus, qui non solet communiter contingere , aut verisimiliter evenire, Alexand. conf. 107. n. 16. vol. 8. Alciat. resp. 157. num. 6. Abb. conf. 1. num. 4. Aym. conf. 95. num. 2. Super quo iudicantis arbitrium verlari post relatas opiniones , & post Rip. voluit Menoch. de arbitr. casu 8o. n. 8. & post eum Bcc. d. conf. 8 2. n. 1 3. vol. 1. Casus fortuitos inscipientes in se etiam insolitos, qualiter remaneant obligatus, vide Mar. Anton. var. resolut. lib. 2. resol. 26.

9 Colonis Ecclesie , &c.] Sicut ad modicum , sicut ad longum tempus conduxerint, vt per Valaf. d. q. 29. n. 24. Mascal. de probat. concil. 1339. n. 9. In simplici tamen colono partatio denegari pensionis remissio- nem, resoluunt Franc. Marc. Delphin. decif. 211. n. 1. p. 2. Salaz. in tract. de usu , & consuet. c. 11. n. 92. Ber- nard. Graue. ad practic. Camere Imper. lib. 1. concil. 23. confid. 3.

10 Si ex emphyteuū solvatur magna pensio , & fru- ctibus respondet, fieri remissio sicut in locatione, alias secus. Vnde Valaf. q. 27. num. 7. 11. & 13. Vin- tom. 1. commun. opinion. lib. 4. sit. 44. num. 190. pag. 679. Cottam. in memor. verbo emphyteuta 9. decif. 150. num. 2. Petr. Salaz. d. cap. 11. num. 89. Felician. de cen- fibus. lib. 1. cap. 8. num. 20. Mascal. de probat. conclus. 1333. num. 20. Rebuff. in l. Labeo. & rem. ff. de verba- rium significat. pag. 102. Surd. decif. 198. num. 1. & 20. Cardin. Mantic. de tactis , & ambig. comment. lib. 22. tit. 2. a. n. 2. 2. D. Barbos. in l. diuinit. §. fin. p. 1. num. 70. ff. soluto matrimon. Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphyteufi, cap. 6. q. 2. Rebello. d. part. 2. lib. 14. q. 8. a. num. 6. Cald. Pereira de eximt. emphyt. c. 2. num. 8. & cap. 4. n. 24. de pensione Ecclesiastica , Cardin. Tsch. tom. 3. lit. E. conclus. 204. num. 13. Ouid. de Amicis de iure emphyt. quæst. 38.

11 Casu fortuito.] Notatur ad hoc quid in materia con- ductioñis fortitorum casum ratio haberi potest ad effectum remissionis mercedis facienda per locato- rem, vt apud Gozadin. conf. 7. 4. Rimiñ. iun. conf. 757. Boſſ. in sua præzi crimin. tit. de remiss. mercedis , n. 76. Gail. lib. 2. obseru. 23. Menoch. conf. 27. & 671. Carot. de locato. p. 2. tit. de remiss. merced. cond. quos refert Ioan. Baptista Costa de facti scientia , & ignor. inspecl. 38. num. 1.

Inter casus fortuitos enumeratur factum Princi- pis, quando est iniustum, vel inuerisimile, aut ino- pinatum, seu non speratum, alias secus , l. Lucius. ff. de euclion. Bald. conf. 395. n. 3. vol. 2. Alexand. conf. 57. num. 4. volum. 1. Natt. conf. 181. num. 4. Burfat. conf. 104. num. 21. volum. 2. in pulcherrimo casu Gam. Lusit. decif. 349. num. 8. Decian. conf. 41. num. 1-8. vol. 2. & conf. 14. num. 49. volum. 3. imo plusquam casus for- tuitus aliquando reputatur , Ofalch. conf. 31. n. 8. 2. cum seqq. refert Ioan. Baptista Cotta d. inspecl. 38. num. 4. Inundatio fluminum rarius contingens, l. ex conducto, §. si vis. ibi. fluminum, ff. hoc tit. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. in princ. ibi. cheas derios. Azor. d. lib. 8. c. 10.

quæst. 2. vers. septima. Cephal. conf. 257. num. 11. & 12. Sebas. Medic. in tract. de casib. fori part. 2. quæst. 10. num. 39. Surd. decif. 32. 6. num. 60. Caball. decif. 102. num. 12. Rot. in Ferrarien. afféctus 26. Novembri 1616. coram Buratto , inter eius impressas decif. 210. n. 3. & num. 8.

Edacitas locutiarum , propter quam sit remissio 12 penitentis , Magon. Florent. decif. 67. quem refert Aloys. Ricc. in collectan. decif. collectan. 1033. vers. prim. sit.

Incedio, vt per Valaf. d. q. 27. n. 4. 1. & 42. Molin. 13. d. disf. 495. n. 13. Mozz. d. tract. de locato, tit. de acciden- talibus locat. n. 30.

Aut bellum , Ias. in l. 1. ex n. 8. 4. C. de iure emph. 14. Paul. Fulch. lit. B. sing. 19. seu hostium incurribus , ex dñ. si vis. ibi, impulsus hostium , & dict. Reg. Ordin. d. tit. 27. in princ. ibi. Eximigos. Flamin. de regnati. lib. 11. q. 13. num. 56. Rebello d. lib. 1. 4. q. 8. num. 16. Beller. d. §. 9. num. 12. vel factio bannitorum , seu faci- norosorum hominum , Cardin. Mantic. lib. 5. tit. 8. num. 38.

Limita tamen si conductor predium habeat in 15 confiniis agrorum , in quibus solent esse hostiles incursus , ut per Azor. d. lib. de locato , c. 10. q. 2. vers. septima. Limita etiam si conductor sciebat tempus belli imminentem , Balb. decif. 200. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decif. p. 4. collect. 1033. Stephan. Grat. discept. forens. 5. 328. n. 21. Limita denique si conductor facia si tempore belli , vel peiti, Ioseph. Ludon. Pe- russia decif. 106.

Pro rata pensionis.] Notatur ad hoc , quid vbi re- 16 missio est facienda ob causam sterilitatis, intelligitur pro rata obtingentis sterilitatis , vt per Menoch. usi- freg. c. 54. n. 4. vers. que quidem remissio. Menoch. de ar- bitor. casu 77. vers. secundo opinio , Valaf. d. q. 27. n. 30. & seq. Bernard. Graue. ad practic. Camere Imper. lib. 2. concil. 23. n. 6. Et si casu fortuito conductor impediane 17 frui, fieri tunc remissio pro rata temporis, ex Bart. in l. si uno. §. item cum quidam, n. 4. ff. locuti. Surd. de aliment. rit. 2. q. 33. n. 2.

Nisi cum vberitate, &c.] Notatur ad hoc , quid ste- 18 rilitas cum vberitate precedentis , vel subsequentis anni potest compensari , l. licei certis 8. C. hoc tit. in idem fuit Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 27. §. 1. & apud Castellanos l. 23. tit. 8. p. 5. Soar. tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 2. 4. n. 208. pag. 682. Valaf. d. quæst. 27. num. 45. & a num. 23. Mench. d. c. 54. num. 10. D. Bar- bos. in Ladiuorio , §. fin. n. 6. cum seqq. ff. soluto maritim. Carot. d. q. 8. n. 45. Morla. d. tit. 10. quæst. 1. num. 18. Molina disf. 495. num. 16. Leff. lib. 2. cap. 24. dub. 3. num. 19. Rot. decif. 757. n. 3. par. 1. diser. Beller. d. tit. de Clerico debitor , §. 9. n. 11. Alexand. de Neno con- cil. 67. num. 11. Gig. de pensionibus, quæst. 62. num. 7. Stephan. Gratian. Marchia decif. 222. n. 6. & discept. forens. cap. 195. num. 14. Alois. Ricc. p. 6. collect. 14. 87. Cardin. Mantic. d. lib. 5. tit. 8. num. vlt. Bernard. Graue. d. lib. 2. conclus. 23. confid. 1. Rebello. d. part. 2. lib. 14. quæst. 8. num. 11. Quia quidem compensatio non so- lum facienda cum vberate anni proximi preceden- tis , vel subsequentis , sed etiam interpolaci. Valaf. d. q. 27. n. 46. Carot. d. q. 8. n. 49. D. Barbos. d. §. fin. num. 8.

Vbertas dicitur, quando computatis fructibus duo- 19 rum annorum, scilicet steriles, & fertiles, tantum fue- rit collectum , quantum satis sit, vt integræ pensiones viri usque anni solvantur , & vterius conductor percipiat omnes expensas , quas fecit, computando quod sibi debetur pro suo labore, & industria, quo ca- quid sit integræ compensatio , & nihil de pensione re- mittitur , si tamen non fuerit tantum collectum, tunc remissio

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 139

remissio sit de pensione pro portione quadam, Gom. d.c. 3. num. 18. Valasc. d. quest. 27. num. 45. Molina vbi supr.

20 Nota propter libertatem etiam casu fortuito contingente non esse augendam pensionem colono, vt per Pincl. in l. 2. C. de rescind. vend. part. 1. c. 3. num. 34. Valasc. d. quest. 27. num. 53. Mench. vñifreq. cap. 54. num. 10. D. Barbola d.s. fin. n. 7. Bernard. Graue. d.lib. 2. conclus. 23. confid. 5. Licet contrarium resonant Soart. ton. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 44. num. 208. pag. 68 2. Molin. d. diff. 49 5. Carot. d.q. 8. à n. 118. Gom. d.o. 3. n. 13.

§. Verum.

21 *Dominum inhabitare, &c.*] Notatur ad hoc quod inquinibus etiam innitus ante tempus locationis finitum per locatorem expelli potest, si superueniat necessitas, vt locator in domo inhabitet, concordant l. ade. C. hoc tit. & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 24. in princip. vide Conarr. lib. 2. variar. c. 15. num. 4. Gom. tom. 2. variar. c. 3. num. 6. Valasc. de iure emphyt. quest. 22. num. 3. Anton. Gabr. commun. lib. 3. tit. de locato, concl. 3. Carot. de locato, part. 4. tit. de recusat. quest. 2. Molina diff. 499. n. 5. Cardos. in praxi indicum, verbo Locatio, num. 20. Rebello d.lib. 14. quest. 10. n. 14. Azor. d.lib. 8. de locato, c. 8. quest. 2. vers. secunda, Lef. d.c. 24. dub. 7. num. 4.

22 Amplia primò si locator domo indiget ad patrem, vel ad autem filium, aut fratrem, vt per d. Ordin. Reg. Lusitan. vbi proxime, & apud Castellanos l. 6. tit. 8. part. 5. Valasc. d.q. 22. n. 3. Molin. diff. 499. n. 6. Azor. d.c. 8. q. 2. vers. sed quid.

23 Amplia secundò, vt conclusio huius text. procedat etiam in conductorē, nam quemadmodum locator potest expellere conductorē propter superuenientem necessitatem, ita è conuerto conductor propter superuenientem casum rem deserere potest ante finitum locationis tempus. Boer. decis. 149. num. 8. & 9. Hieron. Gabr. conf. 7. 3. num. 2. vol. 2. Valasc. d. quest. 21. num. 9. Carot. d. tit. de recusat. quest. 4. Cardoso d. verbo Locatio, num. 2. Azor. d.lib. 8. c. 9. quamvis dispositio- nē huius text. vt scilicet in calore necessitatē licet locatori à locatione discedere, non procedere in conductorē, seu inquinino, teneant Barbat, in presenti, num. 4. & 21. Firmat. in repertor. in verbo conductor, num. 30. Rip. in tract. de peste, part. 2. num. 1. & 20. & 21. Conar. praet. c. 30. n. 3. vers. immo excepta, circa fin. vbi dicit hanc partem esse veriorē. Vnde propter veri- milē timorem spirituum malignorum poterit conductor domum deferrere, si in ea temris imaginibus, & tumultibus inquietetur, Anton. Gom. variar. tom. 2. c. 3. num. 3. vers. 2. Valasc. d. quest. 22. num. 7. Mozz. de accident. locati. num. 5. Perez ad tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. 190. vers. deducitur etiam. Et propter pestem, vt per Valasc. d. quest. 22. num. 6. Mozz. tit. de accident. locati. num. 6. & tit. quomodo finitatur locatio, num. 3. Gom. d. num. 3. vers. ex quo infero. Molin. diff. 493. in princip. Azor. d.c. 10. quest. 5. Cabed. part. 1. decis. 9. num. 3. cum seqq. Item propter bellum; si quando conductus nesciebat imminentem tempus belli, vide l. item queritur, §. exercitū, ff. locati. Valasc. d. quest. 22. num. 6. in princip. Mozz. d. tit. de accident. locati. num. 5. Flamin. de resignat. tom. 2. lib. 11. quest. 13. n. 56. Denique vbi dominus minatur ruinam, secundum Bald. in l. s. in lege 27. §. si dominus, ff. locati. Gall. lib. 2. lib. 2. 2. n. 6. Anton. Gom. variar. tom. 2. de contract. in de locat. cap. 3. num. 3. vers. tertio infero. In his enim & similibus casibus conductor, sine inqui- bus non potest nec per se, nec per alios vi domo locata, & idco tunc solata pensione præteriti temporis

habet interdictum de migrando, de quo in l. 1. §. si pensio, & ibi Odofred. Alberic. & Bart. ff. de migran. Adverte tamen quod conductor discedens propter aliquem ex supradictis casibus tenetur domino denuntiare, & claves tradere si commode potest, vt per Cott. in memorab. verbo conductor. Rebuff. de priuileg. scholast. priuileg. 11. num. 5. Valasc. d. quest. 3. num. 1. vers. addit. tamen, Mascal. de probat. conclus. 8. 20. n. 12. Rebuff. de lib. 1. lib. 14. quest. 8. n. 16. vbi cum Gam. resolut. quod si cum commode posset non denuntiantur, vel claves non reddit, & ea de causa forte dominus dominum alteri non locauit, ad satisfactionem damni subsequenti compellendus erit; si tamen impedimentum sit notorium non est necessaria denuntiatio, vel protestatio, propterea resolut. Menoch. conf. 120. num. 15. ¶ 33.

26 Limita primò supradictam resolutionem non procedere in successore conductoris, qui non potest expellere column propter superuenientem necessitatem, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 117. num. 19.

27 Limita secundò in scholari, qui non potest ad domino expelli etiam vellet dominum pro sua necessitate, vt per Bologn. in repertor. autb. habita, C. ne filius pro patre, n. 369. Ceull. communium contra commun. q. 7. 56. n. 43. Morla in empirio iuris, p. 1. tit. 10. n. 16. Rebuff. de priuileg. scholast. priuileg. 8. quamvis contrarium tueantur Valasc. d.q. 22. n. 5. D. Barbola in l. 1. p. 7. n. 52. ff. folio luto matrim. Carot. de locato, p. 4. tit. de recusat. q. 2. n. 37. ¶ 38.

28 Limita tertio si dominus promisit non expellere inquinilum durante conductione quatenus etiam indigeret domo locata pro vnu proprio, vt per Anton. Gabr. commun. lib. 5. tit. de locato, concl. 3. Pute. decis. 1. 7. lib. 1. in correli. Alciat. confl. 35. n. 5. in fine. & n. 4. lib. 8. Valasc. d.q. 22. n. 8. Magon. Lucensi. 75. num. 2. Carot. d. quest. num. 18. Surd. confl. 34. num. 29. Molin. diff. 499. n. 8. Cardin. Mantic. d. lib. 5. tit. 7. num. 12. Canall. 9. 756. num. 41. & 42. Anton. Gabr. lib. 3. commun. tit. de locato, concl. 3. à n. 2. D. Barbola in l. s. filios. am. §. fin. num. 35. cum seq. ff. soluto matrim. Girond. de priuilegiorum, sen exemptionum explicat. n. 217.

29 Limita quartò in locatione ad longum tempus, prout ad decimum, vel ultra, quia tunc etiam ex superuenienti necessitate dominus non poterit expellere conductorē, vt per Gom. d.c. 3. n. 9. Duen. reg. 240. limit. 2. Valasc. d.q. 22. in princ. Carot. d.q. 2. num. 40. D. Barbola d.s. fin. n. 37. ad finem, Cabed. p. 1. decis. 9. 2. num. 3.

30 Vel reficere poteris.] Notatur ad hoc, quod locator durante tempore locationis potest expellere conductorē, si dominus locata indigeat refectione, in idem est l. ade. vbi gloss. verbo corriger. C. hoc tit. l. qui insulan. vbi Bart. & l. & hec distinction. ff. eodem, & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 24. in princip. ibi, o tercero, vide Mozz. tit. quomodo finitatur locatio, n. 12. Donat. à Fina ton. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 43. n. 107. pag. 661. Molina diff. 499. n. 11. Carot. d.p. 4. de locato, tit. de recusat. quest. 5. Cardoso d. verbo locatio, n. 20. Lef. d.lib. 2. c. 24. dub. 7. n. 34. vers. tertia est. Azor. d. p. 3. lib. 8. de locato, c. 8. quest. 2. vers. tertia causa est. Rebello d.lib. 14. q. 10. num. 13. vbi etiam resolut. reddendam esse dominum conductori post refectionem, de quo etiam Tiraquel. in tract. effante causa, n. 103. Menoch. remed. 3. Retin. num. 2. 08. Bonacini de contractib. diff. 3. quest. 7. punct. 2. num. 13.

31 Si necessitas, qua ramen non imminebat, &c.] Notatur ad hoc, quod existente necessitate tempore locationis non poterit locator postea conductorē expellere,

M. 3. Marilian.

Maurilius. dec. 29. quem refert Aloys. Ricc. in collect.
decis. p. 1. collect. 16. in fine, quia necessitas expellendi
debet esse impunita, nec ante cogitata, ut per Valalc.
d. quest. 22. num. 3. Rebello d. lib. 14. quest. 1. num. 5.
Unde si domum locauit in qua habitabam cum aliam
non haberem, non possum potea conductorem ex-
pellere, Azor. d. cap. 4. quest. 2. vers. quod vero se Ti-
tius.

resoluit Molin. disp. 489. n. 12. & post eos Bened. Aegid.
d. art. 9. n. 8. in fine.

Meretrices è vicinia expelli possunt, vt per Viniian. 37
tom. 2. commun. opinio[n]um, lib. 9. xir. 12. n. 11. vers. est bene
verum pag. 488. Co[n]trau[er]s de [pon]sib[ilit]at. part. 2. c. 8. §. 11.
num. 5. Anton. Com. tom. 3. varior. 6. mom. fin. vers. Et
ex superioribus. & 1. 6. 2. Tauri. num. 3. vers. item. Bellet.
disquisit. clerical. part. 1. tit. de favore clericorum reali,
§. 4. n. 5. 4. Menoch. de arbitrio s[ecundu]s 78. m. 11. & casu 328.
num. 1. & casu 535. n. 16. Rebuff. rom. 1. ad leges
Gallie. tract. de sementi. prouis. num. 13. pag. 149. & in
comment. ad tit. ff. de verborum signific. pag. 527. & 528.
Vincent de Franch. decr. 316. Malcard. concil. 1066.
n. 8. Peregrin. decr. 1. Cened. ad Decretal. collect. 140.
num. 4. Benedict. Egid. d. ari. 9. & num. 4. Plac. in epitol.
delict. lib. 1. c. 34. num. 18. Petr. Cabal. resol. crimin. tom. 1.
casu 18. 4. num. 1. Vincent. de Franch. part. 2. decr. 516.
Farinac. fragment. crimin. part. 2. verbo mulier. n. 407.
In intellige ad instantiam vicinorum habitantium in
ipsa vicinia, non autem ad instantiam dominorum
ipsiarum domum, quas ipsi non inhabitant, sed aliis
locant, ita instantiam Plac. d. c. 33. n. 10. ad fin. Farinac. d.
verbo mulier. n. 408.

Non peccat autem mortaliter qui facit vel locat 38
domum meretrici , dummodo nec principaliter , nec
etiam minus principaliter meretricium vslum in do-
mo conducta exercendum intendat , sed folius habi-
tationis vslum , ut per Fr. Enaniam , in *fimma , parte 1.*
cap. 203. conclus. 11. Beja in *responsis casuum conscientiae* ,
part. 1. cap. 27. plures Doctores refert Cened. ad *De-*
cretal. collect. 140. num. 5. quibus adde Petr. Ledesma
in *fimma , parte 2. tract. 27. cap. 9. conclus. 6. dub. 3. vers.*
digo lo secundo. Benedict. Aegid. d. art. 9. num. 4. in *med.*
Molin. *disp. 500. num. 3.* Azor. *insti moral. part. 2. lib. 1. 2.*
c. 18. quest. 3. Rebello de *obligat. insti lib. 1. 4. quest. 1. 7.*
num. 8. in fine , Sanchez in precepta Decalogi, lib. 1.c. 7.
num. 20.

Amplia primò, ut etiam dominus domi propter vi-
ta turpitudinem è domo propria, ac vicinia sit expel-
lendus, ut per Menoch. d. act. ss. 53. n. 17. Bened. Egid.
d. art. 9. n. 10. ubi etiam contra Valafc. q. 23. ante fixem,
idem resolut in emphyteuta. 39

Amplia secundò in muliere conjugata, quæ mere- 40
tricio more vivit, cuius maritus est vilis, & ipsius vxoris leno, ut videt Menoch. *a.cafu* 535. n. 19. & nouissimè Benedict. *Aegid. d.art.9.* n. 11. *Avendan. de exequendis mand. p. 2. 6. 6. 14. 4. cum seqq.* vbi extendit ad vxoram habentem dominum propriam. *Caball. d.cafu* 184. n. 3. & 4. *Farin. d.verbo mulier. n. 409.*

Amplia tertio in ea, qua non quæsus gratia, sed 41
capta aliquicui amore illi sui copiam facit, cum inho-
nesta dicatur, prout resolutus Benedictus. Agid. d. xvi. 9.
n. 7. in fine, & n. 7. quamvis hanc mulierem non posse
est vicinia expelli resulant Farin. in præs. crimin. p. 3.
q. 9. a. 6. Macard. d. concl. 1066. a. 8. Menoch. caj. 328.
MAB. 1. 4.

Et cum conductor ob praeditam causam expelli- 42
tur durante tempore locacionis, dubium est an illi
pensio pro rata temporis remitti debeat: In qua quæst.
post varias adductas sententias distinguit Gregor. 1.6.
verbo duos casos, propè finem, ita. 8. p. 5. dicens quod aut
dominus reperit conductorem pro tempore futuro, &c
tunc fiat remissio pensionis, fecus si non reperit, ne
aliàs in damno sit proper conductoris culpam, resfe-
runt, & lequuntur Molina. disp. 99. zim. 1.4. Rebello
libro 1.4. quest. 10. numero 11. et consentit Benedict.

³² *Remissa sibi pro residuo temporis pensione.*] Ergo non tenetur locator ad interessum, quia cum his casibus ex natura contractus *extra culpam locatoris expellatur conductor, cessat obligatio ad interessum, l. si fundit, C. hoc sit, l. qui insulam in princip. & l. si fundus quiesceret.* Nam si, ff. eodem, Imo nec pensionem remittere tenetur vbi dominus aquae commodam præliterit conductor. Henric. hic n. 4. Imola 19. Cardin. opposit. 3. per textum lucum in plures, in princip. ff. eodem, Conan. lib. 7, c. II. n. 17.

33 Extra hos tamen casus, de quibus hie, non tenetur locator praeceps stare locationi, sed liberatur praestando interesse, & eo praestito potest conductor expehilli. Ex Batt. in Lempioen, in fine, C. hoc tis. communiter recepto per Conat. lib. 2. variar. c. 15. vers. primum, Neguzant de pignorib. p. 2. membro 1. n. 7. & 8. Gutier, in l. nemo potest, n. 4. ff. de legatis 1. Et aliqua de interesse, & quod dominus pendente locatione cum hypotheca rei conducta, siue generali conductorem expellere non potest, vide Valasc. cons. 76 m. Cald. Pereira de renovar. employt. q. 12. a. n. 2. & de resul. employt. C. 2. O. M. 261

34. *Perversè conuersari*, &c.] Notatur ad hoc, quod conductor expelli potest si te locata abutantur, Ordin. Regia Lusitan. d. tit. 24. in princip. Gregor. l. 6. verbo de las mugeres, tit. 8. p. 5. Menochi. de arbitr. q. 78. Tiraqu. de iudicio in rebus exig. vers. 57. cum seqq. Rebuffo de priuileg. schol. priuileg. 20. num. 5. Carot. d. part. 4. de locato, tit. de recusat. quæst. 7. à princip. Mazz. d. tit. quomodo finiatur locatio, n. 13. Card. Mantic. de uictis, & ambi. conuent. lib. 5. tit. 7. n. 17. Molin. disq. 499. n. 12. vers. quartus. Less. lib. 2. c. 2. dub. 7. num. 3. vers. quartus. Azoz. d. part. 4. lib. 8. de locato, c. 8. quæst. 2. vers. quarta causa. Rebello. d. lib. 1. 4. quæst. 10. num. 10. Card. Tusch. tom. 5. concil. 416. Bonacini. de contractib. disq. 1. quæst. 7. punto 2. num. 11. nouissime Benedict. Egid. in tratt. de iure. & primitio honestatis, art. 9. num. 8. Nisi dominus à principio locet illi, quem verosimiliter credere debuit peruersè conuerteratum, vt per Bellacomb. tom. 1. communia opinio, lib. 4. titul. 43. num. 109. pag. 661.

Vnde si conductor inducat in dominum meretrices,
aut malos homines, qui ibi inhonestos actus exer-
cent, ex quibus damnum aliquod honestis viciniis
inferatur, vel si aliquod detrimentum ex hoc gener-
etur locatori, vel ipsi domui, a domo expelli poterit,
per Ordin. Regiam Lusitan. d.sit. 24. in princip. ibi, sa-
zando nella de algunos altos iliciscos, e desboschados, & re-
soluta per Valasco. q.2.3. in princ. Menoch. d. cau 78.
num. 9. Carot. d. quesi. 1. Scholares tamen si in do-
minum conductam meretrices inducant, cum hoc in
illis non sit nouum, & insitum, non esse expellendos
resoluunt Bolognini. in auct. habita. C. ne filius pro
parre num. 377. Rebuss. de prim. schol. priuileg. 20. Sed
Rebello d. quesi. 10. num. 10. ver. porr. affirmat expelli
posse, si inde locatoris honestas, vel fama pericitata-
retur, vel honestorum vicinorum detrimentum time-
retur.

36 Limita primò, quod de inquilino, vel conductorre dictum est, ut scilicet è domo possit expelli si in eam meretrices inducat, non procedere si dominus esset iuxta lupanar, vel ad talia conlucta, prout post Valeriam

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 141

enim pensio illi remittenda est, quia etsi propter ipsum culpam expellatur, talis tamen culpa nullum affert domino in re sua detrimentum.

- ⁴³ Adverte quod Doctores, & scholares habent facultatem expellendi obstrepentes, ne per tales strepitus distrahanter a suis studiis, vt per Iacob. Beni. de privilegiis scolast. privileg. 69. n. 3. cit. seqq. Horat. Lut. de privilegiis scolast. privileg. 46. Franc. Marc. de cels. 165. p. 1. Marc. Mut. super consuet. Panorm. c. 70. n. 27. vbi etiam quod contra tales strepitum facientes & maleantes procedunt tempore feriarum, Francise. Marc. decisi. 30. 8. m. 7. p. 1. Monterent. ad statutum Bononiensem. lib. tit. de conductoribus domor. prohib. Bellet. disquisit. Clerical. p. 1. tit. de favore Clericorum reali, § 42. n. 38. vbi num. 6. 1. resoluti posse compelli fabrum ad celsandum a suo exercitio propter infinitum viciniam, qui molestatur ob strepitum eiusdem fabri, & num. 6. 2. tenet non posse appellari a decreto lato contra censum fabrum expulsum propter strepitum, & contra meretricem expulsum à vicinia, quia ista non patitur dilationem. Quod etiam est in similibus impedimentis, vt in malis odoribus, importuno sono campana, fibulationibus, & vocibus infectis, Beni. dicto privileg. 69. num. 12. C. 13. p. 3. Alciat. parerg. lib. 1. cap. 11. Intellige hæc omnia, quando Doctor præuenit eum, qui vult expellere de vicinia, alia lecus, cum causa præventionis tanquam potissima sit in iure consideranda, per text. in l. 2. §. si quis nemo, ff. ne quid in loco publico, refolunt Menoch. de arbitrio, casu 237. n. 17. Coler. de processibus, execu. p. 1. c. 4. num. 8. in fine, vers. quan theoretam, Marc. Mut. super consuet. Panorm. cap. 33. num. 53.

⁴⁴ Per biennium non soluissit.] Notatur ad hoc, quod conductor ante finitum locationis tempus per locatorem expelli potest, si per biennium pensionem debitan non soluat. Sed verius est statim expelli posse si non soluit debito tempore pensionem, vt per Valafc. quæst. 21. num. 1. Rebuff. in tract. exception. n. 680. Anton. Gabr. lib. 3. commun. tit. de locato, concl. 3. n. 2. Seraph. de privilegiis iuram. privileg. 13. num. 20. Carot. d. p. 4. de locato, tit. de recusat. quæst. 14. num. 50. Morla d. tit. 10. in prelud. num. 3. D. Barbota in l. filiofamil. §. fin. n. 3. ff. soluto matrimon. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. consent. lib. 1. tit. 13. num. 25. Ex doctis Patribus Societas IESV Molin. disq. 499. n. 2. Leon. Less. de iustit. lib. 2. cap. 24. dub. 7. num. 32. Rebello d. lib. 14. quæst. 10. n. 1. cum seqq. Azor. d. p. 3. lib. 8. de locato, q. 2. vers. quorū prima, & sequitur Ordin. Reg. Lusitan. lib. 4. cit. 14. tit. in prisca. vers. O primo le. Et propter iuramentum solendum pensionem sufficit defectus unius termini, vt possit expelli non speciatu biennio, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. c. 19. m. 7.

⁴⁵ Amplia primò in scholari, qui potest expelli si non soluat pensionem, vt per Valafc. q. 22. n. 5. Morla d. tit. 10. in prelud. n. 25. in fine, Ludovic. Rodolphin. var. conclus. 1. n. 6. Carot. de locato, p. 4. tit. de recusat. q. 14. n. 16. C. 17. D. Barbota in l. 1. p. 7. m. 53. ff. soluto matrimon.

⁴⁶ Amplia secundò, vt habeat locum etiam stante pacto de non expellendo conductorem durante tempore locationis, adiuc enim si non soluat pensionem, expelli potest, vt per Valafc. q. 21. n. 4. Carot. d. q. 14. n. 4. Menoch. de pref. lib. 3. q. 38. n. 30. & lib. 6. q. 10. n. 2.

⁴⁷ Amplia tertio, vt etiam conductor possit expelli, qui deficit in minimo numero pensionis, vt per Surd. conf. p. 2. n. 16. quem refert & sequitur Steph. Gratian. d. c. 19. n. 10. & n. 12. quod non censetur facta relocatio si defecerit in solutione pensionis.

Inde rationabiliter amouetur.] Propria scilicet au- 48
storitatem locatoris, communis ex Valafc. d. q. 21. n. 2.
Stephan. Gratian. d. c. 19. num. 8. & est de natura huius verbii ex Tiraq. in l. si unquam, & verbo renuntiatur, n. 171. De iure vero Lusitan. per Ordin. Regiam lib. 4. tit. 25. §. unic. necessariò adeundi sunt ministri publici pro expulsione, nec vltior processus requiritur, non tamen per hoc aperitur via malitiosi cienciandi, cum eadem Ordin. conductori temere electo triplacatum tempus residuum gratis concedat Valafc. d. q. 21. num. 3. Molin. disq. 499. num. 15. Rebello d. lib. 14. 1. quæst. 10. num. 18. Cald. Peregrina empt. c. 23. num. 8.

S V M M A R I V M.

- 1 Emphyteuta Ecclesiæ meliorationes suas vendere non potest, nisi feruatis his, de quibus hic, & si contra fecerit, vel canonem per biennium non soluerit, nec moram posse purgaverit, inspece potest expelli.
- 2 Emphyteuta de materia qui scripserint, referuntur.
- 3 Emphyteuta non potest emphyteusum alienare nisi prius requirat domino consensum, etiam extrauidcialiter, vel presumptive, ut n. 4.
- 4 Ecclesiæ in praestante consensione alienatori emphyteutensis requirista videtur si emphyteuta post alienationem illam requirerit scientem alienationem.
- 5 Prelatus Ecclesiæ Collegiate, vel Monasterij, potest ab illo Capitulo consensum praestare alienationi rei emphyteuticae ad Ecclesiæ pertinentis.
- 6 Dominiū directum vendere potest dominus directus non requirito emphyteuta.
- 7 Subemphyteuta vendere alteri emphyteusum quando teneatur requirere consensum domini directi, & non emphyteuta, ostendit.
- 8 Emphyteuta tenetur denunciare domino directo verum pretium, ut ipse deliberare possit, an expediat emphyteusum habere.
- 9 Caducitas incurrit pro ea parte pro qua consensus non fuerit requisitus, quando duo sunt domini directi, & unus fuit requisitus.
- 10 Emphyteuta prænatur re emphyteutica, si exprimat per mendacium pretium venditionis, ut minus solvatur pro delicto.
- 11 Emphyteuta non potest retineri a domino in favorem tertij quando ei denuntiatur an sibi expediatur eam habere.
- 12 Emphyteuta non potest retineri a domino in favorem tertij quando ei denuntiatur an sibi expediatur eam habere.
- 13 Colon, viaggio, & emphyteute debet dominus preferri in empione fructuum ex predio perceptorum.
- 14 Dominus directus si intra spatium duorum mensium declarauerit se nolle emere emphyteusum, que ab emphyteuta alienanda est, non requiratur vltior expectatio, nec re integra paniere potest.
- 15 Mensis quilibet constat triginta diebus.
- 16 Dominus directus si intra spatium duorum mensium opposuit exceptionem, quod non tenebatur consensum, & auctoritatem praestare venditioni, & postea ultra plures menses vietus evadat, tempus ad duorum mensium currit à tempore latè sententia.
- 17 Emphyteuta licet potest vendere, & alienare personis non probibitis postquam dominus declarauerit se nolle emere.
- 18 Laudemium solendum est domino directo ex emphyteuti vendita, antequam empirio possessionem consequatur.
- 19 Laudemium minni, vel augeri potest, si conuentum sit inter partes, vel in regione.
- 20 Laude

142 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- 20 Laudemiorum materiam qui traclent, referuntur.
 21 Landemij prestatio est quaedam exhibitor reverentialis, quam facit emphyteuta; dum suscipiendo imfuturam dominum recognoscit.
 22 Landemium in dubio debet intelligi, ut non debeatur.
 23 Dato in solutum soluit landemium.
 24 Venditio cum pacto de retro soluit landemium.
 25 Dots estimatae, que facit emprise, soluit landemium.
 26 Locatio ad longum tempus, soluit landemium.
 27 Remissio, que fit inter socios, soluit landemium.
 28 Venditio servituis realis, soluit landemium.
 29 Vendita res ius testatoris soluit landemium.
 30 Divisio rei feudalis, vel emphyteutica soluit landemium.
 31 Venditio nulla non soluit landemium.
 32 Venditio conditionalis non soluit landemium.
 33 Vjusfructus venditio non soluit landemium.
 34 Retrouenditio non soluit landemium.
 35 Redditus venditio non soluit landemium.
 36 Divisio heredum non soluit landemium.
 37 Hypotheca res non soluit landemium.
 38 Landemium non debetur re non tradita.
 39 Transactio non soluit landemium, nisi res dimittatur.
 40 Alienatio necessaria non soluit landemium.
 41 Permutatio an, quando soluit landemium, ostenditur.
 42 Donatio non soluit landemium.
 43 Laudemia exigendi facultas non est personalis, sed realis.
 44 Hypotheca competit pro laudemis prestandis.
 45 Vjusfructario, & non proprietario debetur laudemiu.
 46 Emphyteuta alienans irrequisito domini consensu amittit emphyteutum.
 47 Conducens emphyteutum ad longum tempus irrequisito domino illam amittit.
 48 Permutatio emphyteutis irrequisito domino facta facit emphyteutam incidere in commissum.
 49 Melioramentorum venditio non potest fieri absque domini consensu.
 50 Transactio, quam irrequisito domino facit emphyteuta transversem emphyteutum in aduersarium, aliquo nempe dato, vel retento, facit illum cadere in commissum.
 51 Census impositus super re emphyteutica irrequisito domino facit incidere emphyteutan in commissum.
 52 Redditus reservarii impositus super re emphyteutica irrequisito domino facit emphyteutam incidere in commissum.
 53 Legatum emphyteutis irrequisito domino fieri non potest penitus extraneo, qui non erat emphyteuta successurus.
 54 Donatio rei emphyteutica irrequisito domino fieri non potest.
 55 Emphyteutis remuntiari non potest irrequisito domino.
 56 Alienatio emphyteutis cum clausula, Constituti, an faciat incidere emphyteutam alienantem in commissum, ostenditur.
 57 Doris constitutio de re emphyteutica irrequisito domino an fieri possit, ostenditur.
 58 Alienatio necessaria, qua sit ex mandato iudicis, alicuius rei emphyteutica, irrequisito domino fieri non potest.
 59 Compromissum de re emphyteutica sine consensu domini directi fieri non potest.
 60 Nominatio ad emphyteutum an fieri possit irrequisito domino, &c.
 61 Commissi pena ob alienationem rei emphyteutica irrequisito domino, an incurritur ipso iure absque sententia, remissione.
 62 Negans se emphyteutam, si de mendacio commincatur in personam commissi cadit.
 63 Emphyteuta licet celebret contractum alienationis, si
- tamen non sit sequuta traditio, non incidit in commissum.
 64 Venditio nulla emphyteutis irrequisito domino, non facit emphyteutam venditentem incidere in commissum.
 65 Venditio conditionalis irrequisito domino fieri potest, si nondum processum sit ad traditionem.
 66 Venditio emphyteutis cum pacto legis commissorie, vel additionis in diem, fieri potest irrequisito domino.
 67 Venditio emphyteutis, qua reficiatur remedio l. 2. C. de tefcind. vendit. fieri potest irrequisito domino.
 68 Promissio de vendendo emphyteutum potest fieri irrequisito domino.
 69 Retrouenditio emphyteutis potest fieri irrequisito domino.
 70 Venditio, quam facit partis sue heres emphyteuta coheredi suo, potest fieri irrequisito domino.
 71 Donatio emphyteutis irrequisito domino facta Ecclesie, non facit donatorem incidere in commissum.
 72 Alienatio nulliter facta emphyteutis irrequisito domino, non facit incidere sic alienantem in commissum.
 73 Alienatio facta à vivo de emphyteutis vxoris irrequisito domino non facit eam incurri in commissum.
 74 Alienatio emphyteutis irrequisito domino facta ab eo, qui ignorabat rem esse emphyteuticam, non facit incidere in commissum.
 75 Alienatio emphyteutis in socium, vel collegam eiusdem emphyteutis, fieri potest irrequisito domino.
 76 Divisio emphyteutis, quam faciat inter se plures emphyteute, fieri potest irrequisito domino.
 77 Seruituum super rebus emphyteuticis emphyteuta circa dominum consensum constitutre potest.
 78 Emphyteutis quando transit ad comprehensos in uestitura in ea translatione non requiritur consensus dominii.
 79 O Vjusfructus constitutus potest in fundo emphyteutico ab illo domini consensu.
 80 Pignorari, vel hypothecari possunt bona emphyteutica irrequisito domino.
 81 Alienans partem emphyteutis non à tota emphyteutis, sed ab illa parte sic alienata cadit in commissum.
 82 Fisci emphyteuta potest irrequisito domino emphyteutis alienare.
 83 Alienans, vel vendens cum conditione, si domino placuerit, &c. ne aliter, alias, nec alio modo, &c. non incidit in commissum, etiam si irradat emphyteutis irrequisito domino.
 84 Dominus directus non potest declarare commissum incursionem contra heredem emphyteutam alienantis, si in vita emphyteuta tacuit.
 85 Alienans irrequisito domino cadit à iure suo, quando confuetudo est in loco quod emphyteuta alienat sine domini requisitione.
 86 Rem solitam alienari absque consensu domini potest emphyteuta alienare eo irrequisito sine commissi incuria.
 87 Emphyteuta non tenetur in alienatione emphyteutis requiri consensum domini, quando in instrumento adiectum fuit quod emphyteuta possit alienare in quemque, &c.
 88 Alienatio emphyteutis irrequisito domino fieri potest, quando super ea pender lis inter dominum, & emphyteutam.
 89 Emphyteuta Ecclesie amittit emphyteutum cessando à solutione canonis per biennium, etiam si res emphyteutica sit magni valoris, pensio vero exigua, ut n. 91. & etiam si in uno numero cessauerit, ut n. 92. & etiam si emphyteuta à domino directo interpellatus non fuerit, ut pensiōnem soluat ibid. n. 92. & etiam si in contractu emphyteutico apposita sit persona propria non solutam pensiōnem debito tempore, ut n. 94.
 90 Ecclesia

95 Ecclesia

De Locato, & Conduto, Tit. XVIII. 143

- 93 Ecclesia, que ab alia Ecclesia, vel à primato rem in emphyteum accepit, incidit in commissum si pensionem per biennium non soluerit.
- 96 Emphyteuta fauore Ecclesie de contracta emphyteutico nullo tenetur soluere pensionem.
- 97 Emphyteuta recipiens emphyteum ab Ecclesia sine solemnitate, non potest nullitatem contractus allegare, teneturque Canonem soluere.
- 98 Emphyteuta lice pende non soluens Canonem per biennium incidit in commissum.
- 99 Emphyteuta si sit creditor domini directi in equali, seu majori quantitate debitis pensionis ultra biennium non incidit in commissum.
- 100 Pensio emphyteus sufficit ut soluta sit à quocunque etiam extraneo, ne res incidat in commissum quoniam dominio nolente.
- 101 Censu à solutione etiam si permille annos efficiatur, nunquam intelligitur caducitas commissa.
- 102 Emphyteuta pensionem ob ignorantiam non soluens excusandus est.
- 103 Servitium ubi pro feudo soluitur illud non amittitur, etiam si ultra biennium servitium non fiat.
- 104 Ecclesia si non soluitur Canonem rei emphyteutice, debet restituere aduersus solutionem omnissam.
- 105 Minor annis, quando restitutur aduersus omnissam solutionem Canonis rei emphyteutice, ostenditur.
- 106 Mulier, & rusticus simplex an excusetur ob omnissam solutionis pensionis rei emphyteutice, ostenditur.
- 107 Impeditus in suo impedimento propter quod non soluit pensionem emphyteus ultra biennium, non incidit in commissum.
- 108 Pauper non soluens Canonem emphyteus ultra biennium ob paupertatem non incidit in commissum.
- 109 Emphyteuta non soluens pensionem quandiu rei emphyteutica possessionem asequi non potest, vel quod plures dominii inter se contendunt, non incidit in commissum.
- 110 Emphyteuta non soluens pensionem minime incidit in commissum si propter bellum, vel pestem fructus non potuerit percipi, vel si non adesse cui pensio solueretur, ut n. 111.
- 112 Emphyteutica domo, vel molendino destruot per incendium, aut inundationem, non tenetur emphyteuta rediscicare, nec soluere pensionem.
- 113 Emphyteutica re destruota censu soluto pro eadem re cessat.
- 114 Commissum non incurritur si solutio Canonis rei emphyteutica dotalis non fiat à marito.
- 115 Emphyteuta non cadit in commissum ob non solutio nem Canonis si adsit statutum, vel consuetudo, quod emphyteuta propter Canonem non solutum per totum biennium non pruerit iure suo.
- 116 Fructus si non singulis annis, sed de biennio in biennium in debita copia colligantur, tunc non nisi per quartu annos continuas hac ponit commissum curritur.
- 117 Pensionem post commissum incursum ob collationem Canonis dominus directus accipiens, non amplius emphyteutam expellere poterit, intellige si sciat illud incursum, ut n. 119.
- 118 Prelatus recipiens pensiones post commissum decuras an censeatur remittere caducitatem, ostenditur.
- 120 Procurator, seu factor recipiendo censum, seu pensionem non praejudicat domino, quin possit caducitatem incursum declarare.
- 121 Prelatus non possit emphyteutam priuationem propter canonem non solutum reintegrale absque anterioritate Sedis Apostolicae, ostenditur.
- 122 Heredes domini directi, qui in vita non declarauit se velle quod emphyteuta incurrat in commissum, non possunt huiusmodi declarationem facere.
- 123 Caducitas potest declarari per heredes, quando adegit clausula, quod quis cadat ipso iure.
- 124 Pensionem soluens emphyteuta illi, qui publicè gerebatur pro procuratore liberatur, vel quando solitus prelator intruso, si habeat instantem, & verisimiliter causam credendi eum esse praelatum, ut n. 125.
- 126 Mora non committitur per emphyteutam ob quantitatem illiquidam Canonis.
- 127 Iudicis mandatum ut emphyteuta non soluat pensionem excusat a caducitate.
- 128 Lite pendente super re emphyteutica inter duos directos dominios, vel heredes, non incidit in commissum emphyteuta ob non solutum Canonem.
- 129 Biennium, in quo emphyteuta non soluens Canonem incidit in commissum, debet esse coniugium, & non interpellatione.
- 130 Soluisse assertenti incumbit onus probandi.
- 131 Caducitas à ponit omnis causa etiam temeraria, & bestialis excusat.
- 132 Emphyteuta Ecclesie cessans per biennium in solutione Canonis potest celeri satisfactione mora purgare.
- 133 Soluere celeriter quando quis dicatur, remisive.
- 134 More purgatio non admittitur stante pacto, quod ipso iure incurritur caducitas non soluendo Canonem die praefituto.
- 135 Emphyteus ipso iure amittit cessans à solutione se dominus vellet, ita ut ex voluntate retrotrahatur pena à die commissi.
- 136 Fructus restituere tenetur emphyteuta à tempore commissi coniugios.
- 137 Pensione ante commissum decuras tenetur soluere emphyteuta.
- 138 Meliora menta in rebus emphyteuticis per commissum deredita, amittit emphyteuta.
- 139 Commisso panam nullam potest opponere contra emphyteutam excepto domino, vel eius procuratore cum speciali mandato.
- 140 Emphyteutica rem si dominus alteri concessisse, videlicet necessarium antecedens declarasse caducitatem commissam.
- 141 Emphyteuta post commissum incursum an possit propria auctoritate dominus directus expellere, ostenditur.
- 142 Monachus, & pupillus ad emphyteum nominare possunt.
- 143 Mucus signis, & nato ad emphyteum nominare potest.
- 144 Excommunicatus ad emphyteum nominare potest.
- 145 Prodigus, cui bonorum administratio interdicta est, ad emphyteum nominare non potest.
- 146 Nominans ad emphyteum tres personas, cum unam tantum nominare teneretur, an nominatio valeat, ostenditur.
- 147 Nominatio ad emphyteum titulo dotis an maneat irrenocabilis, ostenditur, & n. 148.
- 149 Nominatio ad emphyteum facta in testamento corruit illo renovata, vel annulata.
- 150 Filius minor legitimus patri succedens ab intestato, consequitur emphyteum, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, & filio maiore repudiante illam, erit locus secundo, ut n. 151.
- 152 Emphyteusi Ecclesie concessa per verba liberè nominandi, an possit succurrere filius naturalis, vel spurius, ostenditur.
- 153 Emphyteusi Ecclesie concessa patri absque mentione filiorum censu pro se, & filiis non ut heredibus.
- 154 Emphyteusi concessa pro heredibus, & descendentibus, non comprehendit descendentes, qui etiam heredes non sint.
- 155 Pater non potest nocere filio in emphyteus non hereditaria.

A. RIBOSA
I. Jus Can.
O. 2. 15
GVI

- ditaria, sed ex pacto, & prouidentia concessa, nisi fuerit ex re, & pecunia patris acquista, vel nisi pater fuisset primus emphyteus acquisitor.
- * 156 Emphyteus pro se, & filiis si pater alii vendiderit, poterit venditio rescindi a filio, quoniam filius teneretur emptori premium pro sua parte restituere, si pater heres sit.
- * 157 Emphyteus ex pacto, & prouidentia si pater vendiderit, in dubio videatur vendere ius suum, non ius filiorum, & alienatio durabit in vita alienantis.
- * 158 Emphyteutico titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusum concedi, dummodo secunda investitura, prima durante facta, extincta prima cancellatur.
- * 159 Emphyteus per partes an possit dividiri, ostenditur.
- * 160 Emphyteus non potest fieri de manu, seu passibus Ecclesie, nec presumptus titulus admittit potest.
- * 161 Dominus directus finitis generationibus, ad quas emphyteus concessa fuit, tenetur eandem hereditibus, aut descendentiis accipientis renouare.
- * 162 Emphyteuticus contractus presumptus requirit quadrigeneriam possessionem.
- * 163 Emphyteus extinguitur, dominanteque viile cum directo consolidatur, quies emphyteuta, nullo reliquo ascende, vel descendente, aliquem non nominavit successorem in secundam, vel tertiam personam.
- * 164 Emphyteuta non potest recedere a tenore contractus emphytutici.
- * 165 Posseffor rei emphyteutica tenetur ad solutiones praetitorum amorum.
- * 166 Emphyteuta tenetur dominus de cessione pro emphyteusi ei concessa.
- * 167 Renovatio emphyteus peti debet intra annum.
- * 168 Serui sunt prohibiti habere emphyteusum.
- * 169 Alienatio rei emphyteutica prohibetur fieri in Ecclesiam.
- * 170 Capitanei sunt prohibiti habere emphyteusum.
- * 171 Capitanei dicuntur in Regno Neapolitano Barones.

C A P. Potuit. IV. & fin.

Emphyteuta potest vendere ineliorationes, & suum ius, si moneatur primò Ecclesia an velit illa emere, dicendo quantum sibi ab aliis offeratur. Etsi Ecclesia dicat le noille emere, vel per duos mensis non responderet, tunc potest vendere; alias si presumit vendere, vel per biennium non solvit canonem, nisi studeat sibi celeriter consulere, potest expelli non obstante quod ei non fuit nuntiatum ut canonem solueret, quia dies statuta interpellat pro homine. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imola, Butr. Barbat. Anan. Host. Anch. Henric. Boich. Guid. Papæ. Panorm. Henric. Canif. Cened. collect. 144. Vin. in racion. lib. 3. iur. Ponif. pag. 186. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 433. remissiue Casal. in amor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime Didac. de Britto in suo tractatu, & nonne super hunc text, repetitio nem edidit Ouid. de Amicis iuris emphyteutici materia centum disceptationibus frequentissimis explicans.

Sedet in hoc text, ut ille iuris emphyteutici materia, de qua peculiares ediderunt tractatus Guid. de Suzario tom. 6. tractatum Doct. part. 1. fol. 189. Ioan. Ferrat. Elbert. Leonin. Corbul. Aluar. Valasc. & latè Cald. Pereira in tribus partibus de renovat, nominat. &

extinctemphyeusis, latè etiam Clar. §. emphyeusis, Ber. tachin. p. 1. verbo emphyeusis, Cotta in memorabil. ead. verbo, Cardolo in praxi indicum, & advocat. eod. verbo, Jacob. de Graffis tom. 1. consl. lib. 3. tit. de iure emphyr. Kirchon. Villalob. & alij tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. de iure emphyr. Card. Mantic. de tacitis, & ambig. comment. tom. 2. lib. 22. de emphyeusis, nonnullum Camil. Borrel. in summa omnium decf. tit. 33. de iure emphyr. ex Theolog. Molin. disp. 424. cum seqq. Leonard. Less. ead. tract. 2. o. 2. 4. dab. 9. cum seqq. Paul. Layman. in summ. Theologia Moralis lib. 3. tract. 4. c. 23. Azor. in fuit. moral. p. 3. lib. 10. de emphyeusis, Valer. Reginald. in praxi fuit. parisi. tom. 2. lib. 25. c. 44. a. num. 144. Rebell. de obligat. in fuit. p. 2. lib. 1. de contractu emphytentico.

Illiud aduertere oportet, quod excepta caducitate omnes effectus l. vlt. C. de iure emphyr. & text. in presenti, habent locum etiam in colonia perpetua, & in locatione ad longum tempus, & in omnibus contrubus, in quibus dominum directum est separatum ab utili, quia debent regulari secundum regulas contractus emphytentici, Bart. in l. 1. §. quod autem il. 2. n. 1. ff. de superficiale Fulgo. conf. 240. Aretin. conf. 55. sub num. 4. vers. quia ad hoc dicimus, ubi expresse tenet quod etiam conductor ad longum tempus non potest ius suum alienare in alterum sicut emphyteuta, quia hoc pactum ita convenit conductori, sicut emphyteutæ, & maximè illi, qui conduit ab Ecclesia, l. 2. ibi. que à coloniis, seu emphytentiaris, C. ne rei dominice, vel tempor. ita Rot. in Terdonen. bonorum 25. Inij. 16. 10. coram bonaz mem. Card. Caualerio, inter eius decisiones impressas decif. 11. 5.

Ecclesia primitus requisita.] Notatur hic text. ad hoc, quod emphyteuta non potest emphyteusum alienare, nisi prius requirat domini consensum, & quod magis est, ipsi domino ius, & potestate competere rem ipsam emphytentiam prorecio consentio, si consensus praefare noluit, rem habere, in idem est l. fin. C. de iure emphyr. & Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 3. in princ. Clar. §. emphyeusis, q. 13. Card. Tulch. lit. E. concl. 207. n. 1. Cald. Pereira de extint. emphyr. c. 3. a princip. Molin. disp. 461. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. Cabed. p. 1. decif. 10. 3. Rebell. d. lib. 1. 3. q. 4. Cened. ad Decretal. collect. 144. Galganet. de condit. & demonstrat. p. 1. c. 52. Surd. decif. 39. n. 10. plures, quos referit Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 106. Ex aduerte quod dominus debet concedere alienum emphyteutæ alienari, si is in quem fieret translatio, sit habilis, & non sit inimicus domino, Surd. decif. 220. n. 54. Mastril. Sicilia. decif. 55. n. 109. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 28. 1.

Requisita.] Intelligeret etiam extra judicialiter, vt per 4 Duen. seg. 181. Cald. Pereira de extint. c. 1. 3. n. 5. ad fin. Vnde sufficit si alienatio fiat ex implicito presumptive domini, nec tamen requisito consensu, vt per Rebell. d. lib. 1. 3. q. 4. n. 11. illa enim in tertium facta domino praesente, & tacente valet, Surd. de alimentis, tit. 9. q. 2. 2. n. 24. can. seqq. Ex quibus infertur Ecclesiam requisitum videri si emphyteuta post alienationem, illam requieret scientem alienationem, quia per hoc relevatur a commissio, Gregor. l. 29. verbo, que lo ne queria. vers. & quid si fuit. tit. 8. p. 5. Vincent. de Franc. decif. 1. 5. n. 1. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 286. pag. 686. Cald. Pereira de nominat. q. 21. n. 88.

Ecclesia.] Per Ecclesiam in praesenti intellige Prælatum Ecclesie Collegiatæ, vel Monasterij, qui absque Capitulo poterit consensum praestare alienationi rei emphyteutica ad Ecclesiam pertinentis, cum ante consensum res non dicatur radicata penes Ecclesiam, iuxta tradita per Ias. in l. 2. C. de iure emphyr. num. 127. Vnde meritè subiacet dispositioni solius Prælati, arg. g. 107.

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 145

gloss. vlt. in c. vlt. 16. q. 6. recepta per Hippol. sing. 194.
Palat. in repet. rubr. §. 47. num. 5. Cald. Pereira in l. si cū-
raorem verbo vel aduersarij dolo. num. 8. 2. Sanch. de ma-
trimon. lib. 6. diff. 5. num. 13. cum seqq. Et ita iñ hoc text.
Ecclesie potest accipi pro viris Ecclesiasticis, sive Epi-
scopo, sive Prelato, & economo, Praeposito aliquius Ec-
clesie; ad quem pertinet administratio honorum Ec-
clesie, vel iurium dictarum Ecclesiarum particula-
rum. Cardinal. Tisch. tom. 3. lit. E. conclus. 3. num. 14.
Ouid. de Amicis in repet. huius, cap. q. 1. num. 7. & q. 2. 2.

7 Nota quod dominus directus suum dominium di-
rectum vendere potest non requisito emphytuta, vt
tradit. Bald. n. 13. Salicet. & Iaf. a. n. 17. in Lvt. C. de
ire emphytico. Cardinal. q. 11. Imol. n. 9. in presenti,
Menoch. conf. 1. 16. n. 5. quanvis in materia feudal hoc
sit dubium. Vide Gregor. ad l. 55. verbo commun-
mente, tit. 5. p. 5. Puteum decif. 39. p. 1. Perez ad l. 1. 4.
tit. 11. lib. 4. Ordin. Sud. de alim. tit. 8. prim. 42. &
tit. 9. 22. n. 29. D. Barbol. in l. 2. ff. soluto marum. p. 2. in
princip. n. 41. cum seqq. Fallit tamen quando emphytuta
ex venditione à domino directo facta dannum senti-
ter in furgationibus, & similibus, à quibus immunitis
erat propter dominum directum quibus carere debet
apud emptorem, vt probat text. c. 1. §. ex eadem, de lege
Conradi, & est recepta sententia ex Grato conf. 1. 47. a
n. 5. lib. 2. Duen. reg. 2. 15. Menoch. conf. 32. num. 2. 2. cum
seqq.

8 Subemphytenta vendens alteri rem quam emphytuta
cum consensu domini directi ei subemphyteutam
cauit, tenetur consensum requirere domini directi
quando emphytuta in eum transluxit omne ius sua
concessionis, referendo sibi tantum pensionem, quando
vero non omnino virile dominium à se abdicavit
emphytuta, tenetur subemphytenta illius consensum
requirere, resolutum Valasc. q. 13. n. 12. Gam. vbi suprà,
Flores dec. 2. 6. n. 2. Camill. Borrell. d. tit. 3. n. 12. 6. Ouid.
de Amic. in repet. huius c. q. 8. 3. Menoch. conf. 33. n. 16.
& de præsumpt. lib. 3. q. 10. 2. n. 2. Molin. diff. 47. 1. n. 5.
cum seqq. vbi etiam quod emphytuta potest agere cō-
tra subemphyteutam ad pœnam commissi ob non solu-
tam pensionem in aliis vero eventibus ad directum
dominum esse recurrentem aperte insinuat, & latè
tenuit citati à Rendin. in prompt. recept. sentent. tom. 1.
tit. 17. n. 4. Et quod primus emphytenta easdem actiones
habet adhuc secundum emphytutam, quas habet
dominus directus contra ipsum, dicit Portel. d.
tit. 33. n. 32.

9 Eaque nominatio quantum sibi ab aliis offeratur.] Nota-
tum ad hoc, quod emphytuta tenetur denuntiare do-
mino directo verum pretium, vt ipse delibetur possit
an sibi expedit emphytus habere, alias proinde
est, ac si iunctio non fieret, & incidet in commis-
sum, & idem est l. fin. C. de ire emphyt. Ordin. Regia
Lufitan. lib. 4. tit. 38. in principio, ibi, declarandolle d.
preco. Cald. Pereira de extint. c. 1. 3. n. 35. Valasc. q. 2. 8.
num. 6. Gam. decif. 1. 16. num. 4. & decif. 1. 27. num. 3.
Rebello de obligation. inst. part. 2. lib. 13. que. 4.
num. 2. & 3.

10 Si vero duo sint domini directi, & unus fuit requi-
situs, & alter non, incurritur caducitas pro ea parte,
qua consensus non fuit requisitus, vt per Stephan.
Gratian. discept. forens. c. 36. n. 14.

11 Emphytuta si ve minus soluat pro landemio, ex-
primat per mendacium se vendidisse tali pretio, pri-
vatur ex emphytico, & vbi confiterit de fraude,
poterit dominus emphytuta, & emptori iuramen-
tum deferre, vt pretium manifestent. Vide Valasc.
q. 8. n. 11. Surd. conf. 37. n. 8. Cald. Pereira de extint.

Barbol. Collect. Tom. II.

Nota dominum non posse retinere emphytensem 12
in favorem terrij, imo praestandum esse iuramentum
domino direcē an vere, & sine fraude rem sibi velit.
Vide Vincent. de Franch. decis. 2. 26. Franc. Marc. p. 2.
decif. 2. Cened. ad Decretal. collect. 1. 44. num. 50. Cald.
Pereira de extint. emphyt. c. 1. 3. num. 33. Camill. Borrell.
tit. 33. num. 108. Alloys. Ricc. part. 5. collect. 1. 701. in
fine.

Vnde colono, & vassallo, & emphytentæ debet do-
minus praeferti in emptione frumentum ex prædio per-
ceptorum. Vide Bart. in l. expensa, in addit. num. 3. C. de
metallar. lib. 11. Gregor. l. 56. verbo alguna cosa, tit. 5.
part. 5. Tiraq. de retratt. in prefat. n. 15. & §. 1. gloss. 8.
num. 2. Valasc. que. 24. num. 3. Surd. de alimentis, tit. 1.
que. 9. 3. num. 14. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 32.
num. 1. 3. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 149. a num. 1.
& in emptione meliorantorum, Surd. decis. 91.
num. 10. & decif. 7. 8. num. 17. Camill. Borrell. d. tit. 33.
num. 219.

Si nolle se emere dixerit, &c.] Notatum ad hoc, quod 14
dominus directus est expectandus per spatium duorum
mensium à die denuntiationis, an velit habere em-
phytensem, itavt vltior expectatio non requiriatur si
dominus intra spatium duorum mensium declarauerit
se nolle emere, vt per Tiraq. ceſſante casu, p. 1. num. 78.
Cald. Pereira de extint. c. 1. 4. n. 4. Rot. decis. 62. o. num. 1.
apud Farin. part. 1. recent. Intellige adeo excludi dominum
post declarationem, & predilectum spatium, vt
licet re integra hoc est, ante venditionem factam ab
emphytente velit penitire, non sit audiendus, nec
possit petere se praeferti alii emptoribus, quia text.
hic post illud nō, statim defert ius libere venditionis
ipsi emphytentæ, quo casu non admittitur penitentia
etiam re integra, l. statu liberum 1. 1. 8. 1. ff. de leg. 2. Bart.
receptus in l. infuslam, num. 14. ff. de verborum obligat.
Tiraq. de retratt. lign. §. 1. gloss. 9. num. 145. & §. 2. 4. n. 7.
& 11. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 1. 4. num. 5. cum
seqq.

Dorum mensum spatium sit elapsum.] Quorum vte-
que debet constare triginta diebus, vt per Menoch. de
arbir. casu 50. n. 8. cum seqq. Cald. Pereira d. c. 1. 4. n. 2.
& de empr. c. 4. num. 1. 1. dixi de officio, & potest Epis. Copi.
p. 2. alleg. 58. n. 8. & me citato in illo loco, Mallob. in
praxi habendi concursum, prelud. 1. 2. dub. 1. secundum
Romanam impreg. Attenta tamen Ordinat. Regia Lu-
fitan. lib. 4. tit. 38. in principio, ibi, declarandolle d.
preco. Cald. Pereira de extint. c. 1. 3. n. 35. Valasc. q. 2. 8.
num. 6. Gam. decif. 1. 16. num. 4. & decif. 1. 27. num. 3.
Rebello de obligation. inst. part. 2. lib. 13. que. 4.
num. 2. & 3.

Quid si intra huiusmodi spatium duorum
mensium vel triginta dierum apud Lufitanos, dominus di-
rectus opposuit exceptionem, quod non tenebatur
consensum, & autoritatem præstante venditionis, quia
venditor non habebat ins. & super hoc lis pendet per
plures menses, quoque sententia feratur, in qua
emptor viator equalit, an illi triginta dies numeren-
tur à tempore latæ sententie & possit dominus direc-
tus rem venditam sibi capere soluto pretio, pro quo
fuit distracta? Dic quod sic, per reg. l. contra maiores, C.
de inoffic. testament. iunctis resolutis per Tiraq. de
retratt. lign. §. 1. gloss. 10. n. 40. cum seqq. Cald. Pereira in l.
se curatorem, verbo infra, n. 14. & de donat. emphyt. q. 7.
num. 14. & faciunt quæ de extint. emphyt. cap. 1. 4. n. 3.

N in

146 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

in commissum; quia absque domini consensu non potuit ingredi ante indicis sententiam.

¶ 7 *Mimè Probabentur.*] Notarum ad hoc quod postquam dominus declaravit se nolle emere, licet potest emphytenta vendere & alienare, non tamen personis iure prohibitis, quales sunt potentiores, veluti Clerici, curiales, & milites, eo quod maioribus privilegiis in foro fruantur, quibus etiam adde alios, sive sint aliter potentiores, sive pauperes, aut mala fidei à quibus difficile pensio, & ius emphytensis obtineri possit. Ita Rebello d.p. 2, lib. 13. q. 4. num. 4. Molin. *diff.* 459. n. 6. Card. Tuseh. *lit. E.* *concluſ.* 310. à num. 1. Cald. Pereira *a. tract. de extinct.* cap. 13. num. 37. & *de potestate eligend. in princip.* à num. 2. Menoch. *conf.* 18. num. 4. declarans habero locum quando ex tali alienatione in potentiores conditio domini deterior facta est.

¶ 8 Licit emphytenta servata forma, de qua supra possit emphytensem alienare, atamen antequam emperor possessionem consequatur, debet dominum, requiri, ut eum laudet, & in possessionem mittat, d.l. *fin. C. de iuriis emphyt.* & ei soluendum est laudemnum quod attento iure in d.l. *fin.* est quinquagesima pars, & apud nostros Lusitanos quadragesima, per Ordin. *Re-*

19 glam. d.tit. 38. in princip. quod potest minui, vel augeri, si conuentum fuerit inter partes, vel consuetum in regione, teste Cald. Pereira *de extinct.* c. 16. n. 18.

¶ 20 De landemis integros edidere tractatus Amadeus de Ponte, Maurus Burgius, & Franciscus Salonia Hispanus, & latè de landemis materia agentes Doctores referunt Cened. *collect.* 144. num. 4, quibus adde Molin. *diff.* 429. Rebello *de obligat. in ist. part. 2. lib. 13. quest.* 6. Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 180.* & *cap. 377.* nonnihil Camill. Borrell. *in summa omnium decif. tit. 35. de laudem.* Quibus autem nominibus muncupetur laudemnum apud varias mundi nationes recensent Renar. Chopin. *de legibus Andium lib. 11. cap. 4. in fine.* & n. 7. Dionys. Pontan. *ad confundend. Blasfemias tit. 6. de obseru. feudali art. 99.* Péguy. *in pralud. 3. ad c. 3. Regis Petri in Curia Ceruaria. num. 2.* & *vers. 1. num. 70.* Gerard. Maynard. *decif. 45. lib. 4.* Franc. Salfon. *in sua lucerna laudem. pralud. 4. num. 3.* & seq. Carol. Anton. Blanch. *in suis notis ad quastiones laudem. Amada a Ponte 1. nota.* Maur. Burg. *de laudem. part. 1. inspecl. 1.*

¶ 21 Præstatio landemis est quadam exhibito renerialis, quam facit emphytenta dum suscipiendo inveniturum dominum recognoscit, qua nonquam censetur remissa per quacumque concessionem, & facultatem alienandi, & alias similes immunitatem, ut per Menoch. *conf.* 297. à num. 4. Surd. *decif. 200. num. 5.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 377.* à num. 21.

¶ 22 Caualer. *decif. 121. num. 2.* In dubio tamen laudemnum debet intelligi ut non debeatur, Mantic. *decif. 336. num. 4.*

¶ 23 Amplia primo laudemnum debet ex datione in solutum. Vide Tiraq. *de retract. lig. 6. 1. gloss. 14. num. 14.* Vincent. de Franch. *decif. 50. n. 2.* & *decif. 277.* Galp. Thesaur. Taurin. *decif. 82. part. 2.* quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decif. p. 3. collect. 583.* Afflict. *decif. 468. n. 2.* & *decif. 369.* Cald. Pereira *de extinct. emphyt. c. 16. n. 64.* Camill. Borrell. *d.tit. 35. de laudem. a n. 37.* Surd. *conf. 287. n. 47.* & *decif. 248. n. 3.* Redoan. *de rebus Ecclesiæ non alienand. q. 2. c. 17.* Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 3. c. 544. n. 15.* Ouid. *de Amicis in repet. huius cap. quest. 96.*

¶ 24 Amplia secundò ex venditione cum pacto de retro, ut per Thesaur. *decif. 75.* & *97.* Camill. Borrel. *d.tit. 35. num. 72.*

¶ 25 Amplia tertio, ut etiam debeatur ex dote estimata

que facit emptionem, Valasc. *conf. 113. n. 13.* Cald. *Pe-*
reira de extinct. c. 16. n. 11. & *12.* Cabed. *p. i. decif. 104. num. 5.*

Amplia quartò, in locatione ad longum tempus, vt per Cabed. *p. i. decif. 92. n. 9.* Cald. Pereira *de emptione. c. 26. n. 33. prope finem.*

Amplia quinto in remissione, que si inter socios, vt per Guid. *Pape decif. 411.*

Amplia sexto, in venditione seruitutis, vt per Fran- 28 cile. Marc. *Delphin. decif. 608.*

Amplia septimo, ex re vendita insu testatoris, ex his, que Tiraq. *de retract. lign. ad finem. it. n. 7.* Alexand. *conf. 215. vol. 6.*

Amplia octavo, ex divisione rei feudalis, vel em- 30 phytentia debet laudemnum, ut per Camill. Borrell. *d.tit. 35. n. 41. vbi n. 43.* idem resolut etiam si res fuerit tota vni applicata, & alteri pecunia, quia etiam laudemnum debetur. Vendita re emphytentia si concurredat dominus directus in recognitione simul, cum domino subalterno, laudemnum debetur ipsi domino directo, & non subalterno, Aloys. Ricc. *p. 5. collect. 1537. ampl. 1.*

Limita primò laudemnum non deberi ex venditio- 31 ne nulla. Vide Anton. Fabrum *in suo Codice sub tit. de iure emphyt. definit.* 28. Et sic quod receperit dominus restituere tenetur, sive à principio sit nulla, sive ex post facto declaretur nulla ex causa necessaria ab ipso contractus initio existenti, ex qua contractus resolutus, secus li ex causa supereniente prot. resolutus. Cald. Pereira *de extinct. c. 16. n. 67.* Amad. de Ponte *de landemis. q. 39. vbi vers. interim tamen dicit quod dum non est declarata invaliditas contractus, dominus habet fundatum intentionem in iure laudemij.* Camill. Borrell. *d.tit. 35. n. 28.*

Limita secundò, in venditione conditionali, ut per 32 Tiraq. *de retract. lign. 5. 1. gloss. 2. n. 23.* Surd. *decif. 305. n. 18.* Camill. Borrell. *d.tit. 35. n. 70.*

Limita tertio, in venditione vñfructus. Vide alleg. 33 iuri promotoratu de Bellas. *p. 2. n. 113.* Gam. *decif. 299.* Rebuff. *in comment. ad l. 2. 5. item vñfructus ff. de verborum significat. pag. 151. col. 1.* Cald. Pereira *de extinct. c. 16. n. 73.* D. Barbol. *in l. vñfructu. n. 14.* ff. soluto ma- trimoni.

Limita quartò, in retrorenditione habente origi- 34 nem à prima venditione, ut per Surd. *decif. 321.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 18. o. n. 14.* Cald. Pereira *d.c. 16. a. n. 52.* Valalc. *de partit. c. 29.* & 30. Mari. Anton. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 99. n. 2.* & 3. Cened. *ad Decretal. collect. 144. num. 56.* Canaler. *decif. 360. n. 5.* Hieron. de Laurent. *Auen. decif. 123. an fine. Borrell. num. 73.*

Limita quintò in venditione redditus, ut per Gasp. 35 Rodericum *de annnis redditib. lib. 2. q. 4. n. 4.* & *9. 2. 2. num. 25.*

Limita sexto, in divisione heredium. Vide Bella- 36 comb. *tom. 1. communium opinion. lib. 4. tit. 44. num. 353.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 10. num. 5.* Surd. *decif. 105. n. 30.* Mari. Anton. *d.lib. 1. resolut. 32. vbi de di- visione facta inter fratres. Coler. Germ. decif. 33. num. 43.* Camill. Borrell. *d.tit. 35. n. 42.*

Limita septimo, in re hypothecanda. Vide Farin. 37 nouif. *Rota decif. 183. n. 6.*

Limita octavo re nondum tradita, quia tunc non 38 debetur laudemnum. Vide Cornaz. *decif. 168.* Gam. *decif. 91. ad finem.* Surd. *decif. 31. num. 8.* Cald. Pereira *de extinct. cap. 16. à num. 45.* & *num. 78. in fine.* Neo eriam si peti potest alienatione facta cum facta traditio- ne, ut per Guid. *Pape decif. 101. n. 7.* & 8. Franc. *Mar- decif. 570. n. 2.* Rodano. *de rebus Ecclesiæ non alien. q. 66. n. 34.* Jacob. Cancer. *var. lib. 1. tit. de feudis. c. 12. num. 4.* Cels.

De Locato, & Conducto, Tit. XVIII. 147

- Cels. Vgo conf. 6. n. 16. & 23. circa med. Franc. Bee. con-
f. 2. n. 2. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 16. n. 45. &
seq. Solson in lucerna laudem. p. 2 cap. de laudem du-
plicatio, vers. tercia regula, Ludou. Peguera in reper. c. 3.
Cor. Cenar. prel. 3. laudemis. n. 8. & seq. & vers. 1. n. 77.
vers. nec siito, Cornazan. decif. 1. 68. n. 1. & seq. Surd. de-
cif. 200. n. 3. Gam. decif. 9. n. 3. Amad. à Ponte de lau-
dem. q. 38. n. 18.
39. Limita non in transactione, nisi res dimittatur. Vide Amad. à Ponte de laudem. q. 32. à num. 1. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 9. o. Menoch. conf. 66. n. 36. & de presumpt. lib. 4. presumpt. 142. n. 22. 2. Surd. de-
cif. 31. n. 1. 2. & conf. 57. n. 5. Alcias. conf. 154. num. 3.
tom. 2. lib. 5. Franc. Marc. decif. 60. 5. Rosenthal de feni-
dis. c. 6. concl. 63. n. 4. Bellon. confil. 6. n. 17. Redoan. de
rebus Eccles. non alien. q. 66. n. 14. & seq. Molin. de iure
primog. lib. 1. c. 2. n. 12. Marcius Muta ad capitula Regni
Siciliae. c. 6. n. 2. Schrad. de fenis. 2. p. 9. part. princ.
sec. 2. q. 6. n. 69. Amad. à Ponte de laudem. q. 20. n. 3.
Burg. eod. tract. p. 1. inspect. 4. à n. 8. Castill. de vñfructu,
q. 36. num. 45. & seq. Laurent à Pina confil. 40. num. 4.
Peregrin. de fideicom. art. 10. num. 6. Molin. de iustit.
disp. 459. n. 24. vers. proprietarius, Mari. G. iurba ad
confut. Meflanes c. 7. gloss. 16. n. 8. Pacific. de Saluiano
interd. inspect. 3. c. 4. n. 51. Marescot. var. resol. cap. 30.
n. 5. Gutier. de iuel. p. 3. c. 2. 4. n. 10. Cald. Pereira de ex-
tinct. emphyt. c. 16. num. 40. Molfel. ad consuet. Neapol.
tom. 1. tit. de bonis. q. 8. n. 11. Borrell. in tract. de magistr.
edit. lib. 4. c. 2. n. 144. in summa decif. tom. 1. tit. de laudem.
n. 9. Greg. Euerard. conf. 33. n. 3. & seq. Sylvest. Aldo-
bran. conf. 56. lib. 2. Ioseph. Sesse decif. 63. num. 3. tom. 1.
Vincent de Anna sing. 298. Utilitas tamen non qua-
ritur vñfructuario, sed pertinet ad proprietarium,
vt reoluit Gutier. de iuel. p. 3. c. 24. n. 3. Borrel. d. tit. 35.
num. 95.
40. Limita decimò in alienatione necessaria. Vide Tiraq. de retract. lign. §. 2. gloss. 14. n. 9. cum seqq. Vincent.
de Franc. decif. 277. Thelauf. decif. 139. Cald. Pereira
d. c. 16. n. 61. Rebello d. lib. 13. q. 6. n. 3. vbi n. 4. resolut
quod nec ex alienatione voluntaria per donationem
debet laudem, de quo vide Vincent. de Fran-
chis decif. 201. Cald. Pereira de extint. c. 10. num. 7.
& 18.
41. Limita undecimò in permutatione, si tamen quod
reliquum est estimationis recipiatur in pecunia, debet
tunc solvi laudem ex pecunia, non ex re.
Vide Tiraq. de retract. lign. §. 30. gloss. 3. Bellacomb. d.
tit. 4. num. 308. Cened. d. collect. 144. num. 32. Cald.
d. cap. 16. à num. 42. optimè Camill. Borrell. d. tit. 35.
à num. 78.
42. Limita duodecimò ex donatione non debet lau-
dem, vt per Camil. Borrell. d. tit. 35. à num. 61. vbi
n. 67. resolut quod quando facta est omnium bono-
rum cum onere alimentandi, vel quod donatarius do-
nantis debita soluat, tunc laudem debetur cum
non sit pura donatio.
43. Facultas exigendi laudem non est personalis, sed
realis, hoc est., annexa rebus, & bonis emphytentia-
lis, & cum ipsi transit ad successores, Menoch. conf.
fil. 44. n. 18. cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forens.
44. 6. 2. 7. 2. à n. 2. & 6. 3. 7. 7. n. 24. Et pro laudemis praefan-
dis competit hypotheca. Vide Maurum Burgium de
laudem. p. 1. inspect. 9. Tiraq. de retract. lign. §. 29.
gloss. 2. n. 8. in fine, Vincent. de Franchis decif. 430.
Menoch. confil. 297. num. 1. & 34. & conf. 44. n. 21.
Bapstam Colta in tract. de rata, & quota, q. 122. n. 9.
& de subsidiar. remed. 52. num. 1. Surd. decif. 31. Ste-
phan. Gratian. cap. 272. à princ. Mastrillo Sicilia de-
cif. 17. n. 5. p. 2. Pro laudem tamen non soluto non
eadit res in communis, Surd. decif. 1. n. 14. & de-
cif. 200. n. 8. de quo etiam Camil. Botrell. d. tit. 33.
num. 34. 5.
45. Vñfructuario, & non proprietario deberi laude-
m, quia in fructu bonorum est, resolutum Tiraq.
lib. de retract. lign. ad finit. n. 107. Guid. decif. 477.
Clar. s. emphytentia, quod. 23. n. 5. Vezin. tom. 1. commun.
opinion. lib. 3. tit. 20. num. 28. pag. 419. Seraphin. Rota
decif. 22. num. 2. Rebello in comment. ad l. bonorum 49.
vers. textos, ff de verborum signif. Amad. de laudem. q. 20.
Barbos. Collect. Tom. I. 1.

Cardin. Tusch. lit. V. conclus. 316. à n. 1. latè Ouid. de
Amicis in repet. huius cap. q. 9. o. Menoch. conf. 66. n. 36.
& de presumpt. lib. 4. presumpt. 142. n. 22. 2. Surd. de-
cif. 31. n. 1. 2. & conf. 57. n. 5. Alcias. conf. 154. num. 3.
tom. 2. lib. 5. Franc. Marc. decif. 60. 5. Rosenthal de feni-
dis. c. 6. concl. 63. n. 4. Bellon. confil. 6. n. 17. Redoan. de
rebus Eccles. non alien. q. 66. n. 14. & seq. Molin. de iure
primog. lib. 1. c. 2. n. 12. Marcius Muta ad capitula Regni
Siciliae. c. 6. n. 2. Schrad. de fenis. 2. p. 9. part. princ.
sec. 2. q. 6. n. 69. Amad. à Ponte de laudem. q. 20. n. 3.
Burg. eod. tract. p. 1. inspect. 4. à n. 8. Castill. de vñfructu,
q. 36. num. 45. & seq. Laurent à Pina confil. 40. num. 4.
Peregrin. de fideicom. art. 10. num. 6. Molin. de iustit.
disp. 459. n. 24. vers. proprietarius, Mari. G. iurba ad
confut. Meflanes c. 7. gloss. 16. n. 8. Pacific. de Saluiano
interd. inspect. 3. c. 4. n. 51. Marescot. var. resol. cap. 30.
n. 5. Gutier. de iuel. p. 3. c. 2. 4. n. 10. Cald. Pereira de ex-
tinct. emphyt. c. 16. num. 40. Molfel. ad consuet. Neapol.
tom. 1. tit. de bonis. q. 8. n. 11. Borrell. in tract. de magistr.
edit. lib. 4. c. 2. n. 144. in summa decif. tom. 1. tit. de laudem.
n. 9. Greg. Euerard. conf. 33. n. 3. & seq. Sylvest. Aldo-
bran. conf. 56. lib. 2. Ioseph. Sesse decif. 63. num. 3. tom. 1.
Vincent de Anna sing. 298. Utilitas tamen non qua-
ritur vñfructuario, sed pertinet ad proprietarium,
vt reoluit Gutier. de iuel. p. 3. c. 24. n. 3. Borrel. d. tit. 35.
num. 95.

Emphytentia quoque secus, &c.] Notatur ad hoc, 46
quod emphytentia alienans praternissa hac forma,
irrequisitio domini contentu, amittit emphytentia
(propt. supra dictum est,) & melioramenta facta
in emphytentia, vt per Ioseph. Ludou. Perus. decif. 117.
n. 33. Camil. Borrel. d. tit. 35. n. 95.

Amplia primò procedere in conductore ad longum
tempus alienante irrequisito domino. Vide Ordinat. Regiani Lusitan. lib. 4. tit. 38. in princ. Tiraq. quod
de retract. lign. §. 1. gloss. 14. num. 8. 2. Menoch. de arbi-
tratu, cañ. 5. num. 4. & 5. Pinel. in l. C. de bonis ma-
tern. p. 3. num. 68. vers. infertur 6. Valasc. de iure em-
phyt. quod. 29. num. 2. 3. Gam. decif. 26. num. 2. Surd.
de alimenti, tit. 8. priuileg. 43. num. 2. & 3. Ceuall.
communis contra communes, quod. 399. num. 6. Bald.
Pereira de renonat. emphytent. quod. 16. à num. 8. & de
extinct. cap. 1. num. 17. & 19. & cap. 4. num. 8. & de
empt. cap. 16. sum. 3. & quod. forens. lib. 1. q. 15. num. 5.
Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuenit. lib. 22.
tit. 2. à num. 43. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 78.
num. 30. cum seqq. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 461. vers.
vitrum autem. Leff. eod. tract. lib. 2. cap. 24. dub. 9. n. 56.
Rebello de obligat. iustit. part. 3. lib. 1. 3. quod. 5. num. 5.
cum seqq. Mastrillo Sicilia decif. 71. num. 6. Camil. Bot-
rell. d. tit. 33. n. 246. Ouid. de Amicis in repet. huius cap.
q. 1. 5. Rota in Romana Casalis S. Crucis 8. Iunij 1618.
coram bona mem. Buratto inter eius impressas de-
cif. 33. 4. n. 18.

Amplia secundò in permutatione. Vide Clar. §.
emphytentia, quod. 17. Sarment. lib. 3. select. cap. 2.
num. 20. in fine. Gregor. I. fin. gloss. 3. titul. 8. part. 5.
Molina disput. 461. in principio. Azor. iustit. moral.
part. 3. lib. 10. de emphytentia, cap. 8. quod. 5. Cardin.
Mantic. d. lib. 2. 2. tit. 28. num. 69. cum seqq. & lib. 25.
titul. 4. num. 9. Cald. Pereira de extinct. cap. 8. à
num. 31. & de empt. cap. 2. num. 3. Ouid. de Amicis
in repet. huius cap. quod. 13. Borrell dicto tit. 33. n. 379.
vbi num. 109. dicit quod in illa ius prelatio-
nes cessat.

Amplia tertio etiam in venditione melioramen-
torum, quae non possunt vendi nisi de consensu do-
mini. Vide Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 21.
num. 34. Azor. d. part. 3. lib. 10. cap. 8. q. 1. Leff. d. dub. 9.
num. 5.

N. 2 Amplia

A B B O S A
Ius Can
O. 2. 13
GVI
18

148 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- 50 Amplia quartā in transactione, quam facit emphyteuta transferens emphytēs in aduersarium, aliquo nempe dato, vel reteno. Vide Bellacomb. tom. I. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 328. pag. 691. Ioseph. Ludovic. Perus. decis. 35. n. 7. Cald. Pereira de extinct. c. 9. n. 34. & seq. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 3. c. 476. n. 12. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 95.
- 51 Amplia quintā in impositione census super re emphyteutica, propter quam caducitas incurritur, de quo an verum sit, & plurimi distinctionibus in hac re factis, vide Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 20. Felician. de Solis de censibus, tom. 1. lib. 2. cap. 4. n. 5. & tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 3. Valafq. de Anendan. eodem tract. c. 67. num. 3. Ludovic. Cenc. eodem tract. part. I. c. 2. quest. 2. art. 2. Federic. Martin. de iure cens. c. 4. à num. 8. Nicol. Intrigl. super Bull. de censibus, quest. 28. num. 1. & 7. Seraphin. decis. 794. num. 9. cum seqq. & decis. 1290. sub. num. 12. & 13. Camill. Borrel. dicto tit. 33. a. n. 170. Rota in una Salviā interdicti 12. Novembris 1592. coram D. Penia, relata in fine d. tract. Conci. decis. 77. num. 1. & 2. & iterum in una Rauennaten. confus. 8. Aprilis 1617. coram D. Vbaldo in fine dicti tract. decis. 75. num. 1. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. num. 20. & cap. 202. num. 26. cum seqq.
- 52 Amplia sextā in redditū reservatō, quando quis rem suam alteri confert pleno iure, referunt sibi tantum quotannis recipiendi pensionem aliquam in fructibus, vel pecunia, vt per Gasp. Roderic. de annuis redditibus, lib. 1. q. 3. n. 6. vers. infertur, vbi etiam secus resolutum in confignativo, quando scilicet quis retentis suis bonis, eorumque viu, consignat alteri certam pensionem in fructibus.
- 53 Amplia septimā in legato emphytēs factō penitus extraneo, qui non erat emphyteuta successurus. Vide Gregor. l. 29. verbo la venga, vers. an posse legare, tit. 8. part. 5. Surd. decis. 93. n. 1. in fine, Stephan. Gratian. d. c. 377. num. 27. & Marchia decis. 36. n. 3. Cald. Pereira d. c. 10. a. n. 12. Azor. d. c. 8. q. 4. Camill. Borrel. d. tit. 33. num. 261. Rota decis. 261. num. 3. apud Farin, in recent.
- 54 Amplia octaua in donatione. Vide Vincent. de Franch. decis. 201. num. 3. Samment. lib. 3. select. c. 2. n. 3. Anton. Gabr. lib. 4. commun. tit. de iure emphyt. concl. 44. num. 312. Surd. decis. 39. Cald. Pereira de extinct. c. 10. Valalc. confil. 113. num. 13. & 25. Cabed. part. 1. decis. 104. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 56. Stephan. Gratian. d. c. 377. num. 27. cum seqq. & Marchia decis. 56. num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 32. Molin. disp. 461. num. 7. Less. d. lib. 10. cap. 24. dub. 9. num. 5. Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphytēs, c. 8. quest. 2. Rebello d. lib. 13. quest. 5. a. n. 1. Rotam apud Farin. decis. 694. num. 6. p. 1. recent. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 12. In illa tamen dominus non potest prælatiōnem obtinere, Camill. Borrel. d. tit. 33. num. 108.
- 55 Amplia nondū in renuntiatione emphytēs. Vide Pinel. ad l. 3. C. de rescind. vendit. p. 1. c. 4. n. 12. in med. Anton. Thesaur. Pedem. decis. 20. n. 3. Camill. Borrel. in Summa omnium decis. tit. 33. de emphyt. a. n. 137. Idem dicendum vbi emphyteuta alium facit emphytētām, vt potest, quia etiam ad hoc requiritur domini consensus, Corbul. de iure emphyt. tit. de causis priuat. ob alienat. ampl. 40. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 13. n. 10. Valalc. de iure emphyt. q. 13. n. 11. Camill. de Medic. conf. 145. m. 2. Ant. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 43. definit. 12.
- 56 Amplia decimā in alienatione rei emphytentica cum clausula, Constituti, quod apud Lusitanos locum

habet; in aliis verò pronunciis, vbi super id nihil diffinitum est, contraria opinio de iure tenenda est, cum enim materia sit penal, & odiosa, obligatio que emphyteus stricti iuri, non debet extendi, de quo vide Gam. decis. 126. n. 1. Corbul. in tit. de causa priuat. ob alien. irreq. domino ampl. 30. n. 1. Soar. in thesauro recip. sent. verbo emphytēta, n. 76. Tiraq. de const. p. 3. limit. 26. n. 5. & 6. Polyd. Ripa obseruat. 342. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 1. collect. 55. in fine. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. n. 33. Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 10. Cald. Pereira de extinct. cap. 5. num. 83. & de empt. cap. 8. num. 46. ad finem. Rebello d. lib. 13. quest. 4. n. 7. Cardin. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 207. num. 82. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 92.

Amplia vndeclīm in constitutione dotis, in quam si detur emphyteus irrequisito domino, cadit emphyteuta à iure suo. Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 38. in princip. ibi, or. dotar. refert plures Doctores Cened. d. collect. 144. num. 35. quibus addit. Gam. decis. 42. Mascal. de probat. conclus. 663. num. 2. Camil. Botrel. d. tit. 33. à num. 352. Cardin. Tusch. tom. 3. litera E. conclus. 112. n. 3. & 10. D. Barbol. in l. v. s. fructu. n. 2. ff. soluto matrimon. Cardinal. Mantic. d. 1. 2. tit. 28. num. 39. cum seqq. Cald. Pereira de extinct. cap. 10. n. 13. & 28. & c. 16. num. 26. ad finem, & quest. forens. lib. 1. q. 11. num. 2. 3. & quest. 2. 3. num. 89. & de empt. c. 8. num. 40. & c. 27. num. 37. Valalc. confil. 112. n. 3. & 18. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 159. num. 34. cum seqq. Cabed. part. 1. decis. 104. num. 4. Rebello d. lib. 1. 3. q. 5. num. 4. Molin. disp. 461. vers. quod ad dotem, quoniam aliqui resolutum cura penam commissi patrem dotare posse filiae emphyteus commoditatē, falso iure domini, & seclusa fraude, latè Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 16. vbi agit de patre dante fundum emphytēticum in dotem filiae, & q. 29. de extraneo.

Amplia duodecimā in alienatione necessaria, quae fit ex mandato indicis, vide Anendan. resp. 13. n. 3. Molin. disp. 459. n. 2. 1. Cald. Pereira de extinct. c. 6. n. 15. & 16. quamvis contrarium resolutum D. Barbol. in l. v. s. fructu. n. 2. ff. soluto matrimon. Gasp. Roder. de annuis redditibus, lib. 1. q. 15. n. 8. 1.

Decimotertiā amplia in compromissō de re emphytētica, quod sine consensu domini directi fieri non potest, vt per Corbul. sub tit. de causa priuat. ob alien. irreq. domino, ampl. 33. pert. totam. Cardin. Tusch. tom. 3. lit. E. conclus. 207. n. 32. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 9. 4.

Amplia decimoquartā in nominatione ad emphytēticū, in qua licet non requiratur domini consensus, requiruntur tamen antequam nominatio tradatur, vt per Gam. qui ita dicti indicatum decis. 116. Cabed. p. 1. decis. 103. licet contrarium tueatur Cald. Pereira de extinct. c. 21. n. 9.

Amplia decimoquintā, vt huiusmodi pena ipso iure absque sententia incurritur, vt per Mench. quest. frequent. cap. 64. in princip. Cald. Pereira de extinct. cap. 16. num. 3. Corbul. in tract. de causis ex quibus emphyteuta iure suo priuat. tit. de causa priuat. ob alienat. ampliat. 52. sed quia hic articulus controverſus est apud scribentes, qui in variis diuisi sunt opiniones, illos consulto, & præcipue Fachin. controuerſ. lib. 1. cap. 9. 3. Surd. de alimentis, tit. 1. quest. 48. num. 50. tit. 9. quest. 2. 5. num. 77. Menoch. coſ. 301. num. 23. cum seqq. & remed. 1. recuper. num. 78. & 9. 2. 1. num. 2. Gam. decis. 4. n. 2. & decis. 3. 3. num. 5. Vin. Neapolit. decis. 74. n. 1. Aloys. Ricc. in collect. an. decis. part. 2. collect. 303. vers. unde infero, Maſtrill. Sicilia decis. 93. Bernard. Græux.

de

De Locato, & Conduto, Tit. XVIII. 149

ad prædicare Camera Imper. lib. 2. conclaf. 51. confid. 1. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 31. Cenal. q. 14. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 1. n. 26. & seqq. & in comment. ad s. sed hac, n. 92. Instit. de inoffic. testament. & latè confil. 2. num. 20. cum seqg. Molina disf. 153. vers. queritur nunc. Azot. d. p. 3. lib. 10. cap. 9. q. 2. Rebello d. lib. 13. q. 2. Stephan. Gratian. Marchia decis. 49. num. 16.

⁶¹ Amplia decimosexta, vt in pœnam commissi casdat negans se emphyteutam, si ex aduerso probetur, & de mendacio conuinatur, vt per Surd. de alimenti. tit. 9. queſt. 26. num. 71. & conf. 371. à num. 80. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alienand. queſt. 19. cap. 1. à n. 1. Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. tit. 20. num. 11. Cald. Pereira de empl. cap. 33. num. 21. Valafc. queſt. 4. num. 10. & 11. Camill. Borrell. d. tit. 23. n. 21. 4. cum seqg. Molin. de infit. tract. 2. disf. 449. à n. 3. Ouid. de Amicis in repe. huinus cap. q. 88. secus tamen si ante litis contestationem pœnitentia, vt per Stephan. Gratian. discept. forens. c. 109. à n. 27. Ouid. de Amicis d. q. 88. n. 14. vbi n. 1. limitat hanc ampliationem, si negatio fuisse facta à procuratore emphyteuta vigore generalis mandati, & num. 13. limitat etiam quando negatio facta fuit ex ignorancia, & num. 15. quando emphyteuta conuentus negaret respondendo libello incepto, & num. 16. quando emphyteuta negasset generaliter narrata prout narrantur, & num. 17. limitat denique in infante & minore 14. annorum.

⁶² Limita primò prædictam conclusionem, vt non habeat locum nisi sequuta traditione, quia quantumcumque emphyteuta celebet contractum alienationis, si tamen non sit sequuta traditio, non incidet in commissum, vt per Clar. in §. emphyteutis, q. 13. n. 3. Aloys. Ricc. in collect. decis. collect. 1. 15. p. 3. Card. Tulch. lit. E. concil. 207. n. 75. Cald. Pereira de extint. c. 5. n. 78. & c. 6. n. 35. & c. 10. n. 6. Matienf. l. 1. gloss. 6. n. 6. tit. 10. lib. 5. noue recop. Surd. de alimenti, tit. 9. q. 16. n. 67. & queſt. 26. num. 65. Cened. ad Decretal. collect. 14. num. 10. Richard. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. num. 281. pag. 686. Sublimita etiam sequuta traditione, si ante item de ea re contestatam vendor, vel alienans ab emptore rem recuperet facta distracta prioris contrahens. Vide Villalob. verbo emphyteuta, n. 71. Gam. decis. 274. Menoch. confil. 32. 2. n. 51. Cald. Pereira de extint. c. 7. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 9. Aloys. Ricc. d. p. 5. collect. 1704. limit. 6. & ita vidi in Senatu indicatum.

⁶³ Limita secundò in venditione nulla, quia per illum irrequisito domino factam non incritur commissum, per Molin. disf. 459. n. 10. Cald. Pereira de extint. cap. 3. num. 3. & cap. 7. n. 10. Valafc. consult. 17. num. 15.

⁶⁴ Limita tertio in venditione conditionali, secus si processum sit ad traditionem. Vide Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 2. n. 3. & 52.

⁶⁵ Limita quartæ in venditione cum pacto legis commissoriæ, vel additionis in diem. Vide Gam. decis. 5. Surd. decis. 22. n. 38. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1704. limit. 5. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. n. 30. Gam. decis. 1. n. 1. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 6. n. 37. & c. 7. n. 9. & c. 13. n. 25. & c. 16. n. 55. Borrel. d. tit. 33. n. 78.

⁶⁶ Limita quintæ in venditione, quæ rescinditur remedio l. 2. C. de rescind. vendit. vide Molin. disf. 459. num. 16. & lesionem ultra dimidiam iusti pretij allegari posse in contractu emphyteutico voluit Gam. decis. 247. num. 1. quem refert Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 14.

⁶⁷ Limita sexta in promissione de vendendo. Vide Barbos. Collect. Tom. II.

Tiraq. de retract. tit. 2. ad finem, n. 44. Cald. Pereira de extint. emphyt. c. 5. num. fin.

Limita septima in retrounditione, quæ fit vigore 69. pacti de retro, itavt res dicatur non transacta, sed redditia. Vide Stephan. Gratian. discept. forens. c. 180. n. 20. Canaler. decis. 360. n. 5.

Limita octava in venditione, quam facit partis 70 suæ hæres emphyteute coheredi, vt per Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 8.

Limita nona in donatione facta Ecclesiæ, propter 71. quam donans non incidit in commissum. Vide Don. Garc. Maſtrillo Siciliæ decis. 128. quem refert Aloys. Ricc. in collectan. decis. part. 1. collectan. 156. vers. tertio.

Limita decima in alienatione nulla. Vide Socin. reg. 153. vers. tertio fallit, Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 1. n. 6. Menoch. conf. 42. n. 54. Gutier. confil. 12. num. 8. Surd. de alimenti. tit. 9. q. 16. n. 68. & decis. 51. num. 18. & decis. 22. n. 40. Burgos de Pace confil. 44. num. 3. Cald. Pereira de potestate eligend. cap. 5. n. 11. Molin. disf. 459. vers. hoc codem, Valafc. conf. 1. n. 15. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 36. n. 15. D. Marta in viris non iff. decisionum, voto 196. num. 5. Camil. Borrell. d. tit. 33. de emphyt. c. 9. Et ideo cum alienatio facta à viro de emphyteusi vxoris non valeat, per eam non incurritur in commissum, Valafc. confil. 71. sub num. 15. quem refert Camil. Borrel. d. tit. 33. num. 317.

Limita undecima in alienatione facta ab eo, qui ignorabat rem esse emphyteuticam. Vide Gam. decis. 9. n. 1. Cald. Pereira de renouar. q. 5. n. 19. & de extint. c. 7. n. 18. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. num. 12. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 2. 4. num. 17. & 18. Molin. disf. 459. n. 21. Valafc. q. 38. n. 15. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 9. Ouid. de Amicis in repe. huinus cap. q. 8. vbi q. 9. disputat an hæres ignorans rem esse emphyteuticam, mortuo principali emphyteuta, non solvens Canonem debito tempore, & determinato perdat ius suum.

Limita duodecima in alienatione facta in socium, vel collegam eiusdem emphyteutis. Vide Sarm. lib. 3. select. c. 2. n. 21. Molin. disf. 406. n. 8. Ceuel. q. 43. Cald. Pereira de extint. c. 8. n. 1. & queſt. forens. conf. 7. n. 55. Cardin. Mantic. d. tit. 28. n. 45. Cardin. Tulch. lit. E. concil. 202. n. 7. & confil. 207. n. 130. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 8. Hieron. Portoles in tract. de confortibus, c. 6. 2. n. 4. Vide in alienatione, quam facit subemphyteuta emphyteute, non requiritur consensus directi domini, quia res de facili reuertitur ad suam naturam, argum. l. si unus, §. paclis ne petere, ff. de pactis, & facit gloss. verbo numerandum, in c. 3. de præbendis, lib. 6. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo vel aduersarij dolo, n. 8. 2.

Limita decimoterza in diuisione, quam faciunt 76. inter plures emphyteute, vt per Soar. tom. 1. commun. opinion lib. 4. tit. 44. n. 349. & seq. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 38. à n. 46. Azot. d. cap. 8. q. 6. Cenall. queſt. 43. 5. n. 1. Gam. decis. 2. 43. n. 6. & 7. & decis. 268. n. 2. Valafc. conf. 53. n. 4. & de partit. cap. 25. à num. 7. Cald. Pereira de nominar. queſt. 2. 4. à n. 14. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 36. à num. 1. Rebello d. lib. 14. queſt. 4. n. 8. Rota in Romana diuisionis domus 9. Maij 1614. coram bona memoria Butato inter eius impressas decis. 50. num. 2. vbi Ferentil. in annot. lit. B. vbi declaratur cum Cardin. Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 22. tit. 28. sub num. 48. vt procedat quando emphyteutis recepta fuit à patre pro se, & filiis, & hæredibus, non autem quando emphyteutis à principio duobus etiam fratribus concessa fuit.

ABBOSA
In Ius Can.
O. E. 13
GVI

150 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- 77 Limita decimoquarto in servitute, quam potest emphytenta super rebus emphyteuticis extra contentum domini constitvere. Vide Cacheran. *Pedem. decif. 156.n.8. Surd. decif. 286.n.12. Amatis Marchia decif. 92.n.5. & 6. Camil. Borrel. d. lib. 33. n. 5.1. Gafpar. Roderic. de annis reddit. lib. 1. q. 3. n. 7. vers. hinc est. Surd. de alimentis, tit. 4. q. 10. n. 6. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. n. 1. & 2. Rebello d. q. 4. n. 11. prepe finem.*
- 78 Limita decimoquinto in nominatione emphyteutis absque traditione. Vide Gamman. *decif. 16. Cald. Pereira de extint. c. 21. n. 9. Cened. d. collect. 144. n. 10. Cabed. p. 1. decif. 103. novissime Benedict. Pinel. select. iuris interpret. cap. 15. num. 5.* Quando enim emphyteus transit ad comprehensos in investitura, in ea translatione non requiritur domini consensu, nec soluit laudem; Valafc. *de iure emphyt. q. 18. n. 28. & conf. 71. n. 16. Cald. Pereira de nominat. q. 10. num. 30. D. Barbola in l. v. usfructu, num. 28. ff. soluto maritum.*
- 80 Limita decimosexto in constitutione usfructus, qui potest constitui in fundo emphyteutico absque domini consensu. Vide Veczin. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 322. pag. 690. Cottam in memorab. verbo emphyteuta 6. Gam. decif. 299. à num. 1. Pinel in l. I. C. de bonis matern. p. 3. num. 70. col. 2. Surd. de alimentis, tit. 8. priuileg. 43. n. 6. Valafc. confil. 16. n. 73. alleg. iuris pro maiorau. *Bellacomb. tom. 1. d. l. v. usfructu, n. 14. ff. soluto maritum.* Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. num. 3.*
- 81 Limita decimo septimo in pignore, vel hypotheca, quia bona emphyteutica possunt irrequisito domino pignorari, vel hypothecari. Vincent. de Franchis. *decif. 226. n. 1. Anton. Gabr. lib. 6. commun. tit. de regulis iuris, conclus. 12. num. 19. Gam. decif. 28. num. 1. & decif. 214. Surd. decif. 9. num. 10. & 11. & decif. 160. num. 1. & decif. 173. num. 12. Camill. Botrell. in summa decif. tit. 33. num. 116. cum seqq. Corbul. de causis priuat. ob alien. irrequisito domino factis, limit. 33. Cardinal. Tulch. *tom. 3. lit. E. conclus. 212. n. 7.* Ouid. de Amicis. *in repe. huic cap. quest. 1.4. Gasp. Rodet. de annis redditibus, lib. 1. q. 3. n. 7. vers. potest etiam sine consensu, & lib. 2. quaff. 22. n. 51. Cald. Pereira de extint. c. 5. à num. 27. & 61. Molin. *disf. 461. num. 12.* Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 43. à num. 7. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 28. n. 51. Morte autem hypothecantis finitur hypotheca, iuxta reg. ex vitigali fundo, ff. de pignor. & tradita per Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 88. n. 40. domino autem directo contentum praeflante durabit hypotheca ultra vitram hypothecantis ex Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 95. §. 1. ad finem. Farin. in nouiss. Rota. decif. 183. n. 13. vbi n. 12. resolutum quod si res emphyteutica redeat ad dominum vii dominum, non vii priuatum ex acquisitione habita ab emphyteuta, omnes obligations, & onera per emphyteutam imposita extinguuntur, & res reddit libera ad dominum.**
- 82 Limita decimo octavo in alienatione partis emphyteutis, itavit emphytenta non à tota emphytensi, sed ab illa tantum parte indebito alienata cadat in commissum. Vide Tiraq. de retrall. lign. §. 23. gloss. n. 23. Grammat. decif. 49. Menoch. confil. 325. num. 76. Crail. *tom. 1. commun. opinionum lib. 4. tit. 44. n. 278. pag. 686. vbi Bellacomb. num. 332. Martin. Monter à Cueua Aragonie decif. 5. à num. 74. Surd. de alimentis, tit. 9. num. 28. & 68. Cald. Pereira de extint. c. 5. num. 58. & cap. 9. num. 1. 8. 15. & 19. D. Barbola in l. diuaria, & fin. part. 2. num. 44. ff. soluto maritum. Cened. d. collect. 144. n. 36. Aloys. Ricc. in collect. decif. part. 4.*
- Limita decimonoctavo in emphytenta fisci, qui potest irrequisito domino emphyteutum alienare, nisi in titulo emphyteutico alienatio prohibita reperitur, iuxta l. 1. C. de feudis parvimon. lib. 11. vbi Bart. & alij, quos refert & sequitur Gam. decif. 242. num. 2. Valafc. q. 13. n. 1. col. 4. Peregrin. de iure fisci, lib. 4. tit. 5. n. 40. Stephan. Gratian. discept. forens. 6. tit. 6. Cald. Pereira de extint. c. 2. num. 9. & 4. n. 35. & seq. Rebello d. lib. 13. q. 4. n. 2. focus in emphytenta R. ip. vt per Valafc. q. 48. in fine, Rebello d. lib. 13. q. 5. n. 2. in fin.
- Limita vigesimo in alienatione, vel venditione cum conditione, si domino placuerit, vel si consensu domini accelererit, aut si emphytenta protrectetur se vendere, vel alienare salvo, & reservato domini consensu, & non alter, nec alio modo; nam tunc, etiam si traditio sequatur, non incurrit caducitas, plures Doctores refert Cened. ad Decret. collect. 144. tit. 27. quibus addit. Vincent. de Franchis decif. 267. à num. 1. Mich. Graff. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. pag. 686. n. 279. vbi Vezin. n. 284. Bellacomb. tom. 2. tract. de feudis, tit. 8. quibus ex causis fendi amittatur, pag. 636. Fre. de subfeudis, lib. 1. §. prima auctoritas, n. 23. Menoch. conf. 28. n. 10. & conf. 38. Gam. decif. 147. num. 4. Thelauf. decif. 169. Flamin. de resignat. libro 7. quaff. 1. num. 67. & 70. Cald. Pereira de extint. c. 5. num. 84. & 6. n. 26. Molin. disf. 459. num. 10. Cardoto in praxi iudicium, verbo clausula, num. 1. & verbo emphyteutis, num. 6. post princip. Aloys. Ricc. in collect. decif. p. 1. collect. 526. Cardin. Mantic. d. lib. 2. tit. 28. num. 18. cum seqq. Cardin. Tulch. litera E. conclus. 207. num. 76. & 80. D. Marta de clausulis, p. 1. clausula 74. & in votis nouiss. decif. vot. 196. alganette de condit. & demonstrat. part. 1. cap. 5. 2. num. 2. Rebello d. part. 2. lib. 13. quaff. 4. num. 10. Camill. Borrell d. tit. 33. de emphyt. num. 88. & 90. Ouid. de Amicis de iure emphyt. in repe. huic cap. q. 1. quanto plures referto ego ipse de dictioribus, clausula 93. num. 13.
- Limita vigesimo septimo quando dominus vult agere contra heredem emphytenta alienantem, quia contra illum non potest dominus declarare commissum incursum, si in vita emphytenta tacuit. Vide Socin. sen. confil. 66. num. 18. vers. quinto confirmator. vol. 3. Ruin. confil. 10. num. 5. & confil. 159. num. 1. vol. 1. Cassal. decif. 2. num. 2. & decif. 3. num. 3. de locato, Cardin. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 27. n. 34. Menoch. confil. 757. num. 9. & confil. 865. num. 23. Bellon. iun. confil. 68. num. 1. Cened. d. collect. 144. num. 14. Flamin. de resignat. lib. 1. queff. 1. num. 26. Cald. Pereira de extint. cap. 18. num. 13. & in l. si curatorem, verbo sua facilitate, n. 69. Gam. decif. 17. & decif. 41. num. 24. Surd. de alimentis, tit. 1. queff. 48. à num. 45. Valafc. confil. 71. num. 13. & confil. 101. num. 5. Camillus Borrell. d. tit. 33. de emphyteus, num. 92. Burfat. confil. 447. num. 6. volum. 6. Honed. confil. 2. num. 52. & confil. 55. num. 20. & lib. 1. num. 9. 4. Magon. Florent. decif. 69. num. 11. & plures alios, quos refert Marius Antonius variarum resolut. lib. 1. resol. 93. num. 10. secus quando dominus ignoravit caducitatem per praedecessorem emphyteutam esse incursum, quia

De Locato, & Conduto, Tit. XVIII. 151

- quia tunc etiam contra successores agi potest, Ruin. conf. 70.n.13. vers. nec obstat, lib. 5. Hondon. d. conf. 55. n.92. Gregor. XV. decis. 529. n.18. vbi n.19. quod ignorantia non presumatur.
- 86 Limita vigesimo secundo, quando consuetudo est in loco, quod emphytenta alienet sine domini requisitione, tunc enim licet alienet irrequisito domino, non cadit a iure suo, ut per Redoan. de rebus Ecclesiasticis, in de caducitate ob rei alienat. n.13. pag. 513. Corbul. tit. de causa priuat. ob alienat. limit. 32.
- 87 Limita vigesimotertiis in re solita alienari absque consensu domini, ut per Menoch. conf. 1.n.131. Cald. Pereira de extint. 67. n.17.
- 88 Limita vigesimoquarto, quando in instrumento emphyteusis adiectum fuit, quod emphytenta possit alienare emphyteusis in quemcumque liberè, quandocumque, &c. vel quando emphyteusis fuit accepta pro accipiente, & omnibus, quibus concedere voluerit, in hoc enim casu emphyteutam non debere requirere prius consentium directi domini, tenet Clar. in s. emphyensis quest. 1.3. n.7. Corbul. ampl. 2. num. 5. Molin. d. tract. 2. disp. 459. num. 26. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 3. Sed hoc ramen intelligendum est, ut nonemphytenta non dicatur liberatus ab onere suscipiendo invenitur a domino directo, quem expectabit per duos menses, & cui sol. vel laudem in pro dicta investitura, Bero. hic. n.24. Molin. d. num. 26. in fine, Menoch. conf. 97. num. 27. quicquid dicant Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 33. num. 340. Cardin. Mantic. p.... tit. 28. num. 36.
- 89 Limita vigesimoquinto, quando pendet lis inter dominum, & emphyteutam super dictis bonis emphyteuticis, tunc enim alienationem dictorum bonorum fieri posse resolutum Menoch. conf. 79. n.26. & seqq. quem refert Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de clericis debitor. §. 4. n.17. in princ.
- 90 Vel cessando à solutione canonis per biennium. Notatur ad hoc quod emphytenta Ecclesia amittit emphyteusum cessando à solutione canonis per biennium, concordat Ordin. Regia Lusitan. lib. 4. tit. 39. §. 2. & resoluuntur Clar. s. emphyensis, q.8. n. princip. Corbul. d. tit. de causa priuationis ob non solutum canonem, in princ. Molin. disp. 453. in princ. Pichard. in s. adeo. n. 52. Inflit. d. lib. 22. tit. 27. in princ. Cald. Pereira de renouat. q. 16. num. 10. Rebello p. 2. lib. 13. q. 10. Camill. Borrel. d. tit. 33. n. 95. Rota decis. 400. n. 11. apud Farin. p. recent. citati a Cened. d. collect. 144. mem. 4. Card. Canaler. decis. 36. n. 1.
- 91 Primum amplia, ut habeat locum, etiam res emphyteutica sit magni valoris, pensio vero pro illa solvenda, sit valde exigua, nam si emphytenta Ecclesia per biennium, & emphytenta priuata per triennium illum non solvant, incident in commissum, ut per Tiraquell. de iudicio in rebus exig. vers. 51. Surd. de alienatis. tit. 8. primit. 61. num. 23. & tit. 7. q. 17. num. 23. & 24. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 13. Cald. Pereira quest. foref. lib. 1. quest. 11. num. 12. & conf. 38. num. 9. Molin. disp. 453. vers. dubium etiam est. Rebello d. lib. 13. q. 8. num. 8. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. quest. 7.
- 92 Secundum amplia, ut procedat etiam res emphytenta non in totum, sed in partem solutionis canonis in uno numero ceſſaretur. Vide Corbul. vbi supr. ampl. 5. num. 1. & plures Doctores citat Cened. d. collect. 144. num. 21. quibus adde Surd. decis. 101. n. 91. Gam. decis. 41. num. 2. Cald. Pereira de extint. c. 9. à num. 6. & lib. 1. quest. foref. q. 11. num. 12. & conf. 38. n. 9. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 14. & 53. Molin. disput. 453. vers.
- mainus dubium, Menoch. conf. 12. 82. in fin. volum. 1. 32. Octau. Glorit. resp. 7. n. .... Azor. d. p. 3. lib. 10. de emphyt. c. 7. q. 5. Cardofo d. verbo emphyteusis, num. 8. Rebello. d. lib. 13. q. 8. n. 8. Alex. Raudenl. variar. resol. lib. 1. c. 17. sub n. 27. Verall. decis. 18. 2. n. ... & dec. 200. n. 3. Cortaz. decis. Lucensi 1. num. 33. Borrell. d. tit. 33. n. 96. & idem Rebello n. 9. cum aliis resolut quod solvens magnam pecuniam quantitatam, & deficiens in numero, non incurrit totam poenam commissi, sed accusandus erit pro rata.
- 93 Tertiū amplia, procedere etsi emphytenta à domino directo interpellata non facit, ut pensionem soluat, adhuc enim cessando in solutione pensionis per biennium, vel triennium incidet in commissum ut per Corbul. tit. de causa priuationis ob non solutum canonem, ampl. 5.
- 94 Quartū amplia, ut habeat locum etiam in contractu emphyteutico apposita sit pena propter non solutam pensionem debito tempore, quia etiam tunc emphytenta per triennium, vel biennium cessando in solutione pensionis incidit in commissum, ut per Clar. s. emphyensis, q. 8. n. 12. Corbul. d. tit. de causa priuat. ob non solutum canonem, ampl. 9.
- 95 Quintū amplia, ut locum sibi vindicet in Ecclesia, quæ ab alia Ecclesia, vel à priuato rem in emphyteusum accepit, quia si eius Rector. sive Prelatus pensionem per biennium, vel triennium non soluerit, etiam incidit in commissum, gloss. verbo repellit, ibi, respondeo idem in ambient. qui rem, C. de Sacro. Eccles. Corbul. vbi supr. ampl. 27. in princ.
- 96 Sextū amplia, ut procedat etiam res contractus sit nullus, quia fauore Ecclesie tenetur emphytenta solvere pensionem in eo contentam, ac si contractus substitueret. Vide Vincent. de Franch. decis. 196. Surd. decis. 108. n. 14. & emphytenta recipiens emphyteusum 97. ab Ecclesia sine solenitatibus nullitatem contractus allegare non potest; teneturque canonem solvere, ut per Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 324.
- 98 Septimū amplia, quamvis emphytenta lite pendente non soluat canonem, & transactum sit biennium, ut per Corbul. sub tit. de causa priuat. ob non solutum canonem. ampl. 6. in fine, Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 12. in fin. Seraphin. decis. 958. n. 2. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 100. n. 2. quamvis Surd. decis. 6. n. 1. & conf. 86. teneat, quod nullo pacto in hoc casu incident in commissum.
- 99 Primum limita, prædictam regulam non procedere, quando emphytenta, qui cessavit in solutione pensionis, erat creditor domini directi, cui pensionem soluere tenebatur, in æquali, vel maiori quantitate, tunc enim si emphytenta sit paratus compensare post lapsum biennium, vel triennium, cessat pena commissi. Vide Tiraq. de retract. lign. s. 3. gloss. 3. n. 4. Corbul. d. tit. de causa priuat. ob non solutum canonem, limit. 5. Redon. in tract. de rebus Ecclesiæ non alien. cap. 3. q. 19. n. 1. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 44. n. 142. Mascard. de probat. concl. 251. n. 10. Menoch. conf. 372. n. 30. Gasp. Roderic. de animis redditib. lib. 2. q. 18. n. 4. & 7. Card. Mantic. d. lib. 12. tit. 27. n. 6. Azor. d. lib. 10. de emphyteusis. c. 6. q. 4. Rebello. d. lib. 13. q. 8. n. 6. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 124. Surd. decis. 191. num. 2. Anton. Monach. Florent. decis. 36. n. 18. Quia limitatio procedit etiam res emphytenta mediante instrumento se obligasset domino directo ad solvendam pensionem, ut per Roland à Valle conf. 97. lib. 1. a num. 26. & plures alios relatos per Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. quest. 97.
- 100 Secundo limita, si ab alio extraneo pensio fuerit soluta, sufficit enim canonem a quocunque fuisse solutum, ne res incidat in commissum. Vide Ioseph. de Selle

152 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

Sesse decif. 204. n. 15. Mantic. d.lib. 22. tit. 27. n. 64.
 Surd. decif. 286. n. 7. Seraph. decif. 1186. Ouid. de Amicis in repetit. huīus cap. q. 98. Rebello d. lib. 13. q. 10. n. 2.
 Cened. d. collect. 144. n. 19. quamvis domino nolente,
 & invito, non cūtari caducitatem ob solutionem,
 que fieret ab altero quam emphyteuta; resolvant Ba-
 ptita. Cott. de remed. sub fid. remed. 121. n. 10. Camill.
 Borrel. d. tit. 33. n. 33. Corbul. limit. 7. n. 2. Redoan. de
 rebus Ecclesiæ, q. 19. c. 3. n. 7. Maſfil. sing. 367. Caron. de
 obligationibus, p. 24. q. 24. num. 6. Ioseph. Ludouic. Perus.
 decif. 35. n. 5. Guid. Papæ decif. 17. Stephan. Gratian.
 discept. forens. 3. n. 7. & 8. Et tunc soluto p̄fumitur
 facta procuratoris nomine. Vide Maſcard. de probat.
 concl. 1004. n. 39. Menoch. de p̄fumpt. lib. 2. q. 33. n. 3.
 Et tenetur dominus directus eam acceptare Cott. in
 memorabilis, verb. soluit, pag. 68. Flores de Mena lib. 1.
 q. 21. n. 132. Quia quidem limitatio tanto magis pro-
 cedit, si ille tertius extraneus haberet hypothecam
 super emphyteūs, tunc enim sine mandato pro con-
 feruatione iuris sui, sive hypotheca posset solvere
 canonem, etiam in iusto domino directo, Card. Tusch.
 d. lit. E. concl. 192. n. 85. & 86. Steph. Gratian. d. cap. 8.
 num. 2.

101 Tertiò limita in censu à eius solutione etiam si per
 mille annos cessatum sit, nunquam intelligitur cadu-
 citas commissa. Vide Couarr. lib. 1. variar. c. 7. num. 1.
 Valasc. quest. 32. num. 30. Gutier. de iurament. confirm.
 part. 1. cap. 3. num. 9. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 3.
 num. 10.

102 Quartò limita in ignorantie, quia excusandus est
 emphyteuta pensionem ob ignorantiam non solvens.
 Vide Corbul. d. tit. de causa priuationis ob non solutum
 canonem. limit. 2. o. Maſcard. de probat. concl. 881. num. 5.
 Cald. Pereira in lſi curatorem. verbo sua facultate, n. 20.
 & de renonciatione, q. 5. n. 25. & de extinc. cap. 7. num. 18.
 Flores var. lib. 1. quest. 3. num. 3. Card. Mantic. d. lib. 22.
 tit. 27. num. 40. Molin. disp. 453. vers. dubium est quid se
 emphyteuta, Rebello d. lib. 3. quest. 8. num. 1. Caualer.
 decif. 94. ex mon. 1. Seraph. de priuilegiis iuram. priuilej. 4.
 num. 131. vbi etiam relolutum, quod stante iusta verifi-
 cilitudine ignorantie, qui eam allegat, poterit pro-
 bate per proprium iuramentum, & in hærede emphy-
 teuta, qui ignoravit, nuncupat idem resolutum Surd.
 de alimentis. tit. 1. q. 48. num. 39. cum seq. & latè Ouidius
 de Amicis in repetit. huīus cap. 8. & 9. in quo ignoran-
 tiam p̄sumi tenet Rebello d. q. 8. a. n. 1. Si emphyteu-
 ta habet, vel relinquit plures hæredes, & virus ipso-
 rum solvit partem Canonis, alius non, nunquid res
 tota emphyteutica cadas in commissum, an tantum
 pro parte non solventis? vide Ouid. de Amicis loc. cit.
 quest. 10.

103 Quinto limita in feudo, quando pro illo non solui-
 tur penſio, sed seruitum, scilicet personale. Vide Cald.
 Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. n. 7.

104 Sexto limita in Ecclesiæ, qua si non soluat canonem,
 debet restituи aduersus solutionem omittam.
 Vide Cald. Pereira d. q. 11. num. 13. Surd. de alimentis,
 tit. 8. priuilej. 6. 1. num. 14. Less. de iuris. lib. 2. c. 24. dub. 9.
 n. 28. Card. Mantic. lib. 22. tit. 27. n. 69. Modern. de iuri
 dicit. p. 4. casu 17. n. 29. & 30. Camil. Borrel. d. tit. 33.
 num. 383.

105 Septimo limita in minore acceptante emphyteu-
 sim; si vero acceptata sit per maiorem, & hæres mi-
 nor non soluat debitum canonem, incidet in com-
 missum, nec restituerit ex priuilegio minoris aratis,
 Vide Ioseph. Ludouic. Perus. decif. 54. n. 6. plures Docto-
 res refert Cened. d. collect. 144. num. 5. quibus adde Farin. in 1. collect. non iſſ. Rota decif. 221. n. 14. Borgnun.
 Canalecan. Fiuiz. decif. 30. n. 120. p. 22. Borrel. d. tit. 33.
 num. 107. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. num. 43.

optimè D. Barbos. in lheres absens, in princ. num. 255. ff.
 de indic.

Octauo limita in muliere, & rustico simplici. Vide 106
 de Rebello d. quest. 8. num. 1. vbi num. 2. resolut. quod
 in iudiciali foro ignorantia iuris non excusat, qualis
 eset si quis ignoraret irquisito domino nefas esse
 alienare rem emphyteuticam, aut nescire solvendam
 esse pensionem ex re, quam se sit esse emphyteuticam.
 Vide Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 43. Menoch. de
 arbitr. casu 194. n. 21. Cald. Pereira de extinct. emphy-
 t. n. 19.

Non limita in impedito iusto impedimento. Vide 107
 Flamin. de regnat. lib. 11. q. 13. num. 1. Card. Mantic
 d. lib. 22. tit. 27. n. 58. quod exemplificari potest in de-
 tento in carcere, Camill. Borrel. dicit. tit. 33. de em-
 phyteusi. num. 358. Corbul. sub tit. de causis primar. ob non
 solutum canon. limit. 10. Ouid. de Amicis in repetit. huīus
 cap. q. 100. num. 15. & 16. exemplificat etiam si fuisset
 p̄fis, & num. 17. si emphyteuta non habeat tutum ac-
 cūlum propter graues inimicitias, vel aliam legiti-
 manum causam accedendi ad locum, in quo debet fieri
 solutio, & n. 18. quando fui factum p̄ceptum à iū-
 dicis emphyteute ne resoluta.

Decimò limita in pauperte, qui propter paupertatem 108
 non solvit canonem. Vide plures Doctores, quos citat
 Cened. d. collect. 144. num. 62. Rot. Lucenf. dicit. 137.
 quām refert Aloy. Ricc. in collect. decif. p. 3. collect. 588.
 vers. limita quarti. Corbul. de iure emphy. tit. de caus.
 priuari. ob non soluta canon. limit. 29. n. 1. Card. Mantic. de
 tacitris & ambig. comment. lib. 22. tit. 27. n. 54. Caualer.
 decif. 94. n. 5. Surd. de alimentis. tit. 1. q. 38. n. 37. Molin.
 disp. 433. vers. mainz. Rebello d. lib. 13. q. 9. n. 7. Camill.
 Borrel. d. tit. 33. num. 66. & num. 169. subdit procedere
 etiam si culpa sua obviasset.

Vndeclim limita in emphyteutica, quandiu rei em-
 phyteutica possessionem aſſequi non potest, vel quan-
 diu plures domini inter ſe contendunt. Vide Clar. §.
 emphyteusi. q. 8. num. 5. Kirchou. tom. 2. commun. opin.
 in fine tract. de fideiſ. tit. 8. n. 6. pag. 62. Gam. decif. 83.
 num. 2. in fin. Surd. decif. 6. n. 4. cum seqq. Card. Mantic.
 d. lib. 22. tit. 27. num. 44. Stephan. Gratian. discept. foren.
 c. 223. a. princip. Ioseph. de Sessa. Aragon. decif. 35. &
 num. 15. Don Garc. Maſtrillo Sicilia. decif. 15. num. 1.
 Camill. Borrel. d. tit. 33. num. 337. & num. 338. limitat
 si culpa sua, ant dolo defūſſerit possidere, & n. 380. quād
 non excusat emphyteuta si spoliatus fuerit sua poſ-
 ſionē, abſque ipſius domini conſenu, nec eo can-
 ſante.

Duodecimū limita si propter bellum, vel pestem 110
 pro parte non poterint' p̄cipi. Vide Redoan. de rebus
 Ecclesiæ non alien. quest. 73. c. 4. a. n. 4. Thelaſt. decif. 20.
 num. 1. vers. limitat. Vinian. tom. 1. commun. opin.
 lib. 4. tit. 4. num. 190. vbi Bellacomb. num. 2. Valasc.
 q. 27. n. 13. plures Doctores refert Cened. d. collect. 144.
 num. 67. in fin. quibus adde Surd. decif. 326. num. 64.
 Flamin. de regnat. lib. 1. q. 13. num. 65. Ceull. communi-
 nium contra communies q. 44. 1. Stephan. Gratian. discep.
 forens. c. 195. num. 19. Azor. in ſit. moral. p. 3. lib. 10. de
 emphyteusi. c. 6. q. 3. Rebello d. lib. 13. q. 8. n. 4. Camil.
 Borrel. d. tit. 33. a. n. 162. Cardin. Tusch. d. lit. E. concl.
 204. num. 6. 7. & 9. Ouid. de Amicis in repetit. huīus cap.
 q. 39.

Decimotertio limita si non aderet, cui penſio fol- 111
 neretur. Vide Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 24. 1.
 num. 15. vbi num. 17. resolut hoc procedere licet em-
 phyteuta non fuisset protestatus, quod canonem sol-
 ueret, si aderet, qui recipere, & num. 19. admonet
 non esse inutile protestari, confignare, ſeu deponere
 ad maiorem cantelam, quod etiam resolut Anton.
 Monach. Florent. decif. 59. num. 7. & 8. & citar Surd.
 conf. 56.

De Locato, & Conduto, Tit. XVIII. 153

- conf. 56.n.22.* & 31. Carot. de deposito, p. 1. excusat. 4.
num. 11.
- Decimoquarto limita, si domus, vel molendinum, ex quo soluebatur pensio, sit per incendium, aut terremotum, aut publici fluminis alluvione destrutum, itavit area solum permaneat, quia nec tunc emphytendum tenebitur redificare, sicut nec antiquum pensiunem soluere, plures refert Doctores Cened. d. collect. 144.n.74. quibus addit. Valafe. q. 26. n. 8. & q. 27. n. 2. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 4. num. 202. & 204. Garc. de expensis, cap. 15. num. 17. Sord. de alimentis, tit. 7. quest. 33. num. 3. & decif. 198.n.4. Stephan. Gratian. cap. 195. num. 17. Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. q. 40. Molin. disp. 454. vers. 13. quando domus. Rebello d.lib. 14.q. 9. num. 5. Destruta enim re emphyteutica cessat census solutio pro eadem re, & domino remant solum, vt per Camill. Borrel. in summa decif. tit. 33. n. 229. vbi n. 230. declarat, quando res esset destruta in totum, & n. 232. limitat quando paulatim destruta esset negligentia emphyteutae, quia tunc debetur dominu integra penitus.
- Decimoquinto limita si marito non fieret solutio Canonis rei emphyteuticae dotalis. Vide Menoch. conf. 38. num. 41. Sord. decif. 10. num. 6. & 20. & decif. 286. num. 8. Cabed. parv. 1. decif. 154. vbi etiam appetit posuit praedicari filio, Camil. Borrel. d. tit. 33. a. num. 318. latè Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. quest. 17.
- Decimosexto limita si adsit statutum, vel consuetudo, quod emphyteuta propter Canonem non solutum per totum biennium, vel triennium non primitur iure suo. Vide Molin. disp. 453. vers. virrum autem validum sit prætextum. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 2. 1. n. 46. & tit. 27. n. 38. & 39.
- Decimo septimo limita si fructus non singulis annis, sed de biennio in biennium in debita copia colligantur, sicut in fructibus oliuarum, quia tunc nisi per quatuor annos continuo hac pena incurritur. Vide Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 36. D. Barbol. in l. diuinior. §. quod in anno, ff. de soluto matrim. Rebel. d. lib. 23. q. 7. n. 7. Cald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. num. 17.
- Decimo octavo limita, quando dominus post commissum incursum ob cessationem Canonis recipit pensionem ab emphyteuta, tunc enim cum amplius expellere non poterit. Vide Gabr. conf. 66.n. 54. cum seq. & conf. 75. num. 1. vol. 2. Caulean. decif. 25. n. 11. part. 5. Affl. decif. 174. num. 3. Magon. Florent. decif. 145. num. 14. & Lucen. decif. 35. num. 7. Corbul. vbi supra limit. 21. Menoch. remed. 9. recip. num. 152. & de presump. lib. 3. q. 112. num. 1. & quest. 132. num. 48. & 9. 45. num. 7. & 21. & conf. 20. num. 8. & conf. 355. num. 11. Gam. decif. 72. num. 5. & decif. 299. num. 2. & decif. 283. num. 52. Mafcard. de probat. conclus. 252. & concil. 417. num. 4. & conclus. 881. num. 6. & concil. 1262. num. 24. & conclus. 1316. num. 2. Mench. illustr. cap. 61. num. 14. plures refert Doctores Cened. d. collect. 144. num. 11. quibus addit. Marese. var. refol. lib. 1. cap. 138. num. 5. Ferencil. in annot. ad decif. 617. Buratti. n. 8. Sord. de alimentis. tit. 1. q. 48. num. 27. & tit. 6. q. 3. n. 36. & 67. & decif. 317. num. 1. & num. 15. cum sequentibus, decif. 181. num. 1. & decif. 189. a. n. 11. Borrell. d. tit. 34. de empyle. num. 143. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resolut. 2. n. 2. & 11. & resolut. 25. n. 2. & resolut. 98. a. n. 13. Stephan. Gratian. d. collect. forens. c. 152. a. num. 12. Barz. decif. 50. num. 3. Cardin. Tulch. tom. 2. lit. E. concil. 193. a. num. 1. Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. quest. 33. Cald. Pereira de extint. emphyt. cap. 11. n. 16. Martin. Monter à Cuena Aragon. decif. 5. Flores ad Gam. de-
- cif. 72. num. 3. Ceull. q. 402. Flamin. de resignat. lib. 6. q. 3. num. 30. Cald. Pereira de nominat. q. 19. num. 78. & de extinct. cap. 11. n. 8. & quest. forens. conf. 38. n. 7. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 83. & decif. 200. Stephan. Gratian. Marchia decif. 49. n. 30. & 31. Molin. disp. 453. vers. dubium virrum si postquam, à num. 7. Rebell. d. lib. 13. quest. 11.
- Amplia hanc 18. limitat. vt procedat, sine dominus recipiat Canonicem temporis, quod lapsum est post incusam caducitatem, sine etiam temporis præteriti ante commissam caducitatem si non incepit ab expulsione, vt reprobatis Bart. & aliis contrarium sententibus teouerunt Gig. de pension. q. 73. num. 3. Clar. in §. emphyteutis, q. 10. post princip. cum alii per Corbul. de emphyteuti lit. de priuat. ob non sol. can. l. m. 21. Sord. decif. 317. n. 14. Stephan. Gratian. d. collect. forens. c. 633. n. 38. 39. & 40. quos refert Ferent. vbi supra ampliatur primo.
- Amplia deinde vt caducitas censeatur remissa etiam per foliam Canonis petitionem, Ruin. conf. 119. num. 3. vol. 5. Tiraq. de retract. conuenit. §.... gloss. 2. n. 64. Sord. d. conf. 386. num. 15. & d. decif. 317. num. 1. & 14. Corbul. d. limit. 2. 1. num. 9. Stephan. Gratian. d. 633. num. 37. 38. & 39. & fuit refolutum in Romana domus 17. Iunij 1619. coram bona memor. Patriarcha Manzanedo.
- Amplia denique, vt procedat etiam quod dominus in actu receptionis protestetur se Canones recipere sine præindicio denudationis, seu salvo iure caducitatis, quia huiusmodi protestatio tanquam contraria factio non suffragatur, non enim reperitur per dominum aliquod quod possit præferari, ex quo exactio pensionis, & caducitas sunt contraria, itavt simul stare minime possint, vnde cum caducitas per voluntatem domini Canonem recipientis cessauerit, nullum ins ipsi protestanti potest referari, est enim inconveniens quod quis eodem tempore habeatur pro emphyteuta, & pro non emphyteuta, ac ideo quicquid protestatio dicat, factum præualeat verbis, ita contra Bart. tenet Ruin. conf. 110. n. 4. & conf. 151. n. 12. lib. 1. Guid. Papæ decif. 171. & seq. Gig. d. q. 73. in fine, Mantic. decif. 200. n. 2. Maref. c. d. lib. 2. c. 138. n. 6. & fin. Sord. conf. 86. n. 16. & fuit dictum in Romana præstationis cedula 1. Decembri 1628. coram R. D. meo Coccino, Burat. decif. 624. num. vlt. Quod quidem intelligitur habere locum, vbi dominus cum tali protestatione recipiat Canones temporis decursu post commissam caducitatem, secum autem li recipiat Canones temporis præteriti tantum, in quibus terminis intelligendi sunt Clar. §. emphyteutis, q. 10. in princ. Cardin. Mantic. de tacitis, lib. 22. tit. 33. n. 4. Camil. Borrel. in sum. crimin. decif. rom. 1. tit. 33. n. 146. & loquitur Rot. coram Buratto d. decif. 624. Præterea habet locum si emphyteuta expresiæ tali protestationi non contradicit, quia tunc videtur consentire, quo casu protestatio domino suffragatur. Molin. cap. pointu, num. 39. de locato, Curt. sen. conf. 81. n. 2. Ialon in l. 2. num. 127. C. de iure empyle. confutat tamen emphyteuta expresiæ contradicere si protestetur se non occidisse à iure suo, Ruin. d. confil. 151. n. 12. vers. nec obstat lib. 1. Mantic. d. tit. 33. n. 8.
- Vrûm autem prælatus recipiens pensiones post commissum decussas, censeatur remittere caducitatem & vide Bero. hic num. 1. 3. Imol. d. num. 84. Burr. num. 19. Clar. §. emphyteutis, q. 10. à num. 3. Burg. de Pace conf. 44. num. 15. Menoch. d. pres. 112. num. 17. & conf. 79. num. 7. cum seqq. Gam. Lust. decif. 268. num. 4. Mafcard. conclus. 252. n. 12. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, vel aduersarij dolo, n. 82. Aloyl. Ricc. in praxi rerum fori Eccles. decif. 125. in 1. edit. Quarant.

A BBOSA
Ius Can
O. 2. 13.
CVI
18

154 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

In summa Bullarij, verbo alienatio rerum Ecclesiæ, n. 44. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 4. num. 13. Card. Mantic. d. lib. 22. tit. 43. a. n. 13. Card. Tusch. d. lit. E. concil. 193. n. 46. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 35. Hieron. Gabr. conf. 88. n. 15. lib. 1. ex quorum dictis illa verior est resolutio, quod Prælatus (si Ecclesia non est Collegiata) accipiens Canonem temporis præteriti, post incusam caducitatem dicit illam remittere, si vero Ecclesia est Collegiata, Prælatus solus recipiens Canonem remittit caducitatem, nisi Capitulum dictam Canonis receptionem ratam habeat, quod ultra superstitiosi tenent exprestè gloss. hic, verbo expelli, circa med. Redoan. de rebus Ecclesia non alienand. q. 20. de more purgat. ob cessationem fulut. canon. n. 15. Stephan. Gratian. Marchia decis. 49. n. 24. Bellet. disquisit. Cleric. p. 1. tit. de Clerico debitor. §. 5. n. 117. quicquid dicant Abb. & Iason. quos sequi videtur Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 14. n. 1. vers. similiter.

¶ 19 Intellige suprà adductam 18. limitationem procedere, vbi dominis recipiens pensiones decurias post commissum, sciebat illud esse incursum ex aliena ioin. indebita, seu celsatione solutionis fecis si probabilitate ignorabat, argum. l. mater. ff. de inoff. testam. Alex. But Hippol. Ruin. Grat. & plures alij, quos refert, & sequunt Rendin. in promptuar. recept. sentent. tom. 1. tit. 37. num. 3. Menoch. d. pres. 112. n. 15. Magon. Lucens. decis. 3. Mat. Anton. d. resol. 98. num. 16. Tiraq. de retrati. lign. §. 1. gloss. 10. n. 22. & de retrati. conuent. §. 1. gloss. 2. n. 60. Rot. decis. 28. p. 1. divers. Mascard. concil. 881. num. 6. & concil. 1262. num. 8. & n. 25. Surd. decis. 18. n. 7. & decis. 20. n. 20. Cald. Pereira de extint. cap. 11. num. 8. faciunt tradita per eundem cap. 13. num. 2. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 145. Hondon. conf. 55. num. 89. lib. 1. Rot. in Aquen. emphyteutis 27. Marti. 1628. coram Virili. Prælimutit autem dominum ignorasse commissam caducitatem, Corbul. limit. 23. num. 5. Surd. decis. 181. num. 8. nisi post eam commissam emphyteuta per muleum temporis spatium rem emphyteuticam possederit soliendo canonom. Dec. conf. 185. sub num. 1. 2. vers. nec obstat, Rimini. iun. conf. 22. num. 15. & conf. 619. num. 50. Vnde procurator, seu factor recipiendo censum, seu pensionem non præjudicat domino, qui possit caducitatem incursum declarare, vt per Cened. d. collect. 144. n. 64. Ouidium de Amicis in repet. huius cap. q. 35. Surd. decis. 21. n. 17. & decis. 148. num. 5. & decis. 81. num. 2. vbi num. 15. resoluti quod mandatum speciale requiritur ad remittendam caducitatem, de quo etiam Menoch. conf. 46. n. 14. Gratian. Marchia decis. 49. n. 25. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 147. cum seqq. & n. 218. quod mandatum procuratorium ad petendum Canones praesentes & futuros, non se extendit ad remittendam caducitatem. Declara, nisi dominus receptionem Canonis ratam habuerit. Ruin. conf. 1. 51. sub n. 12. vers. & infra non obstat. lib. 1. Rimini. iun. conf. 2. n. 11. Corbul. limit. 21. n. 16. in fine, Hondon. conf. 1. 5. n. 87. Mantic. de tacitis. lib. 22. tit. 33. n. 10. Stephan. Gratian. d. cap. 633. num. 42. Rot. decis. 896. in fin. p. 4. divers. Vel nisi is, qui recipit Canonom, sit pater domini directi, qui legitimus administrator bonorum filij recipiendo Canonem domino præjudicat, Socin. sen. conf. 66. col. fin. vers. nec obstat si dicatur, lib. 3. Corbul. limit. 21. n. 17. Hondon. vbi supra.

¶ 21 Sed an possit Prælatus emphyteutam priuatum propter Canonom non solutum reintegrale absque auctoritate Sedis Apostolice non abs re inquirendum est, & breviter reiecta sententia glossæ magna in presenti, & Alex. conf. 79. fine, volum. 1. uengantium dicendum est, quod si ipsa res nondum est incorporata Ecclesia, poterit Prælatus emphyteutam reinteg-

grare, dummodo non alteretur natura prioris concessio-
nis, Nat. conf. 44. num. 18. 19. & 31. Clar. §. feudum, q. 13. n. 6. Bellet. d. §. 5. num. 26. nisi sit Prælatus Ecclesia Collegiata, qui etiam in hoc casu sine con-
senso Capituli caducitatem remittere non poterit,
glossa in presenti, verbo expelli, circa med. Alex. conf. 14.
n. 12. vol. 2. Redoan. de rebus Ecclesia non alien. q. 20.
de more purgat. ob cessationem fulut. canon. n. 13. Steph. Gratian. Marchia decis. 49. num. 24. Quando vero ipsa res est incorporeta Ecclesia, ab illo dubio Rector, seu præla-
tus Ecclesia etiam non Collegiata, non potest re-
integrale emphyteutam, solemitatis iuris non
seruatis, Alex. d. conf. 79. Bellet. d. §. 5. n. 25. Incorpora-
ta autem res tunc dicetur, quando post collatio-
nem à solutione, Canonis dominus expresse declaratur
emphyteutam cecidisse à inter suo, & propterea
describi fecerit rem reuersam inter bona mensa, vel
tacite declarauerit, hoc est, quod mensa collegerit
fructus ipsius, & temerit illam per annum, Curt.
iun. de feudis, q. 5. Clar. §. feudum, q. 13. n. 3. Menoch.
conf. 79.

Decimononum limita ut procedat tantum domino 122
directo in vita declarante velle se quod emphyteuma
incurrat in commissum, nam si ipse dominus moriarum
antequam hoc declareret, talis declaratio ad heredes
ipsius non transibit, neque emphyteutam expellere
poterunt. Vide Sebast. Medicis in tract. Mors omnia
soluit, part. 2. concl. 100. num. 279. Magon. Florent. de-
cis. 70. num. 1. Surd. decis. 57. num. 16. & decis. 194. n. 27. Caualean. part. 2. decis. 30. num. 130. Corbul. de inre
emphyt. causa 1. primat. ampl. 43. num. 17. cum seqq.
Menoch. conf. 1. 5. num. 17. & lib. 3. de presump. q. 112.
num. 28. vers. primus est. Cald. Pereira de extint. em-
phyt. cap. 19. num. 24. & cap. 8. num. 29. & quæst. forens.
lib. 1. quæst. 20. n. 11. Gam. decis. 1. num. 2. & decis. 83.
in fine. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resol. 98. num. 7.
Aloys. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 1396. Valasc.
conf. 1. 01. num. 5. Mantic. d. lib. 22. tit. 27. n. 34. Molin.
diss. 43. vers. dubium quoque est. Card. Tusch. rom. 3.
lit. E. concil. 190. num. 25. Gasp. Roderic. de annis redi-
ditibus, lib. 3. q. 7. n. 67. D. Barbofa in L. 2. in princ.
p. 1. n. 136. cum seqq. ss. soluto matrim. & in l. Se quis in-
tentio ambigua, n. 72. ff. de indic. Gonzal. ad reg. 8.
Caxell. gloss. 56. n. 53. Ouid. de Amicis in repet. huius
cap. q. 30. plures Doctores ex antiquioribus referunt Cen-
ned. d. collect. 44. n. 15.

Vnde caducitatem non declaratam in vita emphy-
teuta non posse declarari contra eius successorem te-
nent citati supra n. 85. Adverte tamen, quod caduci-
tas potest quandoenque declarari per heredes, vel
contra heredes, & successores, quando adeat clausula,
quod quis cada ipso iure & facto, ex Bero. conf. 98.
n. 38. lib. 1. Bursat. conf. 252. n. 4. Clar. §. feudum, q. 65.
n. 1. Hondon. lib. 2. conf. 80. n. 69. Surd. decis. 29. n. 12.
Catalcan. decis. 43. n. 11. 14. & 50. p. 1. Corbul. in rubr.
de causa priuati ob alien. ampl. 10. num. 1. Mar. Anton. d.
resol. 98. n. 9. & 12.

Viginti limita si emphyteuta soluit Canonem il-
li, qui publicè gerebatur se pro procuratore domini,
quia liberatus intelligitur ex solutione illi facta. Surd.
decis. 18. 1. n. 7. & 9. Caualean. Finiz. decis. 10. num. 20.
p. 2. Baptista Costa de fabri scientia, & ignor. cent. 1.
diss. 54. n. 8. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 103. Vel etiam 125
quando soluit Canonem Ptaaco intruso, habens in-
flam, & verosimilem cauam credendi eum esse Præ-
latum, quia quamvis nulliter sit Prælatus, recte tam-
en soluit, & est liberatus, Corbul. lit. de causis pri-
uati ob non solut. canonis, limit. 24. Ouid. de Amicis in
repet. huius cap. q. 100. mon. vlt. me citato in hoc loco,
Ferentil. in annor. ad decis. 2. Barattii. n. 17.

Vige

De Locato, & Condueto, Tit. XVIII. 155

- 126 Vigesimoptimo, limita moram non committi per emphytentam ob quantitatem illiquidam canonis, vt per Alex. Randenf. variar. resol. lib. 1.c. 17. n. 1. Camil. Borrel. d. tit. 33. n. 211.
- 127 Vigesimosecundo, limita si praetextu mandati iudicis non soluerit, à caducitate enim, & eius pena tunc liberabitur. Afflit. decif. 328. & ibi Vrtilis num. 1. Mastril. Sicilia decif. 193. n. 29. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 1.4. num. 1. Aloys. Ricc. d. part. 5. collect. 1704. Anton. Monach. Florent. decisione 59. num. 9.
- 128 Vigesimotertio, limita lite pendente super re emphytentia inter duos directos dominos, vel heredes, Boet. decif. 107. Corbul. in tit. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 2.3. Ouid. de Amicis in repet. huic cap. quas. 100.
- 129 Per biennium.] Continuum scilicet, & non interpellatum, vt per Cald. Pereira quas. forens. lib. 1. q. 1. 1. n. 1. & Ordin. Regla Lusitan. lib. 4. tit. 39. §. 1. nam ad effectum priuationis ob non solutionem tempora non coniunguntur. Socin. sen. conf. 1. 18. n. 6. & seqq. lib. 4. vbi quod hoc est regulare in quacumque pena, vt tempora non coniungantur, sequuntur Natur. conf. 14. n. 2. & conf. 16. num. 1. in fine, de Regular. Anton. Ricc. de iure person. extra grammam Eccles. existentiam, lib. 4. 6.8. n. 2.
- 130 Vel cessando in solutione. Notatur quod afferenti se solleuci incumbit onus probandi. Vide Menoch. conf. 372. n. 24. Mascal. de probat. concl. 601. n. 4. & concl. 603. n. 3. & concl. 131. 18. n. 3. Valaf. q. 21. n. 9. Surd. de alimenti. sit. 1. q. 48. & conf. 86. n. 1. & conf. 288. n. 11. Molin. disp. 453. vers. dubium est quando aduersus. Hondon. conf. 56. num. 1. lib. 1. Anton. Menoch. Florent. decif. 58. n. 2. Et agens ad caducitatrem eo quod emphytentia cesseretur per biennium à solutione canonis, obtinet, si pendente lite perfectior triennium, quod tempore declarate caducitatis nondum erat clausum, ex Put. decif. 426. lib. 3. Anton. Monach. Florent. decif. 56. Surd. decif. 129. n. 10. Adverte quod à pena caducitatis omnis causa etiam temeraria, vel bestialis excusat, vt per Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 17. n. 2. Anton. Monach. Florent. decif. 36. n. 3. vbi n. 4. monet Clericos, & Religiosos quod non debeant esse prout ad caducitatem, vel penas conuentionales pertendat.
- 131 Nisi cleri satisfactione.] Notatur ad hoc, quod emphytentia Ecclesie cessans per biennium in solutione canonis potest cleri satisfactione moram purgare ad effectum, vt exire commissum, vide Valaf. q. 5. n. 13. Ioseph. Ludou. Peruf. decif. 90. n. 6. cum seqq. Ouid. de Amicis in repet. huic cap. q. 28. Azor. inst. moral. p. 3. lib. 10. de emphyteusi. c. 7. quas. 7. Rebello d. lib. 1. 3. q. 10. n. 3. vers. bis postis. & n. 5. Hieron. de Laurent. Auen. decif. 143. n. 7. Borrel. d. tit. 33. n. 17. Selle Aragon. decif. 20. 5. à princip. non procedit in foro laicali. Surd. conf. 97. a. n. 31. Anton. Monach. Florent. decif. 59. num. 3.
- 132 Quando autem quis dicatur celeriter soluere, vide Gutier. conf. 43. n. 9. Menoch. de arbitr. casu 7. num. 9. & 10. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 378. num. 12. cum seqq. Borrel. d. tit. 33. a. n. 17. 8. Vincent. de Franch. decif. 482. Ouid. de Amicis in repet. huic cap. q. 29. Card. Tuscl. d. tit. E. concl. 193. n. 32. Molina disp. 453. vers. dubium tamen est. Pichard. in tract. de mora. n. 100. Rebello d. q. 10. n. 6. Cald. Pereira lib. 1. quas. forens. 9. 11. n. 16. quorum communis est opinio quod ante litis contestationem. Intellige tamen de vera litis contestatione, & non de ea, quam facit index in oblatione libelli, ex Gam. decif. 147. n. 3. Purgatio morte non admittitur obstante facto quod ipso iure, & facto incognito.
- ratur caducitas non solvendo canonem die praestituto, vt per Put. Roman. decif. 63. lib. 3. & decif. 472. lib. 1. n. 12. noniss. Anton. Monach. Florent. decif. 59. num. 4. Ioseph. Selle Arag. decif. 103. n. 9. & n. 11. resolvit quod emphytentia, vel creditor, non excusat ab incuria morte, vel caducitatis, etiam si fiat oblatio canonis, vel debiti celeriter, nisi congruentibus loco, & tempore, id est, domi creditoris & ante lapsum termini solutioni destinati.
- Potius expelli. Notatur ad hoc, quod cessans à solutione ipso iure admittit emphytentiam sub conditione, si dominus velit, itavt eo volente retrotrahatur pena à die commissi, vt per Henriq. in sum. lib. 1. 3. de excommunic. c. 19. §. 2. in glas. lit. H. in med. Cald. Pereira de extint. c. 17. n. 2. cum seqq. & c. 18.
- Vnde tener ad restituendum fructum etiam bona 135 na fide consumptum à tempore commissi, & contraventionis, ante subsequtam declarationem, & sic medio tempore, cum talis declaratio retrotrahatur. Vide Rot. Bonon. decif. 37. Surd. decif. 2. 5. n. 2. 7. Cabal. conf. ciuii 1. 6. n. fin. Anton. Monach. Florent. decif. 36. num. 2. 4. Cald. Pereira de extint. c. 18. n. 8. & 9. optimè Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 56. n. 12. Et ad pensiones 137 ante commissum decurias, Burg. de Pace conf. 2. 4. Surd. de alimenti. tit. 7. q. 17. n. 45. amittitque melioramenta 138 communia, & ordinaria, ad quas vi contractus tacite, & expresse tenebatur, fecis extraordinaria, & magni pretij. Azor. d. e. 9. q. 5. & c. 1. 2. à princip. Ouid. de Amicis in repet. huic cap. q. 70. & 71. Rebello d. lib. 1. 3. q. 2. n. 12. in fin. Surd. decif. 317. n. 16. Anton. Monach. Florent. decif. 6. mun. 3. Valaf. q. 2. 5. n. 2. cum seqq. Molin. disp. 455. n. 2. vbi n. 3. querit si emphytentia postquam in commissum incidit, meliorationes aliquas fecit, an admittat illas, perinde atque alias, quas antequam in commissum incideret, fecit. Adverte quod nullus potest opponere contra emphytentiam de pena commissi, excepto domino, vel eius procuratore cum speciali mandato, in cuius voluntatem confertur, Ioseph. Ludou. Peruf. decif. 17. n. 5. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon. ampl. 45. num. 1. 3. Felic. alleg. 32. num. 19. p. 3. Anton. Monach. Florent. decif. 58. n. 4. & 5. Declarata 139 autem caducitate à domino quilibet opponere potest, ex Surd. decif. 280. n. 6.
- Si dominus tamen rem emphytentiam alteri concessisset, videtur necesse illam antecedens declarasse caducitatem commissam, Corbul. tit. de causis priuat. ob non solutum canonem, ampl. 45. num. 8. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 36. n. 1. 2. Surd. de alimenti. tit. 9. q. 2. 5. & 7. 1. cum seqq. & tit. 1. q. 48. num. 5. 1. Cald. Pereira de extint. c. 18. n. 5. & 6.
- Vrtilis autem auctoritate propria possit dominus 140 directe expellere emphytentiam, si canonem tempore debito non soluerit, vel cum ex aliis legitimis causis à iure suo cecidit: vide Sylvan. conf. 26. n. 5. Valaf. q. 18. n. 8. & 9. q. 21. num. 2. Flores de Mena ad Gam. decif. 4. n. 2. Surd. de alimenti. tit. 1. q. 48. num. 50. Cald. Pereira de renouat. emphyt. q. 10. n. 2. & de extint. c. 17. n. 18. & de empt. c. 2. 5. n. 3. 5. Valaf. conf. 1. 56. num. 17. D. Barbol. in l. si de vi. n. 28. 7. cum seqq. ff. de iudic. Facin. in praxi crimin. q. 17. 5. n. 29. cum seqq. Ouid. de Amicis in repet. huic cap. q. 31. apud quos pars negativa saltem de aequitate Canonica receptio est, & apud Lusitanos minister publicus adeundus videtur, arg. Ordin. Regia lib. 4. tit. 24. §. vnic.
- Resolutiones in materia emphytentis
utiles.*
- Cum ins nominandi, seu eligendi facti sit, & in 142 facto consultat, poterit Monachus, vel pupillus ad emphy-

156 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

- emphyteum nominare. Vide Cald. Pereira de nominat. q. 4. num. 2. cum seqq. & in l. si curatorem, verbo cum non absimilis, num. 2. 4. Bened. Egid. in repet. l. i. C. de Sacro Eccles. p. 1. §. 2. n. 19. cum seqq. & ita minor, Cald. Pereira d. verbo cum non absimilis, n. 69. vers. illud tamē omittendum, item & excommunicatus, Peregr. de iure fisci, lib. 1. tit. 11. num. 3. Cald. Pereira de nominat. q. 5. n. 47. Et deportans, idem Cald. d. q. 5. n. 5. Flor. de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 2. Non autem prodigus cui bonorum administratio interdicta est, Benedict. Egid. d. p. 1. §. 2. n. 22.
- 146 Nominans ad emphytensem tres personas, cum vnam tantum nominatae teneantur, nominatio non valet, argum. l. duo sunt Titi, ff. de testam. n. tenet Gonzal. Vaz. in l. vnum ex familia, & sed si uno ff. de legatis 2. quod procedit quando quis nominatus filios suos, securus verò si nomina expresserit, quia tunc prior nominatus habebit emphyteum cum censeatur magis dilectus, Cald. Pereira de nominat. q. 1. o. num. 3. 1. cum seqq. Valasc. conf. 7. 1. num. 1. faciunt qua tradit Tiraquel. in §. hoc sermone, num. 1. 2. 4. Sic etiam si res relinquitur duobus, quæ ab uno tantum possideri potest, tunc primo loco nominatus debet præferti. Vide Bald. in l. i. num. 1. C. de editio Dini Adriani, Rebuff. de pacificis posseff. num. 29. 5. Valasc. conf. 1. 2. 1. n. 3. & conf. 1. 3. 9. à num. 2. Sed noster Gam. decis. 1. 7. 4. num. 7. alterit quod si plures sunt vocati ad vnam donationem nomine collectivo, & si vnum solam in ea re donata succedere debet, censeatur vnuquisque vocatus secundum ordinem affectionis, quod si sint disparés gradu conanguitatis, proximioc vocatus censemur primo loco.
- 147 Nominatio ad emphyteum facta titulo dotis manet irreuocabilis, vt resolut in terminis Flores de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 20. cum seqg. actus enim dotis facit donationem irreuocabilem, ex l. si ego, §. si res, ff. de iure dotum, Segur. in l. vnum ex familia, & sed si fundum, col. 3. 2. ff. de legatis 2. Guter. de iuram. confirm. part. 1. c. 59. n. 7. Auend. ad l. 4. 4. Taur. gloss. 1. 6. num. 1. Menoch. conf. 9. 2. num. 7. 9. Suri. de alimentis, tit. 9. q. 3. 3. n. 3. & 3. 1.
- 148 Contrarium tamen opinionem, imo huiusmodi nominationem titulo dotis esse renocabilem, nisi emphyteuta cum prædicta nominatione rotum incedat emphytentium, & in favorem sponsi transferat ad instar nominantis, & vniuersum ius transferens, tenent Lusitani nostri moti auctoritate Ordin. Regiæ lib. 4. tit. 37. §. 1. præcipue Valasc. conf. 1. 0. 2. n. 11. & 3. 0. cum seqg. Cald. Pereira de potestate eligendi, o. 2. num. 3. 1. & cap. 4. num. 3. 5. & quest. forens. conf. 1. 2. num. 1. 5.
- 149 Nominatio facta in testamento corruit illo reuato, vel annulatur. Vide Cost. in l. si ex caute, fallent, 1. 2. n. 4. Gam. de sacram. præstandis, q. 6. n. 2. 0. & decis. 1. 7. 3. Flores de Mena var. lib. 2. q. 22. n. 6. Cald. Pereira de nominat. q. 5. n. 3. 5. & q. 10. n. 2. 9. & de potestate elig. cap. 8. & quest. forens. lib. 2. q. 26. n. ... Valasc. conf. 6. 1. & conf. 1. 0. 2. n. 1. 5. Rebello de obligat. insitio, p. 2. lib. 1. 3. q. 17. n. 6. Lufitan. Egid. in repet. l. i. C. de Sacro Eccles. p. 2. in initio. n. 26. in fine, ac n. 2. 7. & n. 28. resolut quod si testamentum non reuocetur, nec aliquo modo interficietur, nominatio ipsa de per se reuocari non potest. Nominatio tamen facta in testamento nullo propter exhortationem, vel præteritionem est valida, vt per Molin. de iusti. natr. 2. dis. 4. 8. vers. secunda concluso, Gom. 1. 2. 4. Taurin. 3. Cald. Pereira de potestate elig. c. 8. n. 7. & quest. forens. lib. 2. q. 16. n. 3. in fine, Melch. Phæbos Lusitania decis. 3. o. num. 1. 7. vbi resolut quod tunc nominatio non valet; quando facta est in testamento
- profectus nullo, ex quo nec legitata, nec aliquid in eo resolutum valer, quamvis contrarium sequatur Valasc. conf. 6. 1. n. 6.
- Filius legitimus patri succedens ab intestato consequitur emphyteum, quam pater habebat cum potestate nominandi secundam, vel tertiam personam, non minus ac si illum pater nominatum institueret, aut nominasset, Cald. Pereira de nominat. q. 1. 2. 8. n. 4. & procedere etiam patris hæreditatem repudiat, allegerunt Vivian. tom. 2. commun. opin. lib. 6. tit. 1. 7. num. 7. 3. Gam. decis. 2. 29. Menoch. de presumpt. lib. 3. quest. 4. 8. num. 12. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 4. 1. & q. 10. num. 28.
- Et filio maiori repudiante emphyteum erit locus sequenti. Vide Surd. decis. 2. 3. 0. num. 4. Cald. de nominat. quest. 1. 3. num. 3. & facit confirmationem quod hæredē proximior repudiante admittit sequens, ex l. 3. ff. de acquir. hæred. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 6. 3. num. 6. vbi etiam idem resolut in tutela legitima.
- In emphyteusi Ecclesiæ si sit concessa per verbali berè nominandi, vt quem voluerit, vel quemcunque voluerit, potest succedere filius naturalis, vel spurius, secus si sit concessa sibi, & filiis, vel sibi & successoribus, vt per Phæbos Lusit. decis. 3. o. num. 6. Ecclesiæ autem exos habet omnes filios illegitimos, vt pote peccaminoso actu conceptos, vnde si accipienti sit concessa cum facultate illam transmittendi ad quocunque hæredes, aut successores, etiam extraneos, non poterunt in illa succedere filii illegitimi, etiam naturales, Clar. §. emphyteus. q. 3. 0. Gam. decis. 2. à num. 1. & decis. 3. 7. num. 2. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 3. & q. 1. 9. à num. 2. 8. Molin. dis. 4. 7. n. 7. Card. Mantic. de tacitus & ambig. comment. lib. 2. tit. 1. 1. Steph. Gratian. discept. forens. c. 2. 1. 8. à num. 3. 8. & à n. 3. 8. resolut quod Iolum legitimatus à Summo Pontifici potest succedere in tali concessione emphyteutica, & num. 4. quod debet esse specialiter legitimatus, vt in dicta emphyteuti possit succedere. Sed D. Mart. in votis noviss. decis. voto 2. 0. 7. n. 3. resolut quod Ecclesiastica emphyteusi quando est concessa pro se, & hæredibus, ac successoribus quibuscumque, cum beneficio Sedis Ap. transit ad hæredes extraneos, & num. 2. afferit quod licet aliqui teneant quod illa dictio, quibuscumque, recipia; restrictionem de habilitate, tamen hoc procedit in dispositione legis, non autem in dispositione hominis. An, & quando emphyteusi Ecclesiæ sit transitoria ad extraneos hæredes, vide Rot. decis. 6. 4. 2. apud Fatin. part. 1. recent. & decis. 1. 5. 2. 2. etiam recent.
- Emphyteus Ecclesiæ concessa pari absque mentione filiorum censemur pro se, & filiis non vt hæredibus, vt per Verall. Rom. decis. 3. o. 2. lib. 1. quem refert Aloy. Ricc. in collect. decis. part. 4. collect. 7. 7. 7. vers. dico secundo, Camill. Borrell. in summa. decis. tit. 3. 3. num. 1. 2. Et emphyteus concessa pro hæredibus, & descenditibus non comprehendit descendentes, qui etiam hæredes non sint, vt per Valasc. de iure emphyt. q. 4. 4. num. 1. 8. & q. 4. 8. num. 4. Cald. Pereira de nominat. q. 2. 2. n. 1. 3.
- Pater non potest nocere filio in emphyteu non hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia concessa, vide Valasc. de iure emphyt. q. 4. 9. n. 10. Gasp. Roderic. de annis redditus. lib. 2. q. 2. 2. num. 37. latè Stephan. Gratian. Marchia decis. 6. 5. Rebello de obligat. insitio p. 2. lib. 1. 3. q. 1. 6. num. 6. nouissimè Camil. Borrel. in summa decis. tit. 3. 3. de emphyt. à num. 2. 9. 5. nisi emphyteus ex re, vel pecunia patris acquista sit, tunc enim potest pater filii alienando nocere. Vide Valasc. quest. 4. 9. n. 7. allegat. iuris pro Adiutorio de Bellas, part. 2. art. 5. n. 1. 4. 6.

De Locato, & Conduto, Tit. XVIII. 157

num. 146. Flores ad Gam. decif. 5. ad finem, Cald. Pereira in reffento pro Societate Iesu, num. 13. pag. 220. & de extinct. cap. 20. num. 4. & 15. & in comment. ad §. sed hac. In fit. de iusf. testam. cap. 2. num. 27. Vel nisi pater fuisset primus emphyteutis acquisitor, tunc bene potest eam alienare in praejudicium comprehenorum. Vide Ambros. Episcop. Perus. decif. 14. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decif. part. 3. collect. 690. vers. limita 2. Rebell. d. lib. 13. quæst. 15. num. 6. præcipue accedente domini consentia. Valaf. d. q. 49. num. 6. Surd. decif. 1. in fine, Peregr. de fideicommiss. artic. 6. n. 24. Stephan. Gratian. Marchia decif. 65. num. 8. cum seqq.

156 Emphyteusim pro se, & filiis si pater alicui tertio venderet, rescindi poterit venditio à filio, quamvis filius teneret empori pretium pro sua parte restituere. si patris hæres sit, dicit iudicatum Gam. Lysian. decif. 8. n. 4. quem refert, & sequitur Rebell. d. q. 15. n. 6. prop. finem.

157 Emphyteusim enim ex pacto, & prouidentia si pater vendat, in dubio videatur solum vendere ius sumum, non ius filiorum. Alciat. resp. 31. n. 1. Roland. conf. 2. n. 146. lib. 1. Surd. decif. 174. n. 4. Valaf. de iure emphyt. q. 49. n. 6. col. 6. Cald. Pereira de renouat. q. 16. p. 8. & de potestate eligendi. c. 13. n. 38. & c. 19. n. 22. Et alienatio durabit in vita alienantis. Flamin. de resignat. lib. 6. q. 2. n. 9. & seq. 91.

158 Emphyteutico titulo nondum finito potest res alteri in emphyteusim concedi, dummodo secunda investitura prima durante facta, extincta prima, conualescat, vt per Gom. decif. 36. n. 1. Surd. decif. 230. n. 11. Cald. Pereira de nominat. q. 15. n. 20. & de empriore. c. 10. num. 8. quamvis contrarium tenet Cabed. part. 1. decif. 13. 8.

159 Emphyteus per partes non potest diuidi, ne penfio per plures soluenda necessariò diuidatur, & in non modicum domini præjudicium confundatur, vt per Cald. Pereira de nominat. quæst. 24. num. 14. Valaf. de part. cap. 25. num. 7. In Interamensis verò regione Regni Portugalie emphyteuticos fundos diuidi posse de generali confundendis afferunt Gam. decif. 68. & decif. 268. n. 2. Valaf. d. de iure emphyt. q. 13. n. 1. vers. hoc autem, & d. cap. 25. num. 31. Cald. Pereira de extinct. cap. 8. n. 18. & 19. Molin. de iustitia tract. 2. disp. 483. n. 4. in concessione enim emphyteutis attenditur consuetudo, ex Anton. Gabr. lib. commun. tit. de consuet. concl. 1. num. 9.

160 Emphyteus non potest fieri de manso, seu passibus Ecclesiæ, nec præscriptio aut præsumptus titulus admitti potest, Cald. Pereira de renouat. q. 15. n. 15. Menoch. de presump. lib. 3. q. 108. n. 9. & faciunt que Mascalard. de probat. concl. 1371. num. 108. & Menoch. conf. 143. n. 22.

161 Finitis generationibus, ad quas emphyteusis concessa sunt, tenetur dominus directus eandem hæreditibus, aut descenditibus accipientis renouat, docuit Bart. in 1. 1. §. permititur ad fin. ff. de aqua quotid. quem sequuntur citati à Riccio in collect. decif. part. 4. collect. 12. 59. Seraphin. decif. 195. num. 1. Camill. Borrell. in summa decif. tit. 33. n. 26. 5. ita in sacro Auditorio suisse relatorum, refert Card. Mantic. de tacitis & ambig. conuent. tom. 2. lib. 2. tit. 35. numero 1. & in Lusitania Regno comprobassimum dicunt Gam. decif. 41. à princip. & omnino à num. 5. Valaf. conf. 101. & 157. Cabed. p. 1. decif. 203. Molin. de iustitia tract. 2. disp. 484. Rebell. de obligat. iustit. p. 2. lib. 13. q. 9. Cald. Pereira de renouat. q. 8. num. 2. & quæst. foren. conf. 46. à n. 3. vbi etiam, & conf. 43. refoluit hoc ius renouandi esse hæreditarium, & transire in quoquaque hæredes, & Barbos. Collect. Tom. II.

idem Cald. d. q. 8. n. 12. assent procedere licet in investitura sit apposita clausula quod finitis generationibus liberè ad ipsum dominum, seu Ecclesiam cum melioramenti reveratur. Quamvis contrarium imo finitis generationibus non esse cogendum dominum emphyteusim renouare, teneant Gabr. lib. 3. comm. ir. de iure emphyt. concl. 1. num. 2. ver. contrarium sequitur, Sarmien. select. lib. 2. c. 7. Flores ad Gam. dec. 41. Fachin. lib. 1. controv. c. 100. & Caſtil. quotid. lib. 1. de usfru. etu. c. 74. n. 45.

Emphyteuticus contractus præsumptus requirit 162 quadragenariam possessionem, & quod possederit tanquam emphyteuta soluendo vnicam pensionem, & alleget titulum expressum investitura, & dicat quod fuit amissus. Ita constit. Archiepiscop. Brachar. tit. 19. conf. 2. & confit. Conimbr. tit. 25. q. 10. & confit. Portuen. tit. 21. q. 3. Gam. decif. 245. n. 10. Mascalard. de probat. concl. 78. n. 35. & concl. 603. num. 29. & concl. 1371. num. 115. cum seqq. Menoch. de presump. lib. 3. q. 108. num. 10. Et vbi constat de initio tituli, datur præscriptio etiam immemorialis, Molin. de primog. lib. 2. cap. 6. n. 65. & seq. Mexi. in tract. tasse panis, conclus. 1. n. 13.

Emphyteusis extinguitur, dominumque utile cum 163 directo consolidatur quoties emphyteuta nullo reliquo ascendeat, vel descendente aliquem non nominant sibi successorem in secundam, vel tertiam perfonam, vt per Cald. Pereira de nominat. q. 12. num. 24. cum seqg. & de renouat. q. 9. n. 8.

Emphyteutico non potest recedere à tenore contra- 164 etus emphyteuti, l. 1. & 2. C. de iure emphyt. Gam. decif. 234. incip. Accepta emphyteusis. n. 13. Corbul. in tract. ex quibus causis amittitur emphyteusis, cap. 2. de causis priuationis ob non observationem pactorum, Molin. de primog. lib. 1. c. 2. n. 24. Cald. Pereira de nominat. q. 7. num. 7. & seq. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 88. num. 1. & tenor investitura expectandus est, Menoch. conf. 148. num. 20. Etiamsi contra emphyteusis naturam sit, vt per Camill. Borrell. in sum. decif. tit. 33. num. 28.

Possessor rei emphyteutica tenetur ad solutiones præteriorum annorum, vt per Surd. decif. 43. n. 5. & 9. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de Clerico debitore. §. 8. n. 4. Camill. Borrell in sum. decif. tit. 23. de emphyt. n. 22. etiamsi tertius possessor sit pro illo tempore, quo ipse non possidebat, Aloys. Ricc. p. 3. collect. 538. Vnde tertius possessor conuentus pro censu rei emphyteutica non potest opponere exceptionem excusationis, vt per Surd. decif. 32. n. 15. Carot. in tract. de excus. bonorum p. 2. q. 94. Camill. Borrell. d. tit. 33. n. 346. & n. 415. tenet quod emphyteuta dicitur personaliter obligatus ad solutionem Canonis.

De euictione tenetur dominus emphyteuta pro 166 emphyteusi ei concessa, vt per Surd. conf. 290. n. 18. Cabellin. de euictione. §. 4. n. 55. Camill. Borrell. d. tit. 33. num. 367.

Ronouatio peti debet intra annum, vt per Anton. 167 Gabr. lib. 3. commun. tit. de iure emphyt. concl. 1. n. 10. vers. secundum limita, Ioseph. Ludou. Licens. decif. 6. 3. lib. n. 24. Gam. decif. 117. n. 1. Franc. Viu. decif. 446. n. 13. Alex. Rand. var. lib. 1. c. 17. n. 54. Borrel. d. tit. 33. n. 271. Cald. de renouat. q. 15. n. 16. Rot. decif. 305. num. 5 apud Farin. p. 1. recent.

In gloss. Prohibentur ibi, potest dici quod serni. Notatur ad hoc quod serni sunt prohibiti habere rem emphyteuticam, vt per Hostiens. hic num. 6. Redoan. de rebus Ecclesiæ non alien. q. 89. cap. 9. num. 4. Alexand. conf. 173. num. 6. lib. 2. Card. Tusch. tom. 3. lit. E, conclus. 158. num. 7. Cald. Pereira de nominat. emphyt.

Q. quæst. 5.

A. BIBOSA
Ius Can.

0. 2. 3.
GVI

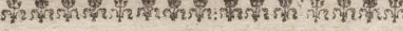
158 Collectanea Doct. in lib. III. Decretal.

quæst. 5. à princ. Ouid. de Amicis in repetit. huius cap. quæst. 21.

169 In ead. gloss. ibi, Ecclesiæ. Notatur ad hoc quod alienatio rei emphyteutice prohibetur fieri in Ecclesiæ, quia censetur facta in potentiores, ut per Card. Mantic. de racitis, & ambig. comment. lib. 22. tit. 21. n. 36. Cald. Pereira de potestate elig. c. 1. à num. 15. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 22. Rota decis. 603. apud Farin. p. 1. recent. & decisi. 170. n. 1. p. 2. Stephan. Gratiæ. discept. forens. tom. 3. c. 533. n. 29.

170 In ead. gloss. ibi, Capitanei. Notatur ad hoc quod capitanei sunt prohibiti habere rem emphyteuticam, ut per Host. hic n. 61. Butr. n. 16. Redoan. d. c. 9. num. 4. Cardin. Tusch. d. lit. E. concil. 158. n. 6. Cald. Pereira de potestate elig. c. 3. n. 2. Ouid. de Amicis in repet. huius cap. q. 25.

171 Sunt autem capitanei in nostro proposito, qui in Regno Neapol. Barones dicuntur, Martin. Freccia de Subfeudis Baronum lib. 2. cap. vendimus. n. 10. Vincent. Franch. decisi. 211. n. 5. Capye. decisi. 27. n. 40. Ouid. de Amicis d. q. 25. n. 2. vbi n. 3. tenet quod eodem modo prohibite sunt mulieres, & n. 4. de curiaibus, & n. 5. de fisco. Limitantur tamen dicta de personis prohibitis, nisi persona prohibita sit confors, vel confocus in eadem re emphyteutice, quia in eum alter socius potest partem suam irrequisito domino alienare Redoan. d. q. 79. n. 5. Card. Tusch. d. concil. 158. à n. 6. Cardin. Mantic. d. lib. 22. tit. 21. n. 35. Cald. Pereira d. c. 1. n. 23. Limitatur etiam nisi dominus directus consentiret rem peruenire ad potentiores, seu personas prohibitas Cardin. Tusch. d. concil. 158. n. 13. Vel quando dominus directus est æquè potens sicut ille, in quem emphyteuta alienat Card. Tusch. d. concil. 158. n. 6.

De Rerum Permutatione.

TIT. XIX.

S V M M A R I V M

- 1 Doctores referuntur qui super hanc rubr. scripsere.
- 2 Permutationis beneficiorum materia vbi tractetur ostenditur.
- 3 Permutatio dupliciter accipi potest, latè scilicet modo & generaliter, vel strictè, & specialiter.
- 4 Permutatio generaliter sumptat caput quamlibet commutationem, sub quoque ambitu complectitur omnes tam innominitos, quam nominatos contractus, non quidem gratuitos, sed respectuosos, quales sunt illi, in quorum quilibet datur, fit, aut promiscuitur hinc inde aliquid in recompensationem, & commutationem pro alio, ut per Richard. in princ. Insti. quibus modis re, num. 94. Molin. de insti. trakt. 2. disp. 396. col. 1. antemed. & in hoc sensu comprehendit emptionem, locationem, societatem, & similes contractus, si quidem in his omnibus praedita commutatione reperitur, prout considerat gloss. in rubr. Choc. tit. vbi Bart. num. 1. & 2. Bertachini. de gabell. membr. 3. octauo partis princ. num. 3. glossi. verbo facias, vero vel dic, in l. iurisgentium 7. ff. de pastis. Hoc siens. in summ. huius tit. num. 1. Fortun. in d. l. iurisgentium, in princ. à num. 7. & 17. col. 3. Pichard. vbi supr. num. 95. Molin. d. col. 1. Rebello de obligat. iusfit. p. 2. quæst. 1. f. 2. proprie. Secundo modo, strictè scilicet, & specialiter accepta permutatio non comprehendit quamlibet commutationem, nec illi competit indiscriminatum, ut videre est in permutatione rei pro certo precio in pecunia numerata, ex hac enim commutatione non resultat permutatio specificè sumpta, sed tantum venditio, iuxta text. in princ. & in §. pretium autem, iuncto §. item pretium, Insti. de empt. Idem videre est in commutatione rei, seu vobis eius, aut operarum alienios pro certa mercede, ex hac enim non insurget permutation in sua specie, sed tantum locatio, & conductio, iuxta princip. Insti. de locat. & tex. in l. naturalis, in §. at cum dolo, ff. de prescript. verb. Comprehendit ergo ut sic solam commutationem rei pro alia re, ut infra ex definitione apparebit, & secundum eam sortitur speciem contractus distinctam a contractu venditionis, locationis, & ceterorum sine iuriis civilis, sive iurisgentium, & constat ex text. expresso in d. §. item pretium, notant Bart. & Iaf. in d. l. iurisgentium, ex num. 7. Hostiens. ac alij citatis locis.
- 5 Permutatio dupliciter potest considerari, primò ut in esse omnino perdulta, postremò ut inchoata.
- 6 Permutatio dupliciter potest considerari, primò ut in esse omnino perdulta, postremò ut inchoata.
- 7 Permutatio dupliciter potest considerari, primò ut in esse omnino perdulta, postremò ut inchoata.
- 8 Permutatio inchoata continetur sub contractu, do ut des.
- 9 Permutationis partum sine villa traditione celebratum permutation non est.

VPER hanc rubric. scripserunt Zabarell. Ioan. Andr. Imola, Anania, Guid. Papa, Barbar. Butr. Anch. Panorm. Guillelm. Durand. in breviario audie-

fol. 99. verso, Ioan. de Londris in breviario sanctorum Canon. fol. 174. Petr. de Ravenna in compend. iuris Canonici, Martin. Mesnart. in epitome Decret. fol. 112. Dan. Venator in analysi methodica iuris Pontif. à pag. 423. Goffred. & Hostiens. in summa huius tit. Alex. Callan. & Anastas. Germon. in parasitili ad quinque libros Decretal. sub hoc tit. Barthol. Carthagena in expedit. tit. Canon. sub eod.

De Permutatione beneficiorum tractans edidit Federic. de Senis, Egid. Bellam. Petr. de Vlaldis, Andr. Gambarus, & noue Ioan. à Cochier, agunt etiam Bellacomb. Soar. & alij rom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 42. de rerum Ecclesiasticarum permutatione. Rebuff. in praxi de beneficiis, tit. de permitt. Azot. insti. moral. p. 2. lib. 7. cap. 29. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 14. num. 38. cum seqq. Mandof. de signatura gratiae, tit. de permitt. Soar. de Relig. trakt. 3. lib. 4. o. 3. com seqq. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 4. Leff. de iustitia, lib. 2. c. 34. dub. 6. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 30. trakt. 3. a. n. 342. Vincent. Filliuc. trakt. 4. o. 9.

Permutatione.] Permutatio dupliciter accipi potest, latè scilicet modo & generaliter, vel strictè, & specialiter. Primo modo accepta caput quamlibet 4 commutationem, suoque ambitu amplectitur omnes tam nominatos, quam in nominitos contractus, non quidem gratuitos, sed respectuosos, quales sunt illi, in quorum quilibet datur, fit, aut promiscuitur hinc inde aliquid in recompensationem, & commutationem pro alio, ut per Richard. in princ. Insti. quibus modis re, num. 94. Molin. de insti. trakt. 2. disp. 396. col. 1. antemed. & in hoc sensu comprehendit emptionem, locationem, societatem, & similes contractus, si quidem in his omnibus praedita commutatione reperitur, prout considerat gloss. in rubr. Choc. tit. vbi Bart. num. 1. & 2. Bertachini. de gabell. membr. 3. octauo partis princ. num. 3. glossi. verbo facias, vero vel dic, in l. iurisgentium 7. ff. de pastis. Hoc siens. in summ. huius tit. num. 1. Fortun. in d. l. iurisgentium, in princ. à num. 7. & 17. col. 3. Pichard. vbi supr. num. 95. Molin. d. col. 1. Rebello de obligat. iusfit. p. 2. quæst. 1. f. 2. proprie. Secundo modo, strictè scilicet, & specialiter accepta permutatio non comprehendit quamlibet commutationem, nec illi competit indiscriminatum, ut videre est in permutatione rei pro certo precio in pecunia numerata, ex hac enim commutatione non resultat permutatio specificè sumpta, sed tantum venditio, iuxta text. in princ. & in §. pretium autem, iuncto §. item pretium, Insti. de empt. Idem videre est in commutatione rei, seu vobis eius, aut operarum alienios pro certa mercede, ex hac enim non insurget permutation in sua specie, sed tantum locatio, & conductio, iuxta princip. Insti. de locat. & tex. in l. naturalis, in §. at cum dolo, ff. de prescript. verb. Comprehendit ergo ut sic solam commutationem rei pro alia re, ut infra ex definitione apparebit, & secundum eam sortitur speciem contractus distinctam a contractu venditionis, locationis, & ceterorum sine iuriis civilis, sive iurisgentium, & constat ex text. expresso in d. §. item pretium, notant Bart. & Iaf. in d. l. iurisgentium, ex num. 7. Hostiens. ac alij citatis locis.

Definitim autem permutation ut sit vnius rei vicaria præstatio secundum Host. in sum. huius tit. n. 1. cuius verba Fortun. in d. l. iurisgentium, n. 13. transcripsit in hunc modum. Permutatio est de specie ad speciem hinc inde facta præstatio; & quidem merito, quia ipse Host. ibid. num. 2. dum constituit permutationem non